

വാർഷിക റിപ്പോർട്ട്

2023 - 2024

ആയിറ്റ് റിപ്പോർട്ട് ഉൾപ്പെടെ

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്

**കെ.എസ്.ബി.ബി.
വാർഷിക റിപ്പോർട്ട് 2023 - 2024**

പ്രസിദ്ധീകരണം
മെമ്പർ സെക്രട്ടറി
കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്
കൈലാസം, ടി.സി. 24/3219, നം.43
ബെൽഹവെൻ ഗാർഡൻസ്, കവടിയാർ പി.ഒ
തിരുവനന്തപുരം-695003
ഫോൺ-0471-2724740
ഇ മെയിൽ - keralabiodiversity@gmail.com
വെബ്സൈറ്റ് - www.keralabiodiversity.org

കവർ പേജ് ചിത്രം: കാട്ടു ചാമ്പ/മഞ്ഞ ചാമ്പ (*Syzygium laetum*) - തെക്കൻ പശ്ചിമഘട്ടത്തിൽ കണ്ടുവരുന്നു
കടപ്പാട്- ഡോ. പി. സുജനപാൽ

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്

**വാർഷിക റിപ്പോർട്ട്
2023-2024**

കൈലാസം, ടി.സി. 4/1679(1), നം.43
ബെൽഹവെൻ ഗാർഡൻസ്, കവടിയാർ പി.ഒ
തിരുവനന്തപുരം-695003, ഫോൺ 0471-2724740
ഇ മെയിൽ - keralabiodiversity@gmail.com
വെബ്സൈറ്റ് - www.keralabiodiversity.org

ചിത്രം:- കാസർഗോഡ് മഞ്ഞടുക്കം പനത്തടി റിസർവ്വ് ഫോറസ്റ്റ്, പനത്തടി ബി.എം.സി

ഉള്ളടക്കം

ചെയർമാന്റെ സന്ദേശം 7

മുഖവുര 9

പ്രധാന നേട്ടങ്ങൾ ഒരു നോട്ടത്തിൽ 10

പ്രവർത്തി മേഖല 01 - ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം 12

പ്രവർത്തി മേഖല 02 - തുല്യവും നീതി പൂർവ്വമായ രീതിയിൽ ആനുകൂല്യം പങ്കിടൽ, നിയമകാര്യങ്ങൾ 20

പ്രവർത്തി മേഖല 03 - വിജ്ഞാന വിപുലീകരണം, പരിശീലനം 25
അനുബന്ധങ്ങൾ

1. പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ 33

2. വിവരാവകാശ നിയമം - വിശദാംശങ്ങൾ 35

3. ബോർഡ് മെമ്പർമാരുടെ വിവരങ്ങൾ 38

4. റ്റി.എസ്.ജി അംഗങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ 39

5. ജീവനക്കാരുടെ വിവരങ്ങൾ 50

6. ആഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ട് 52

2023-2024 വർഷത്തെ മുഖ്യനേട്ടങ്ങളും 2030-നകം കൈവരിക്കേണ്ട ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ/പരിപാലന ലക്ഷ്യങ്ങളിലേക്കുള്ള ചുവടുവയ്പ്പും

2023-24 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സമ്പന്നമായ ജൈവ വിഭവങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും സുസ്ഥിരമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതു മുൻപ് ചെയ്യേണ്ട ഭൗതികതയിൽ ഗണ്യമായ പുരോഗതി കൈവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട്, 2002ൽ നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള തത്വങ്ങളെ ഉൾക്കൊണ്ട്, ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികളെ പങ്കെടുപ്പിച്ചു കൊണ്ട് ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, ഗവേഷണം, ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന നിയമങ്ങൾ, ആശയവിനിമയം, ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ എന്നീ മേഖലകൾ കേന്ദ്രീകരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു.

ഈ മേഖലകളിലുടനീളം, പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലനം മെച്ചപ്പെടുത്താനും പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമായ സാമൂഹിക ഇടപെടൽ പരിപോഷിപ്പിക്കാനും സാധിച്ചു. 227 പഞ്ചായത്തുകളിൽ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ ജനകീയ ജൈവവൈവിധ്യ രജിസ്റ്ററുകൾ(പി.ബി.ആർ) നവീകരിക്കുന്നതിന് ക്യാമ്പയിൻ നടത്തിയത് കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ പ്രധാന നേട്ടങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. കൂടാതെ, നഗര പ്രദേശങ്ങളിൽ ഹരിത ഇടങ്ങൾ, ഹരിത സംരക്ഷണാലയങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു. ഇത് മൂലം നഗര പ്രദേശത്തെ ജൈവവൈവിധ്യം സംരക്ഷിക്കാനും സാധിച്ചു. അധിനിവേശ സസ്യങ്ങളുടെ പാഠം, ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളുടെ രൂപീകരണം, യുവാക്കൾക്കും തദ്ദേശനിവാസികൾക്കുമുള്ള പരിശീലന പരിപാടികൾ എന്നിവ കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ പ്രക്രിയകളോടുള്ള പ്രതിബദ്ധതയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ മേഖലയിൽ, 25 ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന കമ്മിറ്റികൾ (ബി.എം.സി)ക്ക് പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന കർമ്മ പരിപാടി തയ്യാറാക്കുന്നതിന് ധനസഹായം നൽകി. തദ്ദേശീയ ഉൾനാടൻ മത്സ്യ സമ്പത്തിന്റെ വംശവർദ്ധനവിനും സംരക്ഷണത്തിനും 7 ബി.എം.സി കൾ വഴി പദ്ധതികൾ വിജയകരമായി നടപ്പിലാക്കിയതും, ബി.എം.സി കൾക്കു പി.ബി.ആർ നവീകരിക്കുന്നതിന് ജില്ലാതലത്തിൽ പരിശീലനം നടത്തിയതും, കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ കഴിഞ്ഞ വർഷത്തെ മികച്ച പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്. കൂടാതെ, 227 ബി.എം.സി കളിൽ പി.ബി.ആർ നവീകരണവും പരിശോധനാ ക്യാമ്പയിനും സാധ്യമാക്കി. ശാസ്താംകോട്ട തടാകം, അഷ്ടമുടി തണ്ണീർത്തടം, വേമ്പനാട്കോൾ തണ്ണീർത്തടം എന്നീ മൂന്ന് റാംസർ സൈറ്റുകൾക്ക് പ്രത്യേകമായി പി.ബി.ആർ കൾ നവീകരിച്ചു. 335 തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ യോഗങ്ങൾ വിളിച്ചുകൂട്ടി. ആശ്രാമം ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക കേന്ദ്രത്തിൽ ശലഭോദ്യാനം പദ്ധതിക്ക് ആരംഭം കുറിച്ചതും, മിയാവാക്കി മാതൃകയിൽ സംരക്ഷിത വനങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചതും ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിൽ കെ.എസ്.ബി.ബിയുടെ പങ്കിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ജൈവവൈവിധ്യ ഉപയോഗസംബന്ധിയായ വകയിലുള്ള ആനുകൂല്യം പങ്കിടൽ, ജൈവവൈവിധ്യ നിയമം എന്നീ മേഖലയിൽ, കേരളത്തിലെ തണ്ണീർത്തടങ്ങളിൽ അധിനിവേശ ആമ്പൽ ഇനങ്ങളുടെ ആഘാതം വിലയിരുത്തുന്ന ഒരു പദ്ധതി കെ.എസ്.ബി.ബി ആരംഭിച്ചു. വെള്ളായണി കാർഷിക കോളേജിൽ വെള്ളായണി കായലിന്റെ പാരിസ്ഥിതിക പുനരുദ്ധാരണത്തെക്കുറിച്ചും കാർഷിക വൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തെക്കുറിച്ചും കെ.എസ്.ബി.ബി ഒരു പ്രോജക്ടിന് തുടക്കം കുറിച്ചു. യൂത്ത് ഐഡിയേഷൻ ചലഞ്ചിലെ അന്തിമ അവതരണത്തിലെ വിജയികളെ പ്രഖ്യാപിക്കുകയും, മൂന്ന് ഗവേഷണ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഡോക്ടറൽ ഫെലോഷിപ്പുകൾ വിതരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്തത് കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസത്തിലുള്ള പങ്കാളിത്തത്തിന്റെയും പ്രതിബദ്ധതയുടെയും തെളിവാണ്.

വിജ്ഞാന വിപുലീകരണം, പരിശീലന മേഖലയിൽ കീഴിൽ ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബ് കോ ഓർഡിനേറ്റർ മാർക്കു ഓൺലൈൻ പരിശീലനങ്ങൾ നടത്തുകയും 228 പുതിയ ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. “EKA” (Environment Kerala Awareness Action) ത്രൈമാസ ഈ-ന്യൂസ് ലെറ്റർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതും, കുട്ടികളുടെ പതിനാറാമത് ജില്ലാതല ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസിന്റെ വിജയകരമായ സംഘാടനം നിർവ്വഹിച്ചതും വിദ്യാഭ്യാസത്തിനും സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തത്തിനുമുള്ള ബോർഡിന്റെ സമർപ്പണം പ്രകടമാക്കുന്നു. ഇതിനു പുറമെ, അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനം, ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനം എന്നിവ ആചരിക്കുകയും, ക്ലബ്ബുകൾക്കായി ടെറേറിയം പരിശീലനം, തിരഞ്ഞെടുത്ത സ്കൂളുകളിൽ ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റുകൾ എന്നിവ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

2023-24 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ, കെ.എസ്.ബി.ബി കൈവരിച്ച നേട്ടങ്ങൾ വരും വർഷങ്ങളിലെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ ശ്രമങ്ങൾക്ക് ശക്തമായ അടിത്തറ പാകി. ഈ വിജയങ്ങൾ കേരളത്തിലെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിൽ പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം പ്രകടമാക്കുന്ന ശ്രമങ്ങളുടെ കൂടി ഫലമാണ്. ഭാവിയിൽ, സുസ്ഥിരമായ ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങൾ സജീവമായി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ജൈവ വിഭവങ്ങളുടെ വിനിയോഗത്തിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന ആനുകൂല്യങ്ങൾ തുല്യമായി പങ്കിടുന്നതിനും വേണ്ടി ബോർഡിന്റെ പരിശ്രമങ്ങൾ തുടരും മെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നു. ഇത്തരം പങ്കാളിത്ത പ്രവർത്തനങ്ങൾ 2030 നകം കൈവരിക്കേണ്ട സംസ്ഥാനതല/അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലനലക്ഷ്യങ്ങൾ എളുപ്പത്തിൽ സാധ്യമാകും മെന്ന് പ്രത്യാശിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

ജൈവവൈവിധ്യ നിയമം 2002, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ചട്ടങ്ങൾ 2008 പ്രകാരം സ്ഥാപിതമായ കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (കെ.എസ്.ബി.ബി) സംസ്ഥാനത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ ദൗത്യം ഏറ്റെടുത്തു നടപ്പിലാക്കുന്നു. കേരള സംസ്ഥാന പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിനു കീഴിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ ഒരു സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനമായി, തിരുവനന്തപുരം ആസ്ഥാനമാക്കിയാണ് കെ.എസ്.ബി.ബി പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നത്.

സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ഔദ്യോഗിക ഭരണഘടന, 2005 ഫെബ്രുവരി 28 ലെ ഉത്തരവിൻ പ്രകാരം അംഗീകരിച്ചു. പ്രാരംഭത്തിൽ, കേരള സംസ്ഥാന ശാസ്ത്ര, സാങ്കേതിക, പരിസ്ഥിതി കൗൺസിലിന്റെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുകയും, ശേഷം 2006 ൽ രൂപിതമായ പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിന് കീഴിൽ മാറിയതോടെ, സംസ്ഥാനത്ത് ജൈവവൈവിധ്യ പരിസ്ഥിതി പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിച്ചു കൊണ്ട് പോകാൻ സാധിക്കുന്നു. കൂടാതെ 2025 ഫെബ്രുവരി 28 ന് കെ.എസ്.ബി.ബി ഇരുപതു വർഷം പൂർത്തിയാക്കുന്നു.

കേന്ദ്ര സർക്കാർ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെയും ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റിയുടെ (എൻ.ബി.എ) നിർദ്ദേശങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിന് ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ വിഷയങ്ങളിൽ ഉപദേശം നൽകുക എന്നതാണ് കെ.എസ്.ബി.ബിയുടെ പ്രധാന പ്രവർത്തനം.

കെ.എസ്.ബി.ബി സംസ്ഥാനത്തെ ജൈവ വിഭവങ്ങളുടെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും, അവയുടെ ഉപയോഗത്തിൽ നിന്നുള്ള ആനുകൂല്യം തുല്യവും നീതിപൂർവ്വമായും പങ്കുവയ്ക്കുന്നു എന്ന് ഉറപ്പാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കേന്ദ്ര പരിസ്ഥിതി വനം കാലാവസ്ഥാ വകുപ്പിനു കീഴിൽ, 2003 ൽ ചെന്നൈ ആസ്ഥാനമാക്കി പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ച ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റിയാണ്, ദേശീയതലത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യ ആക്ട് നടപ്പിലാക്കേണ്ട നിയമാനുസൃതമായ അധികാരികൾ. സംസ്ഥാനതലത്തിൽ രാജ്യത്തിനകത്ത് ജൈവ വിഭവങ്ങളുടെ

നവംബർ 30, 2024

മുഖവുര

വാണിജ്യപരമായ ഉപയോഗം, ജൈവ വ്യാപ്തി നിർണ്ണയം എന്നിവയ്ക്കുള്ള അനുവാദം നൽകേണ്ട ചുമതല സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിനാണ്.

ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലനത്തിനായി ഒരു വികേന്ദ്രീകൃത ചട്ടക്കൂട് സജ്ജീകരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. പ്രാദേശികതലത്തിൽ, ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾ (ബി.എം.സി), സംസ്ഥാന തലത്തിൽ, സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡുകൾ, ദേശീയതലത്തിൽ, ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി എന്നിവ ഉൾപ്പെട്ടതാണ് ഈ ചട്ടക്കൂട്.

ഈ റിപ്പോർട്ടിൽ, (1) ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, (2) ഗവേഷണം, ആനുകൂല്യം പങ്കിടൽ, നിയമകാര്യങ്ങൾ (3) പൊതുജന ബോധവൽക്കരണം, പരിശീലനങ്ങൾ എന്നീ പ്രവർത്തന മേഖലകളിലുണ്ടായ പ്രധാന നേട്ടങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും വിവരിക്കുന്നു. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സംക്ഷിപ്ത രൂപം ചെയർമാൻ ആമുഖത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ റിപ്പോർട്ടിൽ 2023-24 ലെ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ, വിവരാവകാശ നിയമ പ്രകാരം സമർപ്പിച്ച വിവരങ്ങൾ, സമഗ്രമായ വാർഷിക വരവ് ചെലവ് റിപ്പോർട്ടും ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

ഞങ്ങളുടെ പല നേട്ടങ്ങളും പ്രാദേശിക പദ്ധതികളായും പരിപാടികളായും നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് സഹകരിച്ചവർ, ഞങ്ങളുടെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിൽ വിലമതിക്കാനാവാത്ത സഹായം തന്ന അഭ്യൂദയകാംക്ഷികൾ, മേൽനോട്ടം വഹിച്ചവർ, ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾ, ബന്ധപ്പെട്ട പ്രാദേശിക സർക്കാർ അധികാരികൾക്കും പ്രത്യേക നന്ദി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. ഈ കാലയളവിൽ, നൽകിയ ഉപദേശത്തിനും പിന്തുണക്കും, ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ചെയർമാനായിരുന്ന ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസിനും പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിന്റെ സെക്രട്ടറിയായ ഡോ. രത്തൻ യു കേൽക്കർ ഐ.എ.എസ്സിനും ബോർഡിന്റെ പ്രസ്തുത കാലയളവിലെ മുഴുവൻ ബഹുമാന്യരായ ബോർഡ് അംഗങ്ങൾക്കും ഞങ്ങൾ പ്രത്യേക നന്ദി അറിയിക്കുന്നു.

വി. ബാലകൃഷ്ണൻ
മെമ്പർ സെക്രട്ടറി

പ്രധാന നേട്ടങ്ങൾ ഒറ്റ നോട്ടത്തിൽ

പ്രവർത്തന മേഖല 1 ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം

- പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന കർമ്മ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കൽ (LBSAP) പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി 25 ബി.എം.സി. കൾക്ക് സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകി
- പ്രമുഖ നദികളിലെ തദ്ദേശീയ ഉൾനാടൻ മത്സ്യങ്ങളുടെ വംശവർദ്ധനവിനായി സംരക്ഷണ പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്തു. ഏഴ് ബി.എം.സി. കളിൽ നടപ്പിലാക്കി
- റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിൽ പി.ബി.ആർ. രണ്ടാം ഭാഗം തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി ഫണ്ട് വകയിരുത്തിയ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ബി.എംസി കൾക്ക് ജില്ലാതല പരിശീലനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു
- വിദ്യാർത്ഥികളെ പങ്കെടുപ്പിച്ചു കൊണ്ട് പി.ബി.ആർ. പരിശോധനാ നവീകരണ ക്യാമ്പയിൻ 227 ബി.എം.സി. കളിൽ സംഘടിപ്പിച്ചു
- കേരളത്തിലെ മുൻ റാംസർ തണ്ണീർത്തടങ്ങളായ ശാസ്താംകോട്ട കായൽ, അഷ്ടമുടി തണ്ണീർത്തടം, വേമ്പനാട് കോൾ തണ്ണീർത്തടം എന്നിവിടങ്ങളിലെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന 93 ബി.എം.സി കളിലെ പി.ബി.ആർ. പുതുക്കുന്നതിന് ക്യാമ്പയിൻ സംഘടിപ്പിച്ചു
- 335 തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ബി.എം.സി. യോഗങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു
- കൊല്ലം ജില്ലയിൽ ആശ്രാമം ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക കേന്ദ്രത്തിൽ ശലഭോദ്യാനം പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനു പ്രാരംഭം കുറിച്ചു
- തിരുവനന്തപുരം, കൊല്ലം ജില്ലകളിൽ മിയാവാക്കി മാതൃകയിൽ അഞ്ച് സംരക്ഷിത

- നഗര വനങ്ങൾ (നഗരപ്പച്ച) സ്ഥാപിച്ചു.
- ഭീഷണി നേരിടുന്ന ജീവികളുടെ IUCN റെഡ് ലിസ്റ്റിൽ ഉൾപ്പെട്ട സസ്യങ്ങളുടെ എക്സ്സിറ്റു സംരക്ഷണാലയം സ്ഥാപിച്ചു

പ്രവർത്തന മേഖല 2 തുല്യവും നീതി പുർവ്വവുമായ ആനുകൂല്യം പങ്കിടൽ, നിയമ കാര്യങ്ങൾ

- തണ്ണീർത്തടങ്ങളിലെ അധിനിവേശ നിർമ്മിതികളുടെ ആഘാത വിലയിരുത്തൽ, സുസ്ഥിര പരിപാലനം, മുല്യവർദ്ധന എന്നിവ ലക്ഷ്യമിട്ട് ദ്വിവർഷ പദ്ധതി, കേരളത്തിലെ നാല് സ്ഥാപനങ്ങൾ മുഖേന നടപ്പിലാക്കുന്നതിനു തുടക്കമിട്ടു
- നാല് സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മാതൃകാ വംശീയ സസ്യ ഉദ്യാനം സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് സൗകര്യമൊരുക്കി.
- വെള്ളായണി കാർഷിക കോളേജിൽ, പരിസ്ഥിതി പുനരുദ്ധാരണത്തിനും കാർഷിക വൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിനുമായി 125 ലക്ഷം രൂപയുടെ പദ്ധതി ആരംഭിച്ചു. വാർഷിക റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിച്ചു
- യൂത്ത് ഐഡിയേഷൻ ചലഞ്ചിലെ അന്തിമ അവതരണത്തിലെ വിജയികളുടെ പട്ടിക കെ.എസ്.ബി.ബി വെബ് സൈറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. വന്യവും ഉപയോഗശൂന്യമായ കാർഷിക വിളകളുടെ തിരിച്ചറിയൽ, സംഘടിത വിവര ശേഖരണം, പ്രജനനം, സംരക്ഷണം, മുല്യവർദ്ധനവ് എന്ന ദ്വിവത്സര പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്ന 18 സ്ഥാപനങ്ങൾ

- പുരോഗതി റിപ്പോർട്ടുകൾ, ധന വിനിയോഗ സാക്ഷ്യപത്രം, ചിലവുകണക്കുകൾ എന്നിവ സമർപ്പിക്കുകയും അവർക്ക് രണ്ടാം ഗഡു കെ.എസ്.ബി.ബി വിതരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു
- മുൻ ഗവേഷണ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഡോക്ടറൽ ഫെല്ലോഷിപ്പ് നൽകി
- 30 ബിരുദാനന്തര ബിരുദ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ജൈവവൈവിധ്യത്തെക്കുറിച്ച് ഇന്റേൺഷിപ്പ് പരിശീലനം നൽകി

**പ്രവർത്തന മേഖല 3
വിജ്ഞാന വിപുലീകരണം,
പരിശീലനം**

- ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളുടെ കോർഡിനേറ്റർമാർക്ക് ഒമ്പത് വെർച്വൽ പരിശീലനങ്ങൾ നടത്തി
- 228 പുതിയ ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന് കീഴിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു
- 16 -ാം മത് ജില്ലാതല കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ് നടത്തി.
- EKAA” (Environment Kerala Awareness Action) ട്രൈമാസ ഈ ന്യൂസ് ലെറ്റർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു
- അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനവും ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനവും ആചരിച്ചു.
- ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾക്കായി ടെറേിയം പരിശീലനം നടത്തി

- ചിറ്റൂർ ഗവൺമെന്റ് കോളേജിൽ ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റ് പൂർത്തിയാക്കി
- ലോക ഓസോൺ ദിനവും ദേശീയ പോഷകാഹാര മാസവും ആചരിച്ചു.
- അന്താരാഷ്ട്ര വനിതാ ദിനം ഓൺലൈനായി ആഘോഷിച്ചു.
- മുംബെയിൽ നടന്ന PANACEA എക്സ്പോയിൽ പങ്കെടുത്തു
- ലോക വന ദിനം, ലോക ജല ദിനം, ലോക കാലാവസ്ഥാ ദിനം എന്നിവ ഓൺലൈനായി ആചരിച്ചു
- കേരള സംസ്ഥാന സർക്കാരിൽ നിന്നും മികച്ച വീഡിയോ ഡോക്യുമെന്ററിക്കുള്ള അവാർഡ് കെ.എസ്.ബി.ബി കരസ്ഥമാക്കി
- കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ അവാർഡുകൾ നൽകി
- സെമിനാറുകൾ, സിമ്പോസിയങ്ങൾ, ശിൽപശാലകൾ എന്നിവ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിന് കോളേജുകൾ, സ്ഥാപനങ്ങൾ, എൻ.ജി.ഒ കൾക്ക് സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകി
- തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത സ്കൂളുകളിൽ ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റ് നടത്തി
- 66 സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള 5,109 വിദ്യാർത്ഥികളും 760 മുതിർന്നവരും ജൈവവൈവിധ്യ മ്യൂസിയം സന്ദർശിച്ചു

പ്രവർത്തന മേഖല 01 ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം

പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കൽ (LBSAP) പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി 25 ബി.എം.സി. കൾക്ക് സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകി. തദ്ദേശീയ ഉൾനാടൻ മത്സ്യസമ്പത്ത് വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് ലക്ഷ്യമിട്ട് പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിയതും, പി.ബി.ആർ നവീകരിക്കുന്നതിനായി ബി.എം.സി കൾക്കായി ജില്ലാതല പരിശീലനം നടത്തിയതും ശ്രദ്ധേയമായ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്. കൂടാതെ, 227 ബി.എം.സി കളിൽ പി.ബി.ആർ പരിശോധനാ നവീകരണ ക്യാമ്പയിൻ, ശാസ്താംകോട്ട തടാകം, അഷ്ടമുടി തണ്ണീർത്തടം, വേമ്പനാട് കോൾ പ്രദേശം എന്നീ

മുന്ന് റാംസർ പ്രദേശത്തെ പി.ബി.ആർ കൾ നവീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിനു പുറമേ, റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിൽ 335 തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ബി.എം.സി. യോഗങ്ങൾ വിളിച്ചു കൂട്ടി. കൊല്ലം ജില്ലയിലെ ആശ്രാമം ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക കേന്ദ്രത്തിൽ ശലഭോദ്യാനം പദ്ധതിയുടെ തുടക്കം കുറിക്കുകയും, വിവിധ സ്ഥലങ്ങളിൽ മിയാവാക്കി മാതൃകയിൽ അഞ്ച് സംരക്ഷിത നഗര വനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തത് ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിലുള്ള കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ പ്രതിബദ്ധയുടെ ഉദാഹരണങ്ങളാണ്.

പ്രധാന നേട്ടങ്ങൾ

- 25 ബി.എം.സി. കൾക്ക് പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിന് (LBSAP) സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകി.
- തദ്ദേശീയ ഉൾനാടൻ മത്സ്യസമ്പത്തിന്റെ വംശ വർദ്ധനവിനും സംരക്ഷണത്തിനുമായി ഏഴ് ബി.എം.സി.കളിൽ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കി.
- റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിൽ പി.ബി.ആർ. രണ്ടാം ഭാഗം തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി ഫണ്ട് വകയിരുത്തിയിട്ടുണ്ടായിരുന്ന തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ബി.എം.സി. കൾക്ക് ജില്ലാതല പരിശീലനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു.
- വിദ്യാർത്ഥികളെ പങ്കെടുപ്പിച്ചു കൊണ്ടുള്ള പി.ബി.ആർ. പരിശോധനാ നവീകരണ ക്യാമ്പയിൻ 227 ബി.എം.സി.കളിൽ സംഘടിപ്പിച്ചു.
- കേരളത്തിലെ മൂന്ന് തണ്ണീർത്തടങ്ങളായ ശാസ്താംകോട്ട കായൽ, അഷ്ടമുടി തണ്ണീർത്തടം, വേമ്പനാട് കോൾ തണ്ണീർത്തടം എന്നിവിടങ്ങളിലെ പി.ബി.ആർ. പുതുക്കുന്നതിന് ക്യാമ്പയിൻ സംഘടിപ്പിച്ചു.
- 335 തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ബി.എം.സി. യോഗങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു.
- കൊല്ലത്തെ ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക കേന്ദ്രമായ ആശ്രാമത്തിൽ ശലഭോദ്യാനം പദ്ധതിക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചു.

- വിവിധ സ്ഥലങ്ങളിൽ മിയാവാക്കി മാതൃകയിൽ അഞ്ച് സംരക്ഷിത നഗര വനങ്ങൾ (നഗരപ്പച്ച) സ്ഥാപിച്ചു.
- ചുവന്ന പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള സസ്യജാലങ്ങൾക്കായി എക്സ്സീറ്റൂ സംരക്ഷണാലയങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചെടുത്തു.

പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കൽ (LBSAP)

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗരേഖ പ്രകാരം, പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന കർമ്മ പദ്ധതി (LBSAP) തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിൽ, തിരഞ്ഞെടുത്ത 25 ബി.എം.സി. കളുമായി ധാരണാപത്രം ഒപ്പുവെയ്ക്കുകയും സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുകയും ചെയ്തു. കൂൻമിംഗ് മോൺട്രിയൽ ആഗോള ജൈവവൈവിധ്യ ഫ്രെയിം വർക്കിന്റെ ആഗോളലക്ഷ്യങ്ങൾ പ്രകാരം 2023 ൽ ഭേദഗതി വരുത്തിയ ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ ആസൂത്രണ കർമ്മപദ്ധതിയുടെയും ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ ലക്ഷ്യങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ, LBSAP പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ബോർഡ് തയ്യാറാക്കിയ മാർഗ്ഗരേഖ ഭേദഗതി ചെയ്യുകയും ആയതുപ്രകാരം, പദ്ധതിയ്ക്കായി തിരഞ്ഞെടുത്ത 25 ബി.എം.സി. കൾക്കുവേണ്ടി ഒരു പ്രാഥമിക അവബോധ പരിപാടി 22.03.2024 ൽ സംഘടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

പദ്ധതിയ്ക്കായി തിരഞ്ഞെടുത്ത ബി.എം.സി. കളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു

ക്രമ നം.	ജില്ല	LBSAP പദ്ധതിയ്ക്കായി തിരഞ്ഞെടുത്ത ബി.എം.സി. കൾ	അനുവദിച്ച തുക (ലക്ഷത്തിൽ)
1	തിരുവനന്തപുരം	1. ചിറയിൻകീഴ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		2. വെമ്പായം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
2	കൊല്ലം	3. കരീമ്പ്ര ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		4. കടയ്ക്കൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
3	പത്തനംതിട്ട	5. മല്ലപ്പുഴശ്ശേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		6. മെഴുവേലി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
4	ആലപ്പുഴ	7. ദേവികുളങ്ങര ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		8. വെളിയന്നൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
5	കോട്ടയം	9. കല്ലറ (വൈക്കം) ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		10. പെരുവനാനം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
7	എറണാകുളം	11. കരുമാളൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		12. മാറാടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
8	തൃശ്ശൂർ	13. ശ്രീനാരായണപുരം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		14. എളവള്ളി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
9	പാലക്കാട്	15. മുതൂതല ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		16. തിരുമിറ്റക്കോട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
10	മലപ്പുറം	17. മാറഞ്ചേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		18. വെട്ടം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
11	കോഴിക്കോട്	19. കടലുണ്ടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		20. കായണ്ണ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
12	വയനാട്	21. തൊണ്ടർനാട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		22. വൈത്തിരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
13	കണ്ണൂർ	23. കരിവെള്ളൂർ-പെരളം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
14	കാസർഗോഡ്	24. വലിയപറമ്പ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
		25. ഉദുമ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്	2.0
ആകെ			50.0

പ്രമുഖ നദികളിലെ തനത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യങ്ങളുടെ വംശവർദ്ധനവ് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കൽ

തെക്കുപടിഞ്ഞാറൻ മൺസൂൺ കാലത്ത് കേരളത്തിന്റെ ഒട്ടുമിക്ക ഭാഗങ്ങളിലും നടത്തിവരുന്ന സുസ്ഥിരതമല്ലാത്ത മത്സ്യബന്ധന രീതിയാണ് ഊത്തപിടിത്തം. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പലഭാഗത്തും പരമ്പരാഗത മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളല്ലാത്തവരും ഊത്തപിടിത്തം നടത്തുന്നുണ്ട്. പരിഞ്ഞിലോടുകൂടിയ മത്സ്യങ്ങളുടെ ഉയർന്ന തോതിലുള്ള ആവശ്യകതയാണ് ഊത്തപിടിത്തത്തിലേക്ക് ആളുകളെ ആകർഷിക്കുന്നത്. കേരളത്തിലെ പ്രമുഖ നദികളിലെ തനത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യങ്ങളുടെ

എണ്ണത്തിൽ കഴിഞ്ഞ കുറെ വർഷങ്ങളായി കാര്യമായ കുറവ് വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രമല്ല, അവയിൽ പലതും വംശനാശ ഭീഷണിയുടെ വക്കിലുമാണ്. ഈയൊരു സാഹചര്യത്തിലാണ്, ഊത്തകാലയളവിൽ പ്രജനനത്തിനായി ദേശാന്തരഗമനം നടത്തുന്ന ഊത്ത മത്സ്യങ്ങളെ സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് അവയുടെ എണ്ണം പ്രമുഖ നദികളിലും കൈവഴികളിലും വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടുകൂടി റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിൽ ഇത്തരമൊരു പദ്ധതി സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് നടപ്പിലാക്കിയത്. തനത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യവൈവിധ്യം കൂടുതലായുള്ള പമ്പ, മീനച്ചിൽ, മുവാറ്റുപുഴ, ചാലക്കുടി തുടങ്ങിയ പ്രമുഖ നദികൾ

ഒഴുകുന്നതും, ഊത്തപിടിത്തം ധാരാളമായി കണ്ടുവരുന്നതുമായ പത്തനംതിട്ട, ആലപ്പുഴ, കോട്ടയം, എറണാകുളം, തൃശ്ശൂർ എന്നീ അഞ്ച് ജില്ലകളിലാണ് ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിയത്. മേൽ സൂചിപ്പിച്ച എല്ലാ നദികളും തനത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യവൈവിധ്യത്തിനും, പ്രസ്തുത മത്സ്യങ്ങളുടെ പ്രജനനത്തിനായുള്ള ദേശാന്തരഗമനത്തിനും പ്രസിദ്ധമാണ്.

ഊത്തയിളക്ക സമയത്ത് എത്തുന്ന പരിഞ്ഞിലോടു കൂടിയ മത്സ്യങ്ങളെ പിടിച്ച് പ്രത്യേക കുളങ്ങളിൽ സംരക്ഷിച്ചാണ് തനത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യങ്ങളുടെ വംശവർദ്ധനവ് നടത്തിയത്. കുളങ്ങളിൽ നിക്ഷേപിച്ച പരിഞ്ഞിലോടുകൂടിയ മത്സ്യങ്ങളുടെ മൂട്ട വിരിഞ്ഞുണ്ടായ മത്സ്യക്കുഞ്ഞുങ്ങളെ നിശ്ചിത വലുപ്പത്തിലെത്തുന്നതുവരെ 3-4 മാസത്തോളം പ്രസ്തുത കുളത്തിൽ സംരക്ഷിച്ച ശേഷമാണ് നദികളിലേക്ക് തിരികെ നിക്ഷേപിച്ചത്. മല്ലപ്പുഴശ്ശേരി, മാനാർ, കോരുത്തോട്, രാമമംഗലം, വാളകം, എളവള്ളി, അന്നമനട തുടങ്ങിയ ഏഴ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ബി.എം.സി. കളിലാണ് ഈയൊരു പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കിയത്. പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി *Labeo dussumieri* (വഴുത), *Danio malabaricus* (പരൽ), *Horabagrus brachysoma* (മഞ്ഞക്കൂരി), *Channa striata* (വരാൽ) and *Anabas testudineus* (കല്ലേമുട്ടി) തുടങ്ങിയ ഇനങ്ങളെയാണ് പ്രധാനമായും സംരക്ഷിച്ചത്. പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനു മുന്നോടിയായി, ഊത്തയിളക്കകാലത്ത് എത്തുന്ന പരിഞ്ഞിലോടുകൂടിയ തനത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെപ്പറ്റി, ബന്ധപ്പെട്ട ബി.എം.സി. കളുടെ സഹകരണത്തോടെ, പോസ്റ്ററുകളിലൂടെയും ലഘുലേഖകളിലൂടെയും വളരെ വിപുലമായ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടി പൊതുജനങ്ങൾക്കിടയിൽ നടത്തുകയുണ്ടായി.

Manjakoori (*Horabagrus brachysoma*)

Striped snakehead (*Channa striata*)

Climbing perch (*Anabas testudineus*)

Malabar Labeo (*Labeo dussumieri*)

Malabar danio (*Devario malabaricus*)

പി.ബി.ആർ. രണ്ടാം ഭാഗം തയ്യാറാക്കൽ

പി.ബി.ആർ. രണ്ടാം ഭാഗം തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിൽ ഫണ്ട് വകയിരുത്തിയിട്ടുള്ള തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ ബോർഡ് കണ്ടെത്തുകയും, ആയതു പ്രകാരം സംസ്ഥാനത്താകമാനം തിരഞ്ഞെടുത്ത 402 തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ബോർഡ് തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾക്കനുസൃതമായി ജില്ലാതല പരിശീലനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു.

ഓരോ ജില്ലയിലും സംഘടിപ്പിച്ച പ്രസ്തുത പരിശീലനങ്ങളുടെ എണ്ണം, പരിശീലന തീയതി, പരിശീലന നൽകിയ ബി.എം.സി. കളുടെ എണ്ണം തുടങ്ങിയ വിവരങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

പി.ബി.ആർ രണ്ടാം ഭാഗം തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി പരിശീലനം നൽകിയ ബി.എം.സി കളുടെ പട്ടിക

ക്രമ നം.	ജില്ല	പരിശീലനം നൽകിയ ബി.എം.സി. കളുടെ എണ്ണം	പരിശീലനങ്ങളുടെ എണ്ണം	പരിശീലന തീയതി
1	തിരുവനന്തപുരം	16	1	12.09.2023
2	കൊല്ലം	45	1	13.09.2023
3	പത്തനംതിട്ട	37	1	12.10.2023
4	ആലപ്പുഴ	19	1	19.09.2023
5	കോട്ടയം	12	1	
6	ഇടുക്കി	6	1	20.09.2023
7	എറണാകുളം	62	2	04.10.2023 & 05.10.2023
8	തൃശ്ശൂർ	67	2	09.10.2023 & 10.10.2023
9	പാലക്കാട്	19	1	16.10.2023
10	മലപ്പുറം	20	1	18.10.2023
11	കോഴിക്കോട്	41	1	20.10.2023
12	വയനാട്	18	1	16.09.2023
13	കണ്ണൂർ	19	1	18.09.2023
14	കാസർഗോഡ്	21	1	08.09.2023
ആകെ		402	15	

പി.ബി.ആർ. പരിശോധനാ നവീകരണ ക്യാമ്പയിൻ

ദേശീയതല പരിപാടിയുടെ ഭാഗമായി, ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റിയുടെ നിർദ്ദേശ പ്രകാരം, 2023 ലെ അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനാചരണത്തോടനുബന്ധിച്ച് മേയ് 23 മുതൽ ജൂൺ 3 വരെ വിദ്യാർത്ഥികളെ പങ്കെടുപ്പിച്ചു കൊണ്ട് പി.ബി.ആർ. പരിശോധനാ നവീകരണ ക്യാമ്പയിൻ സംഘടിപ്പിച്ചു. പ്രസ്തുത പരിപാടി സംസ്ഥാനത്തെ 227 ബി.എം.സി. കളിൽ സംഘടിപ്പിക്കുകയും, പരിപാടിയുടെ ഭാഗമായി ഓരോ ബി.എം.സി.കളിൽ

നിന്നും ബി.എം.സി. അംഗങ്ങളും വിദ്യാർത്ഥികളും LiFE (Life style for environment) പ്രതിജ്ഞ എടുക്കുന്ന ജിയോ ടാഗ് ചെയ്ത ഫോട്ടോ, വിദ്യാർത്ഥികൾ പ്ലക്കാർഡ് പിടിക്കുന്ന ഫോട്ടോ, പി.ബി.ആർ. അപ്ഡേഷനും വെരിഫിക്കേഷനും നടത്തിയതിന്റെ നിശ്ചിത ഫോറത്തിലെ വിദ്യാർത്ഥി കളുടെ റിപ്പോർട്ട് എന്നിവ എൻ.ബി.എ.യുടെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് "Meri LiFE" പോർട്ടലിൽ അപ്ലോഡ് ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. പരിപാടിയുടെ ഭാഗമായി കെ.എസ്.ബി.ബി. ഒരു ലഘുലേഖ തയ്യാറാക്കി ബി.എം.സി.കൾക്ക് ലഭ്യമാക്കി. സംസ്ഥാനത്താകമാനം 435 വിദ്യാർത്ഥികൾ പ്രസ്തുത ക്യാമ്പയിനിൽ പങ്കെടുക്കുകയും, കേന്ദ്ര വനം, പരിസ്ഥിതി,

കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയവും എൻ.ബി.എ.യും സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് നൽകുകയും ചെയ്തു.

റാംസർ സൈറ്റുകളിലെ പി.ബി.ആറുകളുടെ പുതുക്കൽ

രാജ്യത്തെ റാംസർ സൈറ്റുകളുടെ ആരോഗ്യപരവും ഫലപ്രദവുമായ പരിപാലനത്തിന്റെ ഭാഗമായുള്ള കേന്ദ്ര വനം, പരിസ്ഥിതി, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയത്തിന്റെ പദ്ധതിയാണ് അമൃത് ദാരോഹർ പദ്ധതി. പ്രസ്തുത പദ്ധതിയിലെ പന്ത്രണ്ടാം ഭാഗത്തിൽ റാംസർ സൈറ്റുകളുടെ സസ്യ-ജന്തുജാലങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ ബന്ധപ്പെട്ട ബി.എം.സി. കൾ പി.ബി.ആറിൽ ചേർക്കുന്നതിന് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ശാസ്താംകോട്ട കായൽ (3 ബി.എം.സി.), അഷ്ടമുടി തണ്ണീർത്തടം (12 ബി.എം.സി.), വേമ്പനാട് കോൾ തണ്ണീർത്തടം (78 ബി.എം.സി) എന്നീ സംസ്ഥാനത്തെ മൂന്ന് റാംസർ സൈറ്റുകളുടെ പരിധിയിൽപ്പെടുന്ന 93 ബി.എം.സി. കളുടെ പി.ബി.ആറുകൾ, ബന്ധപ്പെട്ട ബി.എം.സി. കളുടെയും ജില്ലാതല ടെക്നിക്കൽ സപ്പോർട്ട് ഗ്രൂപ്പ് (ടി.എസ്.ജി.) അംഗങ്ങളുടെയും സഹകരണത്തോടെ കെ.എസ്.ബി.ബി. പുതുക്കുകയും, ആയത് നടപ്പാക്കിയതിന്റെ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ എല്ലാ ബി.എം.സി.കളിൽ നിന്നും ശേഖരിച്ച്, നിർദ്ദിഷ്ട ഫോർമാറ്റിൽ എൻ.ബി.എ.ക്ക് റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശലഭോദ്യാനം പദ്ധതി ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക കേന്ദ്രം, ആശ്രാമം, കൊല്ലം

കേരളത്തിലെ ആദ്യത്തെ ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക കേന്ദ്രമായ കൊല്ലം ആശ്രാമത്തിന്റെ അംഗീകൃത പരിപാലന പദ്ധതി അനുസരിച്ച്, പൈതൃക കേന്ദ്ര പ്രദേശത്ത് മാതൃകാ ശലഭോദ്യാനം

സ്ഥാപിക്കാൻ കെ.എസ്.ബി.ബി.തീരുമാനിച്ചു. കൊല്ലം കോർപ്പറേഷൻ ബി.എം.സി.യുടെ നേതൃത്വത്തിൽ തിരുവനന്തപുരത്തെ ജവഹർലാൽ നെഹ്റു ട്രോപ്പിക്കൽ ബൊട്ടാണിക് ഗാർഡൻ ആൻഡ് റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിന്റെ (ജെ.എൻ.ടി.ബി.ജി.ആർ.ഐ) സാങ്കേതിക സഹായത്തോടെ ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. പ്രസ്തുത പദ്ധതിയുടെ ആദ്യഘട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ പൂർത്തിയാവുകയും രണ്ടാം ഘട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ കൊല്ലം കോർപ്പറേഷൻ ബി.എം.സി.യുടെ ഭാഗത്ത് നിന്നും സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു.

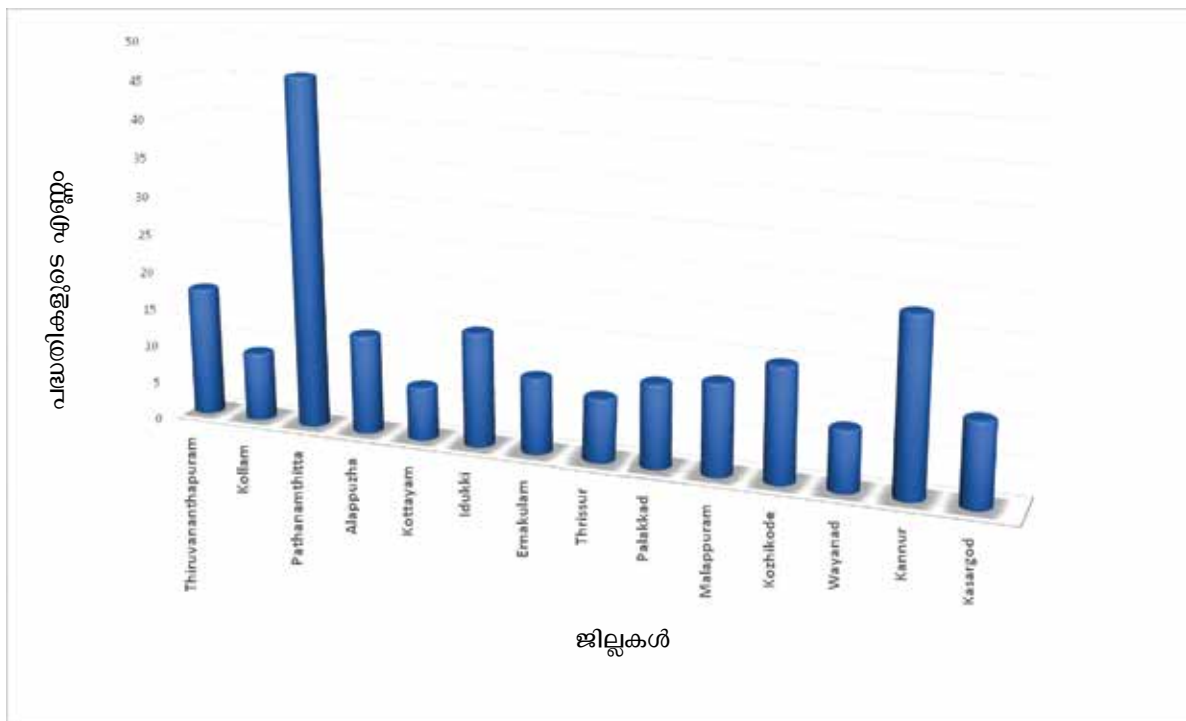
മിയാവാക്കി മാതൃകാ സംരക്ഷിത നഗര വനവൽകരണം (നഗരപ്പച്ച)

കെ.എസ്.ബി.ബി. യുടെ 2020-2021 പ്ലാൻ പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പൊതുജന പങ്കാളിത്തത്തോടെ ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ സുസ്ഥിര മാതൃകകൾ നിർമ്മിക്കൽ എന്നതിന്റെ ഭാഗമായി മിയാവാക്കി മാതൃകയിൽ നഗര വനവൽകരണം എന്ന പദ്ധതി ആരംഭിക്കുകയുണ്ടായി. അതിൻ പ്രകാരം പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നതിനായി തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിൽ നിന്നും 4 ബി.എം.സി. കളെയും കൊല്ലം ജില്ലയിൽ നിന്നും ഒരു ബി.എം.സി.യേയും തിരഞ്ഞെടുത്തു. ഇതേത്തുടർന്ന് മിയാവാക്കി മാതൃകാ നഗര വനം സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി ബി.എം.സി.കൾ തിരഞ്ഞെടുത്ത സ്ഥാപനങ്ങളിലെ അധികാരികളിൽ നിന്നും പദ്ധതി പത്രങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുകയും അതിൻപ്രകാരം പദ്ധതിക്കായി 4 ലക്ഷം രൂപ വീതം ഓരോ ബി.എം.സി.യ്ക്കും അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു. പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി അഗ്രികൾച്ചറൽ ആൻഡ് എക്കോസിസ്റ്റം മാനേജ്മെന്റ് ഗ്രൂപ്പ് എന്ന നിർവ്വഹണ ഏജൻസിയെ കണ്ടെത്തി ധാരണാപത്രം ഒപ്പിട്ടു. പദ്ധതിയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പുരോഗമിച്ചു വരികയാണ്. ആയതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ബി.എം.സി.	പദ്ധതി പ്രദേശം	പുരോഗതി
1	കൊല്ലയിൽ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത്	ഗവ. ഐ.റ്റി.ഐ ക്യാമ്പസ്, ധനുവച്ചപുരം	പദ്ധതി പൂർത്തീകരിച്ചു
2	പുളിമാത്ത് ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത്	ദേവസ്വം ബോർഡ്, ഹൈസ്കൂൾ ക്യാമ്പസ്, പുളിമാത്ത്	പദ്ധതി പൂർത്തീകരിച്ചു
3	നെയാറ്റിൻകര മുനിസിപ്പാലിറ്റി	ഗവ. എം.റ്റി.എച്ച്.എസ്, ഊരുട്ടുകാല	നിർവ്വഹണം പുരോഗമിക്കുന്നു
4	ഇടവ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത്	ഗവ.ഹയർ സെക്കൻഡറി സ്കൂൾ, കാപ്പിൽ	നിർവ്വഹണം പുരോഗമിക്കുന്നു
5	കൊല്ലം മുനിസിപ്പാലിറ്റി	കൊല്ലം ബീച്ചിൽ ഗാന്ധി പാർക്കിനോട് ചേർന്നുള്ള സ്ഥലം	നിർവ്വഹണം പുരോഗമിക്കുന്നു

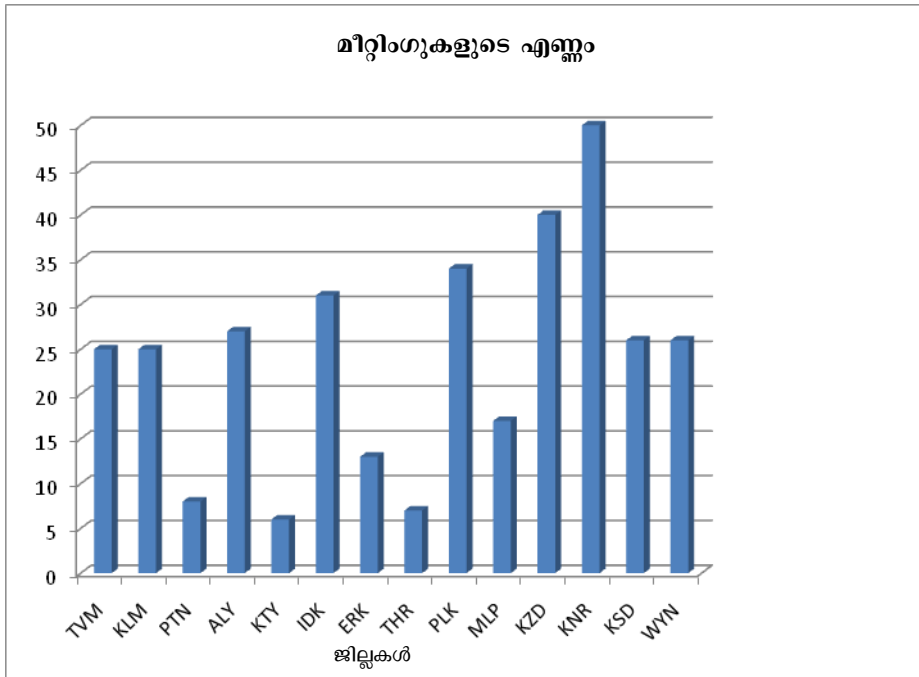

2023-2024 കാലയളവിൽ ബി.എം.സി.കൾ നടപ്പിലാക്കിയ പദ്ധതികളുടെ എണ്ണം

റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിലെ ബി.എം.സി. യോഗങ്ങൾ

റിപ്പോർട്ട് കാലയളവിൽ ആകെ 335 തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ബി.എം.സി. യോഗങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു. ബി.എം.സി.യോഗങ്ങളുടെ ജില്ല തിരിച്ചുള്ള എണ്ണം ചുവടെ നൽകിയിരിക്കുന്നു.

റെഡ് ലിസ്റ്റിൽ ഉൾപ്പെട്ട സസ്യങ്ങൾക്ക് എക്സ് സിറ്റു സംരക്ഷണാലയം സ്ഥാപിക്കൽ ("Ex-situ conservatories for red listed plant species)

2019-20 വാർഷിക പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി, കെ.എസ്.ബി.ബി റെഡ് ലിസ്റ്റിൽ ഉൾപ്പെട്ട വംശനാശ ഭീഷണി നേരിടുന്ന സസ്യജാലങ്ങളുടെ പട്ടിക വികസിപ്പിച്ചെടുത്തു. ഈ റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, മുൻഗണനയുള്ള സസ്യ ഇനങ്ങൾക്ക് എക്സ് സിറ്റു സംരക്ഷണത്തിനായി നഴ്സറികൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് തുടക്കമിട്ടു. പ്രകൃതിദത്ത ആവാസവ്യവസ്ഥയ്ക്ക് പുറത്തുള്ള ജൈവവൈവിധ്യം സംരക്ഷിക്കുന്ന ഈ സമീപനം അപൂർവ്വവും പ്രാദേശികവുമായ സസ്യജാലങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരേയൊരു ഉപാധിയാണ്. 2022-23 വാർഷിക പ്ലാൻ പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി,

സംസ്ഥാനത്തിനകത്ത് ഗവേഷണ വികസന സ്ഥാപനങ്ങളുമായി സഹകരിച്ച്, തിരഞ്ഞെടുത്ത മുൻഗണനയുള്ള ജീവികൾക്കായി എക്സ് സിറ്റു സംരക്ഷണാലയങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള ഒരു പദ്ധതിക്ക് കെ.എസ്.ബി.ബി തുടക്കം കുറിച്ചു. കേരളത്തിലെ റെഡ് ലിസ്റ്റ് സസ്യങ്ങളുടെ ദീർഘകാല സംരക്ഷണവും സാഭാവിക പിന്തുടർച്ചയിലൂടെ ക്രമേണ മനുഷ്യനിർമ്മിത വനങ്ങളായി മാറും എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് ആസൂത്രണം ചെയ്തത്. താൽപ്പര്യം പ്രകടിപ്പിച്ച സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും അപേക്ഷ സ്വീകരിച്ച്, സമഗ്രമായ പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം, ഈ സുപ്രധാന സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നതിന് പതിനൊന്ന് സ്ഥാപനങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും, ഇതിനായി 27 ലക്ഷം രൂപ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രവർത്തന മേഖല 02

തുല്യവും നീതി പൂർവ്വമായ രീതിയിൽ ആനുകൂല്യം പങ്കിടൽ, നിയമ കാര്യങ്ങൾ

റിപ്പോർട്ടിംഗ് കാലയളവിൽ ജൈവവൈവിധ്യ ഗവേഷണം, തുല്യവും നീതി പൂർവ്വമായ രീതിയിൽ ആനുകൂല്യം പങ്കിടൽ എന്നിവയിൽ കെ.എസ്.ബി.ബി ഗണ്യമായ പുരോഗതി കൈവരിച്ചു. കൂടാതെ ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കണ്ടു. വിവിധ സംരംഭങ്ങളിലൂടെ, ഗവേഷണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും

ഇന്റേൺഷിപ്പുകളെ പിന്തുണയ്ക്കുകയും, സുസ്ഥിര ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലനവും സംരക്ഷണവും ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള പദ്ധതികൾ ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു. ഡോക്ടറൽ ഫെലോഷിപ്പുകൾ നൽകൽ, ജൈവവൈവിധ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കൽ, നിരവധി ഗവേഷണ പരിപാടികളുടെ ആദ്യഘട്ടം വിജയകരമായി പൂർത്തിയാക്കൽ എന്നിവ പ്രധാന നേട്ടങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

പ്രധാന നേട്ടങ്ങൾ

- ജൈവവൈവിധ്യ മേഖലയിലെ 3 ഗവേഷണ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഡോക്ടറൽ ഫെല്ലോഷിപ്പ് അനുവദിച്ചു.
- കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്, ഹ്രസ്വ - ദീർഘകാല ഇന്റേൺഷിപ്പ് പ്രകാരം, 2023-2024 കാലഘട്ടത്തിൽ 30 വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പരിശീലനം നൽകി.
- കേരളത്തിലെ തണ്ണീർത്തടങ്ങളിലെ അധിനിവേശ നിഹിത സ്പീഷിസുകളുടെ ആഘാത വിലയിരുത്തുന്ന രണ്ട് വർഷത്തെ പദ്ധതിക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചു.
- നാല് വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മാതൃകാ വംശീയ സസ്യ ഉദ്യാനം സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് അനുമതി നൽകി.
- വെള്ളായണി കാർഷിക കോളേജിൽ പരിസ്ഥിതി പുനരുദ്ധാരണത്തിനും കാർഷിക വൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിനുമായി 125 ലക്ഷം രൂപയുടെ പദ്ധതി ആരംഭിക്കുകയും വാർഷിക റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.
- യൂത്ത് ഐഡിയേഷൻ ചലഞ്ച് 06.03.2024 ന് നടന്ന അന്തിമ അവതരണത്തിലെ വിജയികളുടെ പട്ടിക കെ.എസ്.ബി.ബി വെബ്സൈറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
- 'വന്യവും ഉപയോഗപ്രദവുമായ കാർഷിക വിളകളുടെ തിരിച്ചറിയൽ, ഡാറ്റാബേസ് സൃഷ്ടിക്കൽ, പ്രചാരണം, സംരക്ഷണം, മൂല്യവർദ്ധനവ്' എന്ന ദ്വിവർഷ പദ്ധതിയുടെ ഒന്നാം വാർഷിക റിപ്പോർട്ട്, UC, SoE എന്നിവ സമർപ്പിച്ച 18 സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക്, രണ്ടാം ഗഡു വിതരണം ചെയ്തു.

ജൈവവൈവിധ്യ ഗവേഷണം

കേരള സർവ്വകലാശാലയ്ക്ക് കീഴിലുള്ള അംഗീകൃത ഗവേഷണ കേന്ദ്രമായ കെ.എസ്.ബി.ബി, 2023-24 കാലയളവിൽ, മൂന്ന് ഡോക്ടറൽ ഫെല്ലോകൾക്ക് ജൈവവൈവിധ്യ ഗവേഷണത്തിൽ ഇനിപ്പറയുന്ന വിഷയങ്ങളിൽ ഫെല്ലോഷിപ്പ് നൽകി.

1. ജൈവ വിഭവങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ആന്റി മൈക്രോബിയൽ/ ആന്റി വൈറൽ ഗുണങ്ങളുള്ള ബയോ ആക്ടിവ് സംയുക്തങ്ങളുടെ വേർതിരിക്കൽ, സ്വഭാവം, ഫലപ്രാപ്തി പരിശോധന.
2. സസ്യങ്ങളുടെ സമൃദ്ധി, സ്പീഷിസ് ഡിസ്ട്രിബ്യൂഷൻ മോഡലിംഗ്, കേരളത്തിലെ വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്ന ജീവികളുടെ മുൻഗണനാ വിശകലനം.

3. പ്രതികൂല സാഹചര്യങ്ങളോട് പൊരുത്തപ്പെടുന്ന പരമ്പരാഗത വിളകൾ/ലാൻഡ് റേയ്സുകൾ കണ്ടെത്തലും അവയുടെ സവിശേഷ ഗുണങ്ങൾ വിലയിരുത്തലും.

കേരളത്തിലെ തണ്ണീർത്തടങ്ങളിലെ അധിനിവേശ നിംഫിയ ഇനങ്ങളുടെ സുസ്ഥിര നിയന്ത്രണവും പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതവും മുല്യവർദ്ധന സാധ്യത വിലയിരുത്തലും

കേരളത്തിലെ തണ്ണീർത്തടങ്ങൾ വൈവിധ്യമാർന്ന സസ്യജീവജാലങ്ങളെയും ഉപജീവനമാർഗ്ഗങ്ങളെയും പിന്തുണയ്ക്കുന്ന സുപ്രധാന ആവാസ വ്യവസ്ഥയാണ്. എന്നിരുന്നാലും, അധിനിവേശ ഇനങ്ങളായ നിംഫിയ, അവയുടെ പാരിസ്ഥിതിക സന്തുലിതാവസ്ഥയ്ക്ക് ഭീഷണിയാണ്. ഈ അധിനിവേശ സസ്യങ്ങളുടെ പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതം മനസ്സിലാക്കുകയും മുല്യവർദ്ധിത മാർഗ്ഗങ്ങൾ പര്യവേക്ഷണം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നത്, സുസ്ഥിര തണ്ണീർത്തട പരിപാലനത്തിന് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ഇതുവരെ വിശദമായി പഠനം നടത്തിയിട്ടില്ലാത്ത തണ്ണീർത്തടങ്ങളിലെ

ഒരു പ്രധാന അധിനിവേശ വിഭാഗമാണ് നിംഫിയ. നിംഫിയയെക്കുറിച്ചും അതിന്റെ പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതത്തെക്കുറിച്ചും മുല്യവർദ്ധന സാധ്യതകളെ കൂടുതൽ പഠിക്കുന്നതിനുമായി, 'കേരളത്തിലെ തണ്ണീർത്തടങ്ങളിലെ അധിനിവേശ നിംഫിയ സ്പീഷീസുകളുടെ സുസ്ഥിര നിയന്ത്രണത്തിനായി പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതവും മുല്യവർദ്ധന വിലയിരുത്തലും' എന്ന രണ്ട് വർഷത്തെ പദ്ധതി കെ.എസ്.ബി.ബി ആരംഭിച്ചു. പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങൾ, ഫൈറ്റോകെമിക്കൽ പ്രൊഫൈലിംഗ് എന്നിവ വിലയിരുത്തുന്നതിനും ഉപജീവന സാധ്യതകൾ കണ്ടെത്തുന്നതിനും അവയെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുമുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നതിനും പദ്ധതി ലക്ഷ്യമിടുന്നു. ആലപ്പുഴ, കോട്ടയം, പത്തനംതിട്ട, എറണാകുളം എന്നീ ജില്ലകളിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത താഴെപ്പറയുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴി കെ.എസ്.ബി.ബി പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നു.

ആലപ്പുഴ, കോട്ടയം, പത്തനംതിട്ട, എറണാകുളം ജില്ലകളിലെ തണ്ണീർത്തടങ്ങളിൽ താഴെ പറയുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ മുഖേനയാണ് പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നത്.

പദ്ധതി പേര്	പ്രിൻസിപ്പൽ ഇൻവെസ്റ്റിഗേറ്ററുടെ പേരും വിലാസവും	ബജറ്റ് (ലക്ഷത്തിൽ)
കേരളത്തിലെ തണ്ണീർത്തടങ്ങളിലെ അധിനിവേശ നിംഫിയ ഇനങ്ങളുടെ സുസ്ഥിര നിയന്ത്രണവും പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതവും മുല്യവർദ്ധന വിലയിരുത്തലും	പ്രൊഫ. (ഡോ.) ഇ.എ. സിറിൽ പ്രൊഫസർ & ഹെഡ് ബോട്ടണി വിഭാഗം യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് കേരള കാര്യവട്ടം തിരുവനന്തപുരം	11.04
	ഡോ. കെ.ബി. രമേശ് കുമാർ പ്രിൻസിപ്പൽ സയൻറിസ്റ്റ് ഫൈറ്റോകെമിസ്ട്രി ആൻഡ് ഫൈറ്റോഫാർമക്കോളജി വിഭാഗം ജവഹർലാൽ നെഹ്റു ട്രോപ്പിക്കൽ ബോട്ടാണിക് ഗാർഡൻ ആൻഡ് റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് (KSCSTE-JNTBGRI) പാലോട് തിരുവനന്തപുരം	11.04
	ഡോ. മിഥുൻ ഡൊമിനിക് സി.ഡി (പി.ഐ) അസി. പ്രൊഫസർ & ഡീൻ (റിസർച്ച്) കെമിസ്ട്രി വിഭാഗം സേക്രഡ് ഹാർട്ട് കോളേജ് തേവര, കൊച്ചി	9
	ഡോ. ജോസ് മാത്യു അസി. പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം സനാതന ധർമ്മ കോളേജ് ആലപ്പുഴ	10.54

മാതൃകാ വംശീയ സസ്യ ഉദ്യാനം സ്ഥാപിക്കൽ

വംശീയ സസ്യ ഇനങ്ങളിൽ ഭൂരിഭാഗവും വനമേഖലകളിൽ വളരുന്നതായി കാണപ്പെടുന്നുവെങ്കിലും മിക്കപ്പോഴും ഒരു പ്രത്യേക ഗോത്രവർഗ്ഗ വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവരുടെ കൈവശമായിരിക്കും. വന നശീകരണം, ജീവിതശൈലിയിലെ മാറ്റം, ആധുനികവൽക്കരണം മുതലായവ കാരണം ആദിവാസി സമൂഹങ്ങളുടെ പാരമ്പര്യങ്ങളും സസ്യജാലങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവും അനുദിനം കുറഞ്ഞു വരുന്നു.

മനുഷ്യരേയും സസ്യങ്ങളേയും സാംസ്കാരികവും പാരമ്പര്യവുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന, അറിവിന്റെ ജീവനുള്ള ശേഖരങ്ങളായി വംശീയ സസ്യ ഉദ്യാനങ്ങൾ (Ethnobotanical garden) പ്രവർത്തിക്കുന്നു. കെ.എസ്.ബി.ബി ഒരു വർഷത്തിനുള്ളിൽ നാല് സ്ഥാപനങ്ങളിൽ 'മാതൃകാ വംശീയ സസ്യ ഉദ്യാനം' സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് തുടക്കം കുറിച്ചു. ഈ ഉദ്യാനം സാംസ്കാരികവും പാരമ്പര്യവുമായ അറിവിന്റെ ജീവനുള്ള ശേഖരമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന് പുറമെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം, വിദ്യാഭ്യാസം, സാമൂഹിക ഇടപെടൽ എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു.

വെള്ളായണി കാർഷിക കോളേജിൽ പരിസ്ഥിതി പുനരുദ്ധാരണവും കാർഷിക വൈവിധ്യ സംരക്ഷണവും

വെള്ളായണി കായലിന്റെ ആവാസവ്യവസ്ഥ പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പദ്ധതി 2022-23 കാലയളവിൽ ആരംഭിച്ചു. റിപ്പോർട്ടിംഗ് കാലയളവിൽ, നെല്ലിനങ്ങളുടെ ജനിതകദ്രവ്യം തമിഴ്നാട്, കേരളത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ, പ്രധാനമായും വയനാട്, കോഴിക്കോട്, കാസർകോട് ജില്ലകളിലെ കർഷകരിൽ നിന്നും

ശേഖരിച്ച് ഏകദേശം 130 ഓളം നെല്ലിനങ്ങൾ പരിപാലിച്ചു വരുന്നു.

പ്രസ്തുത പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി, വൈവിധ്യമാർന്ന മില്ലറ്റ് ഇനങ്ങളുടെ ജനിതകദ്രവ്യം നട്ടുപരിപാലിച്ചു. മില്ലറ്റ് മ്യൂസിയം സ്ഥാപിച്ചു. 1972 ൽ അഗ്രോണമി വകുപ്പിനു കീഴിൽ വെള്ളായണി കാർഷിക കോളേജിൽ സ്ഥാപിതമായ വിള മ്യൂസിയം പുനഃരുദ്ധാരണം പൂർത്തീകരിച്ചു. കാർഷിക കോളേജിലെ ജൈവവൈവിധ്യ വിവരണക്കുറിപ്പുകൾ തയ്യാറാക്കൽ, അവയുടെ പട്ടിക തയ്യാറാക്കൽ പൂവിനങ്ങളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ ശേഖരം ഡിജിറ്റൽ ഫോർമാറ്റിലേക്ക് പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നു വരുന്നു.

യൂത്ത് ഐഡിയേഷൻ ചലഞ്ച്

കെ.എസ്.ബി.ബി 2023-24 ലെ വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി 'യൂത്ത് ഐഡിയേഷൻ ചലഞ്ച്' എന്ന പേരിൽ നൂതന പരിപാടി ആരംഭിച്ചു. കാർഷിക ജൈവവൈവിധ്യം, വന ജൈവവൈവിധ്യം, ജല ജൈവവൈവിധ്യം എന്നീ മേഖലകളിലെ പ്രധാന വെല്ലുവിളികൾക്ക് നൂതനമായ പരിഹാരങ്ങൾ കണ്ടെത്താൻ കോളേജ് വിദ്യാർത്ഥികൾ/സ്റ്റാർട്ട്അപ്പുകൾ/പൊതുജനങ്ങൾ എന്നിവർക്ക് ഒരു വേദിക പ്രദാനം ചെയ്യുകയാണ് ഈ പദ്ധതി കൊണ്ട് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്, പുതിയ ആശയങ്ങൾ ക്ഷണിക്കുകയും ഈ വിഷയങ്ങൾക്ക് കീഴിൽ ലഭിച്ച 86 അപേക്ഷകളിൽ നിന്നും സ്ക്രീനിംഗ് നടത്തി രണ്ടാം ഘട്ടത്തിൽ 30 അപേക്ഷകൾ ഷോർട്ട്ലിസ്റ്റ് ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. വിശദമായ ആശയങ്ങൾ സമർപ്പിച്ച 20 പേരെ അന്തിമ അവതരണത്തിനായി ക്ഷണിച്ചു. ഓരോ വിഭാഗത്തിലും ഒന്ന്, രണ്ട്, മൂന്ന് സ്ഥാനങ്ങൾ കരസ്ഥമാക്കിയ വിജയികൾക്ക് 25,000 രൂപയും, 15,000 രൂപയും 10,000 രൂപയും, മെമ്മർന്റോയും മെറിറ്റ് സർട്ടിഫിക്കറ്റും നൽകി. വിജയികളുടെ പട്ടിക കെ.എസ്.ബി.ബി വെബ്സൈറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

വന്യവും ഉപയോഗശൂന്യമായ കാർഷിക വിളകളുടെ തിരിച്ചറിയൽ, സംഘടിത വിവര ശേഖരണം, പ്രജനനം, സംരക്ഷണം, മൂല്യവർദ്ധനവ്

ഉപയോഗശൂന്യമായ കാർഷിക വിളകളുടെ സംഘടിത വിവര ശേഖരണം നടത്തി, അവയുടെ പ്രജനനം, സംരക്ഷണം എന്നിവ ഉറപ്പു വരുത്തി അവയിൽ നിന്നും മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനു ലക്ഷ്യമിട്ട് 2022-23 വാർഷിക പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി 159.75 ലക്ഷം രൂപ മുതൽ മുടക്കിൽ 18 വിവിധ ഗവേഷണ വികസന സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പിന്തുണയോടെ ആരംഭിച്ച പദ്ധതിയാണിത്. 2023 ഫെബ്രുവരി മുതൽ 2025 മാർച്ച് വരെ രണ്ട് വർഷമാണ് പദ്ധതി കാലാവധി. ഈ കാലയളവിൽ, പങ്കാളികളായ 18 സ്ഥാപനങ്ങളും വാർഷിക റിപ്പോർട്ട്, ധന വിനിയോഗ സാക്ഷ്യപത്രം, വരവ് ചിലവു കണക്കുകൾ എന്നിവ സമർപ്പിക്കുകയും അവർക്ക് രണ്ടാം ഗഡു കെ.എസ്.ബി.ബി വിതരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

നിയമപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾ

ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിരവധിയായ നിയമ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അതിൽ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന ചില

കേസുകൾ ചുവടെ :

- **WP (C) No. 3645/2023 :** മീനച്ചിൽ നദിയിലെ അനധികൃത ഡ്രഡ്ജിംഗും ചനനവും പരിഹരിക്കുന്നതിനു സ്റ്റാൻഡിംഗ് കൗൺസലിന് വിശദാംശങ്ങൾ സമർപ്പിച്ചു.
- **WP (C) No. 3320/2023 :** ശ്രീ. വിശ്വം കുത്തുപാറ നൽകിയ പരാതിയിന്മേൽ വസ്തുതകളും വിശദീകരണങ്ങളും സമർപ്പിച്ചു. കേസ് തീർപ്പാക്കി.
- **കോൾ തണ്ണീർത്തട ഭീഷണി:** അധിനിവേശ സസ്യങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ഭീഷണി സംബന്ധിച്ച റിപ്പോർട്ട് സർക്കാരിന് സമർപ്പിച്ചു.
- **വിവിധ WP (C) കേസുകൾ :** ജൈവവൈവിധ്യ പൈതൃക കേന്ദ്രങ്ങൾ, അധിനിവേശ സസ്യങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ഭീഷണികളുമായും ബന്ധപ്പെട്ട കേസുകൾക്ക്, ഫീൽഡ് പരിശോധനാ റിപ്പോർട്ടും വസ്തുതകളും വിശദീകരണങ്ങളും സമർപ്പിച്ചു .

തൂല്യവും നീതി പുർവ്വവുമായ ആനുകൂല്യം പങ്കിടലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കോടതി കേസുകൾ

പ്രകൃതിദത്ത ഔഷധ ഉൽപ്പന്ന കമ്പനികൾ ഉൾപ്പെട്ട കേസുകളിൽ കെ.എസ്.ബി.ബി വിശദീകരണങ്ങളും, വസ്തുതകളും സർക്കാരിന് സമർപ്പിച്ചു.

പ്രവർത്തന മേഖല 03

വിജ്ഞാന വിപുലീകരണം പരിശീലനം

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (കെ.എസ്.ബി.ബി) സംസ്ഥാനത്തുടനീളം പരിസ്ഥിതി അവബോധം വളർത്തുന്നതിനും ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള വിവിധ വിപുലീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ സജീവമായി ഏർപ്പെടുന്നു.

ജൈവവൈവിധ്യം സുസ്ഥിരവും തുല്യവുമായ രീതിയിൽ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് സമൂഹത്തെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നതോടൊപ്പം, വർക്ക്ഷോപ്പുകൾ, സെമിനാറുകൾ, ക്യാമ്പയിൻ, ഗ്രീൻ കാമ്പസ് ഓഡിറ്റ്, വാർത്താക്കുറിപ്പ് എന്നിവ കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ നിരവധിയായ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ചിലത് മാത്രം.

പ്രധാന നേട്ടങ്ങൾ

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (കെ.എസ്.ബി.ബി) വിജ്ഞാന വിപുലീകരണം, പരിശീലന വിഭാഗം തുടങ്ങിവച്ച നിരവധി പ്രധാന സംരംഭങ്ങൾ വിജയകരമായി പൂർത്തീകരിച്ചു

- ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബ് കോഡിനേറ്റർമാർക്ക് സംസ്ഥാനത്തുടനീളം 9 ഓൺലൈൻ പരിശീലനങ്ങൾ നടത്തി.
- 228 പുതിയ ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ കെ.എസ്.ബി.ബി യിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു.
- 16-ാ മത് ജില്ലാതല കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ് എല്ലാ ജില്ലകളിലും നടത്തി.
- കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ ത്രൈമാസ 'ഈ ന്യൂസ് ലെറ്റർ' (Environment Kerala Awareness Action-EKAA) പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.
- അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനം, ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനം, ലോക ഓസോൺ ദിനം, ദേശീയ പോഷകാഹാര മാസം, അന്താരാഷ്ട്ര വനിതാ ദിനാഘോഷം, ലോക വനദിനം, ലോക ജലദിനം, ലോക കാലാവസ്ഥാ ദിനം ആചരിച്ചു.
- ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾക്ക് ടെറേറിയം നിർമ്മാണത്തിൽ പരിശീലനം നൽകി.
- ചിറ്റൂർ ഗവ. കോളേജിലും തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത സ്കൂളുകളിലും ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗ് നടത്തി.
- കെ.എസ്.ബി.ബി മുംബൈയിൽ നടന്ന PANACEA എക്സ്പോയിൽ പങ്കെടുത്തു.
- കെ.എസ്.ബി.ബിക്ക് മികച്ച വീഡിയോ ഡോക്യുമെന്ററി അവാർഡ് സംസ്ഥാന സർക്കാരിൽ നിന്ന് ലഭിച്ചു.
- കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ അവാർഡുകൾക്ക് ലഭിച്ച അപേക്ഷകളുടെ സ്ക്രീനിംഗ്, ഫീൽഡ് സന്ദർശനം നടത്തി.
- സെമിനാർ/സിമ്പോസിയം/വർക്ക്ഷോപ്പ്

പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനായി കോളേജുകൾക്കും, സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും എൻ.ജി.ഒ.കൾക്കും സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകി.

- 66 സ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രതിനിധീകരിച്ച് 5,109 വിദ്യാർത്ഥികളും, 760 മുതിർന്നവരും വള്ളക്കടവിലെ ജൈവവൈവിധ്യ മ്യൂസിയം സന്ദർശിച്ചു.

ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾക്കുള്ള ഓൺലൈൻ പരിശീലനങ്ങൾ

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനു ഒരു വർഷം നീണ്ടുനിൽക്കുന്ന പ്രതിമാസ ഓൺലൈൻ പരിശീലന പരമ്പര സംഘടിപ്പിച്ചു. പരിപാടിയുടെ ഉദ്ഘാടനം 03.06.2023ന് കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ചെയർമാൻ ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ് നിർവ്വഹിച്ചു. യുവമനസ്സുകളിൽ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിന്റെ വിത്ത് പാകാൻ കഴിയുന്ന ഇടങ്ങളാണ് വീടുകളും വിദ്യാലയങ്ങളുമെന്ന് ഉദ്ഘാടന വേളയിൽ ചെയർമാൻ അറിയിച്ചു. ഉദ്ഘാടനത്തോടനുബന്ധിച്ച് 'ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളുടെ ലക്ഷ്യങ്ങളും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും' എന്ന വിഷയത്തിൽ നടന്ന പരമ്പരയുടെ ആദ്യ പരിശീലന സെഷനിൽ ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ (ബോർഡ് അംഗം) ക്ലാസ്സ് കൈകാര്യം ചെയ്തു. ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിൽ അധ്യാപകരുടെയും യുവതലമുറയുടെയും പങ്ക് സമ്മേളനത്തിൽ അദ്ദേഹം ഊന്നിപ്പറഞ്ഞു. ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾക്കായുള്ള മാതൃകാ പദ്ധതികൾ, തണ്ണീർത്തട ജൈവവൈവിധ്യം, സെൻസറി ആൻഡ് ഹീലിംഗ് ഗാർഡനുകൾ, ഔഷധ സസ്യത്തോട്ടം, ചിത്രശലഭ പാർക്കുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ, നമുക്ക്

ചുറ്റുമുള്ള പക്ഷികളുടെ വിസ്തൃത ലോകം, ജൈവ സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യവും പരമ്പരാഗത അറിവും, തുടങ്ങിയ സുപ്രധാന വിഷയങ്ങളിൽ പരിശീലന സെഷനുകൾ വിദഗ്ധർ കൈകാര്യം ചെയ്തു. ഏകദേശം 2,000 ടീച്ചർ കോ ഓർഡിനേറ്റർമാർ ഈ പരിശീലന പരിപാടികളിൽ പങ്കെടുത്തു.

ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബ്

കെ.എസ്.ബി.ബി യിൽ 228 ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു. സമൂഹത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ച് വിദ്യാർത്ഥികൾക്കിടയിൽ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ ആശയങ്ങൾ പകർന്നു നൽകുന്നതിനായി നിരവധി പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിച്ചു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി സ്കൂളുകളിലും കോളേജുകളിലും ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിന് സാങ്കേതികവും സാമ്പത്തികവുമായ പിന്തുണ നൽകി. സംസ്ഥാനത്തുടനീളമുള്ള സ്കൂളുകളിലും കോളേജുകളിലും 228 പുതിയ ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകൾ രൂപീകരിക്കുകയും റിപ്പോർട്ടിംഗ് കാലയളവിൽ കെ.എസ്.ബി.ബിയിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

16-ാ മത് ജില്ലാതല കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ്സ് നടത്തി

കഴിഞ്ഞ പതിനഞ്ച് വർഷമായി കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് പൊതുവിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പുമായി ചേർന്ന് കുട്ടികളിൽ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ ബോധവൽക്കരണം ലക്ഷ്യമിട്ടു ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസ്സ് സംഘടിപ്പിക്കുന്നു. പതിനാറാമത് കുട്ടികളുടെ ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസിന്റെ ഭാഗമായി, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് എല്ലാ ജില്ലകളിലെയും സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കായി ജില്ലാതല മത്സരങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ചു. ‘ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവും

സുസ്ഥിര വികസനവും: വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പങ്ക്’ എന്നതാണ് പതിനാറാമത് കുട്ടികളുടെ ജൈവ വൈവിധ്യ കോൺഗ്രസിന്റെ വിഷയം. ജില്ലാതല ജൈവവൈവിധ്യ കോൺഗ്രസിന്റെ ഭാഗമായി എല്ലാ ജില്ലകളിലെയും ജൂനിയർ, സീനിയർ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കായി പ്രോജക്ട് അവതരണം, ചിത്ര രചന, ഉപന്യാസ രചന, പെയിന്റിംഗ് മത്സരങ്ങൾ സംസ്ഥാനത്തുടനീളം നടത്തി. ഏകദേശം 2000 വിദ്യാർത്ഥികൾ ജില്ലാതല പരിപാടികളിൽ സജീവമായി പങ്കെടുത്തു. ജില്ലാതല മത്സരങ്ങളിലെ സമ്മാന ജേതാക്കൾക്ക് മെറിറ്റ് സർട്ടിഫിക്കറ്റും കെ.എസ്.ബി.ബി പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളും വിതരണം ചെയ്തു. അടുത്ത ഘട്ട മൂല്യ നിർണ്ണയത്തിന് ശേഷം ജില്ലാതല വിജയികളിൽ നിന്ന് സംസ്ഥാനതല വിജയികളെ തിരഞ്ഞെടുക്കും.

ഈ ന്യൂസ് ലെറ്റർ (Environment Kerala Awareness Action-EKAA) പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു

കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ ഓൺലൈൻ ത്രൈമാസ ന്യൂസ്ലെറ്റർ EKAA (Environment Kerala Awareness and Action), 2023 ഏപ്രിൽ മുതൽ 2024 മാർച്ച് വരെ ഓൺലൈനായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനം 2023 ആചരിച്ചു

ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തെപ്പറ്റിയുള്ള അവബോധം വളർത്തുന്നതിനും ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ സന്ദേശം പുതുതലമുറകളിലേക്കെത്തിക്കുന്നതിനുമായി എല്ലാ വർഷവും മെയ് 22 അന്താരാഷ്ട്ര ജൈവവൈവിധ്യ ദിനമായി ലോകരാജ്യങ്ങൾ ആചരിച്ചു വരുന്നു. ‘ഉടമ്പടികളിൽ നിന്നും പ്രവർത്തനങ്ങളിലേക്ക്: ജൈവവൈവിധ്യം പുനഃസ്ഥാപിക്കുക’ എന്നതാണ് 2023 വർഷത്തെ ജൈവവൈവിധ്യ ദിന പ്രമേയം. കേരള സംസ്ഥാന

ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് 22.05.2023 ന് കേരളത്തിലെ തൃശൂർ ജില്ലയിലെ കേരള സാഹിത്യ അക്കാദമിയിൽ വെച്ച് 'കാവ് സംരക്ഷണം ജനപങ്കാളിത്തത്തിലൂടെ' എന്ന വിഷയത്തിൽ സംസ്ഥാനതല ഏകദിന ശില്പശാല സംഘടിപ്പിച്ചു. കാവ് സംരക്ഷണത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെ കുറിച്ച് അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുക, അതിന്റെ സംരക്ഷണത്തിൽ സമൂഹത്തിന്റെ ഇടപെടൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, കാവുകളുടെ സുസ്ഥിര പരിപാലനത്തിനുള്ള തന്ത്രങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുക എന്നിവയായിരുന്നു ശില്പശാലയുടെ ലക്ഷ്യം. ബഹു.പട്ടികജാതി, പട്ടികവർഗ്ഗ വകുപ്പ് മന്ത്രി, ശ്രീ. കെ.രാധാകൃഷ്ണൻ സമ്മേളന പരിപാടി ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു.

സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് വിതരണം ചെയ്യുന്ന മികച്ച കാവുകൾക്കുള്ള പുതിയ അവാർഡ്, ബഹു. മന്ത്രി തദ്ദേശത്തിൽ പ്രഖ്യാപിച്ചു. കേരള ഫോറസ്റ്റ് റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഡയറക്ടർ, ഡോ.ശ്യാം ശില്പശാലയോടനുബന്ധിച്ച് 'കാവുകൾ ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ കലവറ' എന്ന മലയാളം കൈപ്പുസ്തകം പ്രകാശനം ചെയ്തു. പരിപാടിയിൽ, വംശനാശ ഭീഷണി നേരിടുന്ന *Madhuca diplostemon* എന്ന സസ്യം പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചു. വംശനാശം സംഭവിച്ചുവെന്ന് വളരെക്കാലമായി വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്ന ഈ വൃക്ഷ ഇനം, കൊല്ലം ജില്ലയിലെ ഒരു കാവിൽ നിന്നും 180 വർഷത്തിലേറെ നീണ്ട ഇടവേളയ്ക്ക് ശേഷം വീണ്ടും കണ്ടെത്തി. ഇന്റർനാഷണൽ യൂണിയൻ ഫോർ കൺസർവേഷൻ ഓഫ് നേച്ചർ (ഐ.യു.സി. എൻ) വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്ന ജീവികളുടെ റെഡ് ലിസ്റ്റ് പ്രകാരം വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്നതായി പട്ടികപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള സപ്പോട്ടേസി കുടുംബത്തിൽ നിന്നുള്ള ഒരു ഇനം മരമാണിത്. ഏകദിന ശില്പശാലയിൽ വിശിഷ്ടാതിഥികൾ, കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ ജീവനക്കാർ, ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന

സമിതികളുടെ (ബി.എം.സി.) പ്രതിനിധികൾ, ബിരുദാനന്തര ബിരുദ വിദ്യാർത്ഥികൾ, ഉൾപ്പെടെ ഏകദേശം 375 പേർ പങ്കെടുത്തു. കാവ് സംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിവിധ വിഷയങ്ങളിൽ വിദഗ്ധർ ക്ലാസ്സുകൾ കൈകാര്യം ചെയ്തു.

ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനം 2023 ആചരിച്ചു

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് കേരള സർവ്വകലാശാല സസ്യശാസ്ത്ര വകുപ്പുമായി ചേർന്ന് 2023 ജൂൺ 5 ന് ലോക പരിസ്ഥിതി ദിനം ആചരിച്ചു. സസ്യശാസ്ത്ര വകുപ്പിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ പാർക്കിൽ അപൂർവ്വവും വംശനാശഭീഷണി നേരിടുന്നതുമായ സസ്യങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കുകയും സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ബോട്ടണി വകുപ്പിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ പാർക്കിൽ *Madhuca diplostemon* തൈകൾ നട്ടുപിടിപ്പിച്ച് പരിപാടി ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. സപ്പോട്ടേസി കുടുംബത്തിൽപ്പെട്ട, 'കാവിലിപ്പ' എന്ന് പ്രാദേശികമായി അറിയപ്പെടുന്ന, *Madhuca diplostemon* തൈകൾ ബയോപാർക്ക് പ്രദേശത്ത് നട്ടു.

ടെറേറിയം പരിശീലനം നടത്തി

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് സംസ്ഥാനത്തുടനീളമുള്ള, രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനു നിരവധി പരിപാടികളും പദ്ധതികളും നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി കെ.എസ്.ബി.ബി, 03.07.2023 ന് കൊല്ലം എസ്.എൻ കോളേജിൽ, കോളേജിലെ ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി ക്ലബ്ബിന്റെ സഹകരണത്തോടെ, ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബുകളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും അധ്യാപക കോഓർഡിനേറ്റർമാർക്കുമായി ടെറേറിയം നിർമ്മാണം സംബന്ധിച്ച സംസ്ഥാനതല പരിപാടി നടത്തി. സസ്യങ്ങൾ പ്രധാന ആകർഷണങ്ങളായി, കണ്ണഞ്ചിപ്പിക്കുന്ന ഗ്ലാസ് പാത്രങ്ങൾക്കുള്ളിൽ

ഒരുക്കുന്ന ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ മിനിയേച്ചറുകളാണ് ടെറേറിയങ്ങൾ. നിലവിൽ, ദേശീയമായും അന്തർ ദേശീയമായും ഹരിത പ്രേമികൾക്കിടയിൽ വിപണിമൂല്യമുള്ള ടെറേറിയം ഒരു ബിസിനസ്സ് സംരംഭമായി മാറിയിരിക്കുന്നു. നഗരപ്രദേശങ്ങൾ ഹരിതമേഖലകളുടെ അഭാവം അഭിമുഖീകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, നഗരവാസികളിൽ ബഹുഭൂരിപക്ഷവും തങ്ങളുടെ ജോലിസ്ഥലങ്ങളിൽ ഒരു മിനിയേച്ചർ ഗാർഡനെങ്കിലും ഉണ്ടാക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു. ജോലിയുടെ സമ്മർദ്ദം ഒഴിവാക്കാനും ഇത്തരം കുഞ്ഞു ഗാർഡനുകൾക്ക് കഴിയും. ക്രിയേറ്റീവ് സംരംഭകർക്ക്, ഉപഭോക്താക്കളുടെ താൽപ്പര്യങ്ങൾക്കനുസൃതമായതോ, തീം അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതോ ആയ ടെറേറിയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ കഴിയും. പ്രഫഷനൽ ടെറേറിയം വിദഗ്ധൻ ശ്രീ. പ്രണവ് എൻ പ്രദീപാണ് പരിശീലന പരിപാടിയുടെ സാങ്കേതിക സെഷൻ കൈകാര്യം ചെയ്തു. പത്ത് ഗ്രൂപ്പുകളിലായി വിദ്യാർത്ഥികൾ തയ്യാറാക്കിയ മനോഹരമായ ടെറേറിയങ്ങൾ പരിശീലനത്തിന് ശേഷം പ്രോഗ്രാം ഹാളിൽ പ്രദർശിപ്പിച്ചു.

ചിറ്റൂർ ഗവ. കോളേജിൽ ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗ് നടത്തി

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് 2023 ഓഗസ്റ്റിൽ പാലക്കാട് ചിറ്റൂർ ഗവൺമെന്റ് കോളേജിൽ 'ഗ്രീൻ കാമ്പസ് ഓഡിറ്റ്' നടത്തി. ഇതാദ്യമായാണ് കെ.എസ്.ബി.ബി ഒരു കോളേജുമായി ചേർന്ന് ഹരിത ഓഡിറ്റ് പ്രോജക്ടിനായി കൈകോർക്കുന്നത്. കാമ്പസിലെ കാർബൺ ആഗീരണം, മാലിന്യ സംസ്കരണം, ജലം, ജൈവവൈവിധ്യം, ഊർജ്ജ ഓഡിറ്റുകൾ എന്നിവ ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് കെ.എസ്.ബി.ബി യിലെ ടീം ലീഡർമാരും കോളേജിലെ വിദ്യാർത്ഥികളും അധ്യാപകരും ചേർന്ന് ഓഡിറ്റ് നടത്തി. ഓഡിറ്റിങ്ങിന് ആവശ്യമായ വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിനായി ഓഡിറ്റ് ടീം, നേരിട്ടുള്ള ഫീൽഡ് നിരീക്ഷണം നടത്തി, നിലവിലുള്ള മാലിന്യ സംസ്കരണം, സസ്യജന്തു ജാലങ്ങൾ, ഊർജ്ജ ഉപയോഗം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള വിശദാംശങ്ങൾ ശേഖരിക്കുകയും ഒടുവിൽ കാമ്പസിലെ ഹരിതഗൃഹ വാതക പ്രസരണം രേഖപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

ലോക ഓസോൺ ദിനം 2023 ആചരിച്ചു

2023 സെപ്തംബർ 18 ന് കെ.എസ്.ബി.ബി ആസ്ഥാനത്തെ സെമിനാർ ഹാളിൽ വെച്ച് ലോക ഓസോൺ ദിനം ആചരിച്ചു. ഓസോൺ ദിനാചരണത്തിന്റെ സാങ്കേതിക സെഷൻ രാവിലെ 11:00 ന് ആരംഭിച്ചു. 'ഓസോൺ പാളിയെ സംരക്ഷിക്കാനുള്ള അന്താരാഷ്ട്ര ശ്രമങ്ങൾ' എന്ന വിഷയത്തിൽ കെ.എസ്.ബി.ബി ചെയർമാൻ ഡോ. ജോർജ്ജ് സി. തോമസ് മുഖ്യപ്രഭാഷണം നടത്തി. ഓസോൺ പാളിയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനായി 1987 സെപ്റ്റംബർ 16ന് ഒപ്പു വച്ച മോണ്ട്രിയൽ പ്രോട്ടോക്കോളിന്റെ പ്രസക്തി അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. വിയന

കൺവൻഷനുകൾ, കിഗാലി കരാർ, തുടങ്ങിയ വിവിധ അന്താരാഷ്ട്ര കരാറുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിഷയങ്ങൾ മുഖ്യ പ്രഭാഷകൻ അവതരിപ്പിച്ചു.

അന്താരാഷ്ട്ര വനിതാ ദിനാഘോഷം 2024 ആചരിച്ചു

അന്താരാഷ്ട്ര വനിതാ ദിനം 2024 കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ഒരു ഓൺലൈൻ പ്രഭാഷണം സംഘടിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് ആചരിച്ചു. 'സ്ത്രീകൾ ജൈവവൈവിധ്യ ചാമ്പ്യന്മാർ' എന്ന വിഷയത്തിൽ പ്രൊഫ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന, ബോർഡ് അംഗം. കെ.എസ്.ബി.ബി & പ്രൊഫസർ, സസ്യശാസ്ത്ര വകുപ്പ്, കേരള സർവ്വകലാശാല ക്ലാസ്സ് നയിച്ചു. പരിസ്ഥിതിക്കും ജൈവവൈവിധ്യത്തിനും വേണ്ടി പ്രവർത്തിച്ച പ്രാദേശിക, ദേശീയ, അന്തർദേശീയ തലത്തിൽ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട സ്ത്രീകളെ പ്രസ്തുത ഓൺലൈൻ യോഗത്തിൽ പ്രത്യേകം പരാമർശിക്കുകയും അവരുടെ അർപ്പണബോധം എടുത്തു പറയുകയും ചെയ്തു. ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിൽ മുൻനിരയിൽ പ്രവർത്തിച്ച സ്ത്രീകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മറ്റുള്ളവർക്ക് പ്രചോദനമാണെന്ന് പ്രഭാഷക അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

ദേശീയ പോഷകാഹാര മാസം 2023 ആചരിച്ചു

2023 ലെ ദേശീയ പോഷകാഹാര മാസം ആചരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി, 'മില്ലറ്റ് & ന്യൂട്രി ഗാർഡനുകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെ സുസ്ഥിര ഭക്ഷ്യ സംവിധാനങ്ങൾ സീകരിക്കുക' എന്ന വിഷയത്തിൽ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾ നടത്താൻ ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡുകളോട് നിർദ്ദേശിച്ചു. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി 2023 സെപ്തംബർ 30 ന് കെ.എസ്.ബി.ബി 'സുസ്ഥിര ഭക്ഷ്യ സമ്പ്രദായത്തിന്റെ ഭാഗമായി മില്ലറ്റ്സ്' എന്ന വിഷയത്തിൽ ഒരു വെബിനാർ നടത്തി. കെ.എസ്.ബി.ബി ചെയർമാൻ, ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ് പ്രസ്തുത വിഷയത്തിൽ അവതരണം നടത്തി. അവതരണ വേളയിൽ, ഭക്ഷ്യപോഷണ സുരക്ഷയും സുസ്ഥിര ഉപഭോഗവും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ മില്ലറ്റിന്റെ പ്രാധാന്യം ചെയർമാൻ ഉന്നിപ്പറഞ്ഞു. ഉയർന്ന പോഷകാഹാര മൂല്യം, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തെ പ്രതിരോധിക്കാനുള്ള കഴിവ്, ഒരു സൂപ്പർഫുഡ് എന്ന നിലയിൽ മില്ലറ്റിന്റെ പങ്ക് എന്നിവയും അവതാരകൻ വ്യക്തമാക്കി.

കെ.എസ്.ബി.ബി മുംബെയിൽ നടന്ന PANACEA എക്സ്പോയിൽ പങ്കെടുത്തു

ദേശീയ ജൈവവൈവിധ്യ അതോറിറ്റി മുംബെയിലെ വേൾഡ് ട്രേഡ് സെന്ററിൽ 2024 ഫെബ്രുവരി 29 മുതൽ മാർച്ച് 2 വരെ സംഘടിപ്പിച്ച 'PANACEA 2024 നാച്ചുറൽ എക്സ്പോ ഇന്ത്യയിൽ' കേരള

സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് അംഗങ്ങൾ സജീവമായി പങ്കെടുത്തു. **PANACEA 2024** എക്സ്പോയിൽ ഇന്ത്യയുടെ തദ്ദേശീയ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനാണ് പ്രധാന്യം നൽകിയത്. തിരഞ്ഞെടുത്ത ജി.ഐ ടാഗ് ചെയ്ത ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ, കടൽപ്പായൽ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ, അന്യം നിന്നുവരുന്ന സസ്യങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ക്ഷേപ/പുഷ്പ ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ, തദ്ദേശീയ വിളകളിൽ നിന്നുള്ള മൂല്യവർദ്ധിത ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ എന്നിവയും, കേരളത്തിന്റെ ജൈവവൈവിധ്യ വിജയഗാഥകളെക്കുറിച്ചുള്ള പോസ്റ്ററുകളും വീഡിയോകളും കെ.എസ്.ബി.ബി 'PANACEA 2024ൽ' പ്രദർശിപ്പിച്ചു. സംസ്ഥാനം പ്രദർശിപ്പിച്ച പല ഉൽപ്പന്നങ്ങളും കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ധനസഹായത്തോടെയുള്ള സംരക്ഷണ പദ്ധതികളുടെ ഫലമായിരുന്നു. നൂറുകണക്കിന് സന്ദർശകർ കെ.എസ്.ബി.ബി സ്റ്റാൾ സന്ദർശിച്ചു.

ലോക വന ദിനം, ലോക ജല ദിനം, ലോക കാലാവസ്ഥാ ദിനം

അന്താരാഷ്ട്ര വന ദിനം, ലോക ജല ദിനം, ലോക കാലാവസ്ഥാ ദിനം എന്നിവ യഥാക്രമം മാർച്ച് 21, മാർച്ച് 22, മാർച്ച് 23 തീയതികളിൽ ആഘോഷിക്കുന്നതിനായി കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് വെബിനാർ പരമ്പര സംഘടിപ്പിച്ചു. ശ്രീ. പ്രമോദ് ജി കൃഷ്ണൻ. ഐ.എഫ്.എസ്, അഡീഷണൽ പ്രിൻസിപ്പൽ ചീഫ് കൺസർവേറ്റർ ഓഫ് ഫോറസ്റ്റ്, കേരള ഫോറസ്റ്റ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ്, 2024 മാർച്ച് 21 ന് കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് സംഘടിപ്പിച്ച അന്താരാഷ്ട്ര വന ദിനത്തോടനുബന്ധിച്ച് **'വനങ്ങളും നൂതനത്വവും: മെച്ചപ്പെട്ട ലോകത്തിനുള്ള പുതിയ പരിഹാരങ്ങൾ'** എന്ന വിഷയത്തിൽ പ്രഭാഷണം നടത്തി. SCMS

ഡയറക്ടർ ഡോ. സണ്ണി ജോർജ്ജ്, 2024 ലെ ലോക ജലദിനത്തോടനുബന്ധിച്ച് **'അർബൻ വാട്ടർ സെക്യൂരിറ്റി കേരളത്തിൽ'** എന്ന വിഷയത്തിൽ പ്രഭാഷണം നടത്തി. 2024 മാർച്ച് 23ന് ലോക കാലാവസ്ഥാ ദിനത്തോട് അനുബന്ധിച്ച് സുസ്ഥിര ഹരിത സാങ്കേതിക വിദ്യ എന്ന വിഷയത്തിൽ കണ്ണൂർ സർവ്വകലാശാല പരിസ്ഥിതി പഠന വിഭാഗം അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ ഡോ. പ്രദീപൻ പെരിയാട്ട് പ്രഭാഷണം നടത്തി. കേരളത്തിലെ വിവിധ സർവ്വകലാശാലകളിലെ ശാസ്ത്രജ്ഞർ, പ്രഭാഷകർ, വിദ്യാർത്ഥികൾ, ഗവേഷകർ, കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് ബോർഡ് അംഗങ്ങൾ, ഉദ്യോഗസ്ഥർ, ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ ജില്ലാ കോ ഓർഡിനേറ്റർമാർ, ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾ, ടെക്നിക്കൽ സപ്പോർട്ട് ഗ്രൂപ്പുകൾ (ടി.എസ്.ജി), ജൈവവൈവിധ്യ ക്ലബ്ബ് അംഗങ്ങൾ എന്നിവർ പങ്കെടുത്തു.

കെ.എസ്.ബി.ബിക്ക് മികച്ച വീഡിയോ ഡോക്യുമെന്ററി അവാർഡ്

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് നിർമ്മിച്ച്, ശ്രീ. കെ.എസ്. രാജശേഖരൻ സംവിധാനം ചെയ്ത. **'മികച്ച ഭാവിക്കായി ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം'** എന്ന തലക്കെട്ടിലെ വീഡിയോ ഡോക്യുമെന്ററി, കേരള സർക്കാർ ഏർപ്പെടുത്തിയ മികച്ച വീഡിയോ ഡോക്യുമെന്ററികളുള്ള 2022 ലെ അവാർഡ് കരസ്ഥമാക്കി. 2022 ൽ സംപ്രേഷണം ചെയ്ത ടെലിവിഷൻ പരിപാടികളിൽ ശാസ്ത്ര പരിസ്ഥിതി വിഭാഗത്തിന് ഉള്ള ഡോക്യുമെന്ററി അവാർഡ് ആണ് പ്രസ്തുത വീഡിയോ ഡോക്യുമെന്ററി കരസ്ഥമാക്കിയത്. പൊതുജനങ്ങൾക്കും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണബോധ്യം ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ളതാണ് വീഡിയോയുടെ പ്രമേയം.

ജൈവവൈവിധ്യ അവാർഡുകൾ അപേക്ഷ കളുടെ സ്ക്രീനിംഗ്, ഫീൽഡ് സന്ദർശനം നടത്തി

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് 2022ലെ ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ അവാർഡിന് അപേക്ഷ ക്ഷണിച്ചു. ഈ അവാർഡ് പ്രധാനമായും പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണത്തിനും ജൈവവൈവിധ്യ വിലയിരുത്തലിനും ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികൾക്കുമുള്ള അംഗീകാരമാണ്. പരിസ്ഥിതിയെ സംരക്ഷിക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾക്ക് വ്യക്തികൾ, സർക്കാരിതര സ്ഥാപനങ്ങൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പത്ര/മാധ്യമ അംഗങ്ങൾ എന്നിവരെ അംഗീകരിക്കുക എന്നതാണ് ഈ അവാർഡിന്റെ പ്രധാനലക്ഷ്യം. ഹരിത വ്യക്തി, മികച്ച സംരക്ഷക കർഷകൻ (സസ്യങ്ങൾ), മികച്ച സംരക്ഷക കർഷകൻ (മൃഗം/പക്ഷി), മികച്ച പത്രപ്രവർത്തകൻ, മികച്ച ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതി (ബി.എം.സി), മികച്ച കാവ് സംരക്ഷണ പുരസ്കാരം, മികച്ച ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ സ്കൂൾ, മികച്ച ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ കോളേജ്, മികച്ച ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ സ്ഥാപനം (സർക്കാർ, സഹകരണ മേഖല, പൊതുമേഖല), മികച്ച ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ സ്ഥാപനം (സ്വകാര്യ മേഖല) എന്നിങ്ങനെ 11 വിഭാഗങ്ങളിലായി ആകെ 105 അപേക്ഷകൾ ലഭിച്ചു.

തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുത്ത സ്കൂളുകളിൽ ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗ് നടത്തി

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിലെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട 12 സ്കൂളുകളിൽ ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗ് നടത്തി. സംസ്ഥാനത്തിൽ തന്നെ ആദ്യമായാണ് സ്കൂളുകളിൽ ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗ് പഠനം സംഘടിപ്പിക്കുന്നത്. പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ

കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും സുസ്ഥിരമായ ജൈവ വൈവിധ്യ സംരക്ഷണ രീതികൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ഉള്ള മാർഗ്ഗമാണ് ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗ് അഥവാ ഹരിത ഓഡിറ്റിംഗ്. പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദമാക്കലും എത്രത്തോളം ഒരു സ്ഥാപനത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ മേഖലയിൽ നിലനിൽക്കുന്നു എന്ന് വ്യക്തമായി മനസ്സിലാക്കാനും, സ്ഥാപനം പിന്തുടരുന്ന പ്രവർത്തന രീതികൾ കൂടുതൽ പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദമാക്കുവാനും ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗിലൂടെ കഴിയും. ഒരു സ്ഥാപനത്തിലോ, നിശ്ചിത ഭാഗത്തോ ഉള്ള പരിസ്ഥിതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുവരുന്ന വിവിധങ്ങളായ മേഖലകൾ, ഉദാഹരണത്തിന് മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനം, ഊർജ്ജ ഉപഭോഗം, കാർബൺ പുറന്തള്ളൽ, ജൈവവൈവിധ്യം തുടങ്ങിയവ സമഗ്രമായി അപഗ്രഥിക്കുകയും ഓരോ മേഖലയിലെയും നിലവിലെ സ്ഥിതിയും, നിലവിൽ അനുവർത്തിക്കുന്ന പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവും അല്ലാത്തതുമായ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ നിജസ്ഥിതിയും രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. പരിസ്ഥിതി വിഷയങ്ങളിൽ ശാസ്ത്രീയമായി അറിവു നേടിയ സാങ്കേതിക വിദഗ്ധരുടെ ഒരു സംഘമാണ് ഹരിത ഓഡിറ്റിംഗ് നടത്തുന്നത്. ഹരിത ഓഡിറ്റിംഗ് അംഗങ്ങൾ, നേരിട്ട് കണ്ടു ബോധ്യപ്പെട്ട ശേഷം, രേഖപ്പെടുത്തിയ പരിസ്ഥിതി കാര്യങ്ങൾ ഓരോ മേഖലയിലും ഉള്ള പാരിസ്ഥിതിക വിഷയങ്ങൾ കൂടുതലായി മനസ്സിലാക്കുകയും, പ്രസ്തുത പ്രശ്നം പരിസ്ഥിതിക്കിണങ്ങുന്ന, ഏറ്റവും മെച്ചപ്പെട്ട രീതിയിൽ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യാം എന്ന് നിർദ്ദേശിക്കുകയും ആണ് ഗ്രീൻ ഓഡിറ്റിംഗിലൂടെ ചെയ്യുന്നത്.

ജൈവവൈവിധ്യ സെമിനാർ/സിമ്പോസിയം/ശില്പശാല

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്, ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിനായുള്ള അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി ജൈവവൈവിധ്യ സെമിനാറുകൾ, ശില്പശാലകൾ,

സിമ്പോസിയങ്ങൾ എന്നിവ നടത്തി. കുറഞ്ഞത് മൂന്ന് വർഷത്തെ പരിചയമുള്ള കോളേജുകൾ/ ഗവേഷണ സ്ഥാപനങ്ങൾ/യൂണിവേഴ്സിറ്റി / പ്രൊഫഷണൽ അസോസിയേഷനുകൾ/രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത സന്നദ്ധ സംഘടനകൾ എന്നിവരിൽ നിന്ന് അപേക്ഷ ക്ഷണിച്ചു. സെമിനാറുകൾ, ശില്പശാലകൾ, സിമ്പോസിയങ്ങൾ എന്നിവ നടത്തുന്നതിനുള്ള സാമ്പത്തിക സഹായത്തിനായി 99 അപേക്ഷകൾ ലഭിച്ചതിൽ 64 അപേക്ഷകൾ തിരഞ്ഞെടുത്തു. ഇതിൽ 54 സ്ഥാപനങ്ങൾ റിപ്പോർട്ട്, ധനവിനിയോഗ സർട്ടിഫിക്കറ്റ്, ചെലവ് കണക്ക് എന്നിവ സമർപ്പിച്ചു. ഈ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് 8,99,548 രൂപ വിതരണം ചെയ്തു.

" R Programming for Biologists" എന്ന പേരിലുള്ള ഓൺലൈൻ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് കോഴ്സിന്റെ രണ്ടാമത്തെ ബാച്ചിനുള്ള പരിശീലനം

R Programming for Biologists എന്ന പരിശീലനം വിജയകരമായി നടത്തി. ഡാറ്റാ വിശകലന വൈദഗ്ദ്ധ്യം, പ്രത്യേകിച്ച് ജൈവവൈവിധ്യ ഗവേഷണത്തിൽ പങ്കാളികൾക്ക് ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് സഹായകമായി. മുതിർന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞർ, ഗവേഷകർ, ബയോളജിക്കൽ പശ്ചാത്തലത്തിൽ നിന്നുള്ള ബിരുദാനന്തര ബിരുദധാരികൾ തുടങ്ങി 202 പേർ ഈ കോഴ്സിൽ പങ്കെടുത്തു. 'R'പ്രോഗ്രാമിംഗിന്റെ പ്രാധാന്യവും ഡാറ്റാ സയൻസിൽ അതിന്റെ പങ്കിനെക്കുറിച്ചും പങ്കാളികൾക്ക് അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്തു. ജൈവവൈവിധ്യമുൾപ്പെടെയുള്ള മേഖലയിലെ ഗവേഷണങ്ങളിലൂടെ ലഭ്യമാകുന്ന ഡേറ്റയുടെ വിശകലനത്തിനുള്ള പരിശീലനവും ഈ മേഖലയിലെ ഡാറ്റാ സയൻസിന്റെ ഭാവി സാധ്യതകളെ കുറിച്ചുള്ള അറിവും പങ്കെടുത്തവർക്ക് ലഭിച്ചു. മുഡിൽ ലേണിംഗ് മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റം സജ്ജീകരിച്ച വെർച്വൽക്ലാസിലൂടെ സംഘടിപ്പിച്ച ഈ കോഴ്സ് പങ്കാളികൾക്ക് സംവേദനാത്മകവും ആകർഷകവുമായ പഠനാനുഭവം വളർത്തിയെടുക്കുന്നതിൽ വളരെ ഫലപ്രദമാണെന്ന് ഈ മാതൃക തെളിയിച്ചു. ഓൺലൈൻ ലൈവ് ക്ലാസുകൾക്ക് ഉപരിയായി റിക്കോർഡ് ചെയ്ത 770.68 മിനിറ്റ് ദൈർഘ്യമുള്ള 47 വീഡിയോ ക്ലാസുകളും, പരിശീലനത്തിനായുള്ള മാതൃകാ ഡേറ്റയും, ഹാൻഡ്ബുക്ക് പ്രാക്ടീസിനുള്ള കോഡുകളും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ക്ലാസ് ടെസ്റ്റുകളിലൂടെയും അസൈൻമെന്റുകളിലൂടെയുമുള്ള മുല്യനിർണ്ണയം പങ്കെടുക്കുന്നവരുടെ പുരോഗതിയെ കുറിച്ച് തുടർച്ചയായ ഫീഡ്ബാക്ക് നൽകുന്നതിന് സഹായിച്ചു. ഡേറ്റാ വിശകലനം ചെയ്യുന്നതിലൂടെ ലഭ്യമാകുന്ന വിവരങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്ന സമീപനം വളർത്തിയെടുക്കുന്നതിനും ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിൽ സുസ്ഥിരമായ സമ്പ്രദായങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും വിദ്യാർത്ഥികളേയും ഗവേഷകരെയും അധ്യാപകരേയും ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനും ഈ കോഴ്സ് ഗണ്യമായ സംഭാവന നൽകി.

കേരള ജൈവവൈവിധ്യ മ്യൂസിയം

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡിന്റെ കീഴിലുള്ള ഒരു സംരംഭമാണ് കേരള ജൈവവൈവിധ്യ മ്യൂസിയം. വിവിധ തലങ്ങളിലുള്ള വ്യക്തികൾക്കും വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചും അതിന്റെ സംരക്ഷണത്തെക്കുറിച്ചും അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുക എന്നതാണ് മ്യൂസിയത്തിന്റെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം.

മ്യൂസിയത്തിലെ പ്രധാന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

- സന്ദർശിച്ച വിദ്യാർത്ഥികളുടെ എണ്ണം 5109
- സന്ദർശിച്ച മുതിർന്നവരുടെ എണ്ണം 760
- സന്ദർശിച്ച കോളേജുകൾ / സ്ഥാപനങ്ങളുടെ എണ്ണം 66

മ്യൂസിയത്തിൽ നടത്തിയ മറ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ

- കെ.എസ്.ബി.ബി അവാർഡ് വിലയിരുത്തൽ
- കെ.എസ്.ബി.ബി പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളുടെ വിൽപന

ഇന്റേൺഷിപ്പ് പ്രോഗ്രാം

- കോളേജ് ഓഫ് അഗ്രികൾച്ചർ, വെള്ളായണി - 4 വിദ്യാർത്ഥികൾ
- കണ്ണൂർ സർവ്വകലാശാല - 2 വിദ്യാർത്ഥികൾ
- കുസാറ്റ് - 4 വിദ്യാർത്ഥികൾ

മ്യൂസിയം പ്രമോഷനുള്ള പബ്ലിസിറ്റി പ്രവർത്തനങ്ങൾ

- ന്യൂസ് 18 (ദൃശ്യ മാധ്യമം)
- കേരള വിഷൻ (ദൃശ്യ മാധ്യമം)
- ETV ഭാരത് (ദൃശ്യ മാധ്യമം)
- മാതൃഭൂമി (അച്ചടി മാധ്യമം)
- ബസ്സ് ബെ ബിജോയ് (ഓൺലൈൻ മീഡിയ)
- ഓൾ ഇന്ത്യ റേഡിയോ
- വിവിധ സ്കൂളുകളുമായും കോളേജുകളുമായും ടെലിഫോണിലൂടെ ബന്ധപ്പെട്ടു

മ്യൂസിയത്തിൽ ചെയ്ത ജോലികൾ

- എ.സി മെയിന്റനൻസ്
- കിയോസ്ക് നന്നാക്കൽ - കെൽട്രോൺ
- കാഡ്കോ മിനി സെമിനാർ ഹാൾ (നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടക്കുന്നു), യു.പി.എസ് ഇൻവെർട്ടർ (20), അക്വേറിയം മെയിന്റനൻസ്, യു.പി ഫിൽട്ടർ എന്നിവ സ്ഥാപിച്ചു.
- വാട്ടർ പ്യൂരിഫയർ നവീകരണം

അനുബന്ധങ്ങൾ

അനുബന്ധം 1

പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ

- 2022-2023 വാർഷിക റിപ്പോർട്ട്
- ചെറുധാന്യങ്ങൾ : ഡോ.ജോർജ്ജ് സി തോമസ്
- കാവുകൾ: ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ കലവറ: ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ. പ്രീത. എൻ
- നദീതീര ജൈവവൈവിധ്യ പുനരുജ്ജീവനം: പമ്പാ നദി : ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്, ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ.സതീഷ് കുമാർ കെ, ഡോ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന, ഡോ. കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ, ഡോ. സന്തോഷ് കുമാർ. എ.വി, ഡോ. സുധീഷ്. എൻ, ശ്രീമതി. മിത്രാംബിക എൻ.ബി
- കേരള സ്റ്റേറ്റ് ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി സ്ട്രാറ്റജിസ് ആൻഡ് ആക്ഷൻ പ്ലാൻ 2022-2023 (എസ്.ബി.എസ്.എ.പി) (മലയാളം) : ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്, ഡോ. ആർ.വി വർമ്മ, ഡോ. സതീഷ് കുമാർ. കെ, ഡോ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന, ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ. കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ, ഡോ. പ്രീത. എൻ
- ഫ്ളോറൽ ബയോറിസോഴ്സുകളുടെയും ജൈവവിഭവങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള നിർമ്മാണ വ്യവസായങ്ങളുടെയും ചെക്ക്ലിസ്റ്റ് : ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്, ഡോ. സതീഷ് കുമാർ. കെ, ഡോ. ടി. സ്വപ്ന, ഡോ. കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ, ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ. സന്തോഷ് കുമാർ. എ.വി
- കേരളത്തിലെ വ്യാപാരം ചെയ്യാവുന്ന/വാണിജ്യപരമായി സാധ്യതയുള്ള പുഷ്പ ജൈവ വിഭവങ്ങൾ : ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്, ഡോ. സതീഷ് കുമാർ. കെ,
- ഡോ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന, ഡോ. കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ, ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ. സന്തോഷ് കുമാർ. എ.വി
- കേരളത്തിലെ വ്യാപാരം ചെയ്യാവുന്ന/വാണിജ്യ സാധ്യതയുള്ള ജല ജൈവവിഭവങ്ങൾ : ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്, ഡോ. സതീഷ് കുമാർ കെ, ഡോ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന, ഡോ. കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ, ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ. സന്തോഷ് കുമാർ. എ.വി.
- ജൈവവൈവിധ്യത്തിന്റെ സുസ്ഥിര ഉപയോഗത്തിന്റെ കേസ് സ്റ്റഡീസ് : ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്, ഡോ. സതീഷ് കുമാർ കെ, ഡോ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന, ഡോ.കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ, ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ. സന്തോഷ് കുമാർ. എ.വി
- കേരളത്തിന്റെ വ്യാപാരം ചെയ്യാവുന്ന/വാണിജ്യപരമായി സാധ്യതയുള്ള ജൈവ വിഭവങ്ങളും സാമ്പത്തിക മൂല്യനിർണ്ണയവും: ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്, ഡോ. സതീഷ് കുമാർ കെ., ഡോ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന, ഡോ. കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ, ശ്രീ.കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ, ഡോ. സന്തോഷ് കുമാർ. എ.വി, ഡോ. പ്രീത. എൻ
- പി.ബി.ആർ രണ്ടാം വോളിയം തയ്യാറാക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ : കെ.എസ്.ബി.ബി
- പ്രാദേശിക ജൈവവൈവിധ്യ തന്ത്രവും പ്രവർത്തന പദ്ധതിയും (എൽ.ബി.എസ്.എ.പി) തയ്യാറാക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും : കെ.എസ്.ബി.ബി

1. a. പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളുടെ വിൽപന വിവരങ്ങൾ

നം.	പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളുടെ പേര്	വില്പന നടത്തിയ എണ്ണം (ഏപ്രിൽ 2023 മാർച്ച് 2024)
1	കോമൺ ട്രീസ് ഓഫ് കേരള	45
2	കേരളത്തിലെ ഔഷധ സസ്യവൈവിധ്യം	41
3	കേരള തീരത്തെ കടൽ ജീവികൾ	28
4	കേരളത്തിലെ ചിത്രശലഭങ്ങൾ	318
5	ജൈവകൃഷി ഒരു പ്രായോഗിക പാഠം	311
6	ഇൻവേസീവ് പ്ലാന്റസ് ഓഫ് കേരള	32
7	കേരളത്തിലെ ശുദ്ധജല മത്സ്യങ്ങൾ	33
8	മഷ്റൂംസ് ഓഫ് കേരള	27
9	സിസിലിയൻ ഡൈവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് കേരള	17
10	പ്രകൃതി ഗീതങ്ങൾ	30
11	പരിസ്ഥിതി വിജ്ഞാനവും ജൈവവൈവിധ്യ നാട്ടറിവും	30
12	മരൈൻ ഗാസ് ട്രോപോഡ്സ് ഓഫ് കേരള	20
13	മാൻഗ്രോവ് ആൻഡ് മാൻഗ്രോവ് അസ്സോസിയേറ്റ്സ് ഓഫ് കേരള	39
14	കോമൺ ആംഫിബിയൻസ് ഓഫ് കേരള	25
15	ഫെതേഴ്സ് ഓഫ് വെള്ളായണി	18
16	സ്നേക്സ് ഓഫ് കേരള	30
17	വൃക്ഷായുർവേദ	68
18	ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി റിച്ച്നസ് ഓഫ് കേരള	25
19	ഫ്ലൂയിഡ് കളെക്ട്സ് ഓഫ് വേമ്പനാട്	17
20	ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണ പരിപാലനം ജനങ്ങളിലൂടെ (സാധ്യതകളും നിയമവും)	123
21	ചെറുധാന്യങ്ങൾ: വൈവിധ്യം, കൃഷി, ഉപയോഗം	169

നിലവിൽ കെ.എസ്.ബി.ബി യുടെ പുസ്തകങ്ങളുടെ വിറ്റുവരവ് = 1,34,872 ലക്ഷം രൂപ (ഒരു ലക്ഷത്തി മുപ്പത്തി നാലായിരത്തി എണ്ണൂറ്റി എഴുപത്തി രണ്ടു രൂപ മാത്രം).

1. b. റിപ്പോർട്ടിംഗ് കാലയളവിലെ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ

- കാവുകൾ ജൈവവൈവിധ്യ കലവറ (മലയാളം)
- കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ തന്ത്രങ്ങളും പ്രവർത്തന പദ്ധതിയും 2022-2023 (മലയാളം)
- ബയോറിസോഴ്സ് ഓഫ് കേരള ആന്റ് ഇക്കണോമിക് വാല്യൂവേഷൻ (ഇംഗ്ലീഷ്)
- ട്രേഡബിൾ കൊമേഴ്സ്യൽ ബയോറിസോഴ്സ് ഓഫ് കേരള & ഇക്കണോമിക് വാല്യൂവേഷൻ (ഇംഗ്ലീഷ്)
- കേസ് സ്റ്റഡീസ് ഓഫ് സസ്റ്റൈനബിൾ യൂസ് ഓഫ് ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി (ഇംഗ്ലീഷ്)
- ട്രേഡബിൾ കൊമേഴ്സ്യൽ പൊട്ടൻഷ്യൽ അക്വാട്ടിക് ബയോറിസോഴ്സ് ഓഫ് കേരള (ഇംഗ്ലീഷ്)
- ട്രേഡബിൾ കൊമേഴ്സ്യൽ പൊട്ടൻഷ്യൽ ഫ്ലോറൽ ബയോറിസോഴ്സ് ഓഫ് കേരള (ഇംഗ്ലീഷ്)

- ചെക്ക് ലിസ്റ്റ് ഓഫ് ഫ്ലോറൽ റിസോഴ്സ് ആന്റ് ബയോറിസോഴ്സ് - ബേസൽ മാനുഫാക്ചറിങ് ഇൻഡസ്ട്രീസ് (ഇംഗ്ലീഷ്)
- റിവരൈൻ ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി റെജുവിനേഷൻ: പമ്പ റിവർ (ഇംഗ്ലീഷ്)
- ചെറുധാന്യങ്ങൾ (മലയാളം)

1. c. റിപ്പോർട്ടിംഗ് കാലയളവിൽ അച്ചടിച്ച ബ്രോഷറുകൾ

- സ്റ്റേറ്റ് ലെവൽ പി.ബി.ആർ അപ്ഡേറ്റിംഗ് ക്യാമ്പയിൻ ബ്രോഷർ (ഇംഗ്ലീഷ്)
- സ്റ്റേറ്റ് ലെവൽ പി.ബി.ആർ അപ്ഡേറ്റിംഗ് ക്യാമ്പയിൻ ബ്രോഷർ (മലയാളം)
- കാവുകൾ ബ്രോഷർ (മലയാളം)
- ഊത്തയിളക്കം മത്സ്യങ്ങളുടെ പ്രജനനം പോസ്റ്റർ (മലയാളം)
- ഊത്തയിളക്കം മത്സ്യങ്ങളുടെ പ്രജനനം ബ്രൗഷർ (മലയാളം)

അനുബന്ധം 2
വിവരാവകാശ നിയമം - വിശദാംശങ്ങൾ
ഓഫീസർമാരുടെ വിവരങ്ങൾ

ഓഫീസർമാരുടെ പേരും പദവിയും	നിയുക്ത തസ്തിക
<p>ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ് ചെയർമാൻ 23.02.2021 - 22.02.2024</p> <p>ഡോ. രത്തൻ യു കേൽക്കർ ഐ.എ.എസ് (ഇൻചാർജ്ജ്) 23.02.2024 - 22.09.2024</p>	<p>അപ്പീൽ അധികാരി</p>
<p>ഡോ. എ.വി. സന്തോഷ് കുമാർ മെമ്പർ സെക്രട്ടറി 26.04.2022 - 25.04.2023</p> <p>മിനി വി. മെമ്പർ സെക്രട്ടറി (ഇൻ ചാർജ്ജ്) 26.04.2023 - 30.06.2023</p> <p>ഡോ. വി. ബാലകൃഷ്ണൻ മെമ്പർ സെക്രട്ടറി 04.09.2023 - 31.03.2024</p>	<p>സംസ്ഥാന പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർ</p>
<p>ഡോ. സെനീന. ജെ ടെക്നിക്കൽ അസിസ്റ്റന്റ്</p>	<p>സംസ്ഥാന അസിസ്റ്റന്റ് പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർ</p>

4 (1) (ബി) വകുപ്പ് പ്രകാരം സ്വയംസഹായ വിഭവ വെളിപ്പെടുത്തൽ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്ത വർഷം: 2023-24

ക്രമ നം	വകുപ്പ്	പൊതു അധികാരി കളുടെ എണ്ണം	വകുപ്പ് 4 (1) (ബി) പ്രകാരം 17 മാനുവലുകൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച പൊതു അധികാരി കളുടെ എണ്ണം	17 മാനുവലുകൾ പുതുക്കിയ പൊതു അധികാരികളുടെ എണ്ണം	17 മാനുവലുകൾ ഓൺലൈനായി പ്രദർശിപ്പിച്ച പൊതു അധികാരികളുടെ എണ്ണം
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (കെ.എസ്.ബി.ബി)	1	1	1	1

പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസറുടെ / അനുബന്ധ അധികാരികളുടെ രൂപീകരണം റിപ്പോർട്ട് ചെയ്ത വർഷം: 2023-24

ക്രമ നം.	വകുപ്പ്	പൊതു അധികാരി കളുടെ എണ്ണം	പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർമാരുടെ എണ്ണം	നിയുക്ത അസിസ്റ്റന്റ് പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർമാരുടെ എണ്ണം	നിയുക്ത അപ്പീൽ അധികാരി കളുടെ എണ്ണം
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	കെ.എസ്.ബി.ബി	1	1	1	1

പൊതുവിവരാവകാശ ഓഫീസർമാരാൽ തീർപ്പാക്കിയ അപേക്ഷ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്ത വർഷം: 2023-24

വകുപ്പിന്റെ പേര്	കഴിഞ്ഞ വർഷം വസാനം തീർപ്പാക്കപ്പെടാത്ത അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	ഈ വർഷത്തിൽ ലഭിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	ആകെ അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	തീർപ്പാക്കിയ അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	നിരസിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	വകുപ്പ് 7 (2) പ്രകാരം നിരസിച്ചതായി കരുതുന്ന അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	വിവരങ്ങൾ നൽകിയ കേസുകളുടെ എണ്ണം (ശതമാന കണക്കിൽ)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
കെ.എസ്.ബി.ബി	1	22	23	23	ഇല്ല	ഇല്ല	0%

പബ്ലിക് ഇൻഫർമേഷൻ ഓഫീസർമാർ നിരസിച്ച വിവര അപേക്ഷകൾ, റിപ്പോർട്ട് ചെയ്ത വർഷം: 2023-24

വകുപ്പിന്റെ പേര്	നിരസിച്ച അപേക്ഷകളുടെ ആകെ എണ്ണം	വകുപ്പ് 8 പ്രകാരം നിരസിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	വകുപ്പ് 9 പ്രകാരം നിരസിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	വകുപ്പ് 11 പ്രകാരം നിരസിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	വകുപ്പ് 24 പ്രകാരം നിരസിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം	മറ്റ് വകുപ്പുകൾ പ്രകാരം നിരസിച്ച അപേക്ഷകളുടെ എണ്ണം
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
കെ.എസ്.ബി.ബി	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല

**നിയുക്ത അധികാരികളുടെ ആദ്യ അപ്പീലുകളുടെ തീർപ്പ്,
റിപ്പോർട്ടിംഗ് വർഷം : 2023-24**

വകുപ്പിന്റെ പേര്	1.4.2019 ന് അപ്പീൽ അധികാരി കളുമായി തീർപ്പ് കൽപ്പിക്കാത്ത ആദ്യ അപ്പീലുകളുടെ എണ്ണം	വർഷത്തിൽ തിരഞ്ഞെടുത്ത ആദ്യത്തെ അപ്പീലുകളുടെ എണ്ണം	ആകെ നമ്പർ. അപ്പീൽ അധികാരി കളുമായുള്ള ആദ്യ അപ്പീലുകൾ (2 + 3)	തീർപ്പാക്കിയ ആദ്യ അപ്പീലുകളുടെ എണ്ണം	ആദ്യ അപ്പീലുകളുടെ നിരസിച്ച എണ്ണം	ആദ്യ അപ്പീലുകളുടെ% നിരസിച്ചു	ആദ്യ അപ്പീലുകളുടെ എണ്ണം 45 ദിവസത്തിൽ കൂടുതൽ തീർപ്പാക്കിയിട്ടില്ല
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
കെ.എസ്.ബി.ബി	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല	0%	ഇല്ല

**പിഴ ചുമത്തി ശേഖരിച്ച വിവരങ്ങൾ,
റിപ്പോർട്ടിംഗ് വർഷം : 2023-24**

വകുപ്പിന്റെ പേര്	മുൻ വർഷം പിഴ ചുമത്തി ശേഖരണത്തിനായി ശേഷിക്കുന്നു	സെക്ഷൻ 20 (1) പ്രകാരം വിവര കമ്മീഷൻ ചുമത്തിയ പിഴകളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ	ആകെ	ശേഖരിച്ച പിഴകളുടെ ആകെ വിശദാംശങ്ങൾ
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
കെ.എസ്.ബി.ബി	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല

വിവരാവകാശ നിയമപ്രകാരം ഭരണ നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കെതിരെ അച്ചടക്ക നടപടി എടുത്തില്ല എങ്കിൽ അതിന്റെ വിവരങ്ങൾ റിപ്പോർട്ടിംഗ് വർഷം: 2023-24

വകുപ്പിന്റെ പേര്	സെക്ഷൻ 20 (2) പ്രകാരം ഇൻഫർമേഷൻ കമ്മീഷൻ ശുപാർശ ചെയ്യുന്ന അച്ചടക്ക നടപടിയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ	ഇൻഫർമേഷൻ കമ്മീഷന്റെ ശുപാർശയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്വീകരിച്ച അച്ചടക്ക നടപടിയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ	സ്വീകരിച്ച മറ്റ് അച്ചടക്ക നടപടികൾ (വിവര കമ്മീഷൻ ശുപാർശ ചെയ്യുന്നതൊഴികെ)
(1)	(2)	(3)	(4)
കെ.എസ്.ബി.ബി	ഇല്ല	ഇല്ല	ഇല്ല

**പൊതു അധികാരികൾ ശേഖരിച്ച സംഗ്രഹച്ചെലവുകൾ,
നിരക്കുകൾ റിപ്പോർട്ടിംഗ് വർഷം 2023-24**

വകുപ്പിന്റെ പേര്	ചെലവ് ശേഖരിച്ച വിഭാഗം 4 (4)	ഫീസ് ശേഖരിച്ച വകുപ്പ് 6 (1)	ഫീസ് ശേഖരിച്ച വകുപ്പ് 7 (1)	ഫീസ് ശേഖരിച്ച വിഭാഗം 7 (6)	ശേഖരിച്ച മറ്റ് നിരക്കുകൾ (വ്യക്തമാക്കുക)	ആകെ ശേഖരം
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
കെ.എസ്.ബി.ബി	ഇല്ല	₹80	₹71	ഇല്ല	ഇല്ല	151

അനുബന്ധം 3

ബോർഡ് മെമ്പർമാരുടെ വിവരങ്ങൾ

ക്രമ നമ്പർ	പേരും പദവിയും	അംഗത്വത്തിന്റെ പേരും പദവിയും
1.	ചെയർമാൻ ഡോ. ജോർജ്ജ് സി തോമസ്* ഡോ. രത്തൻ യു കേൽക്കർ IAS # (ഇൻചാർജ്ജ്) *23.02.2021 മുതൽ 22.02.2024 വരെ #23.02.2024 മുതൽ 22.09.2024 വരെ	
2.	എക്സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് പ്രസിഡന്റ് കേരള സ്റ്റേറ്റ് കൗൺസിൽ ഫോർ സയൻസ്, ടെക്നോളജി ആൻഡ് എൻവയോൺമെന്റ് (KSCSTE), ശാസ്ത്രഭവൻ, പട്ടം, തിരുവനന്തപുരം	ഔദ്യോഗിക പ്രതിനിധികൾ
3.	പ്രിൻസിപ്പൽ സെക്രട്ടറി വനം, വന്യജീവി വകുപ്പ് കേരള സർക്കാർ, ഗവ. സെക്രട്ടറിയേറ്റ്, തിരുവനന്തപുരം	"
4.	അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി ഫിഷറീസ് വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ ഗവ. സെക്രട്ടറിയേറ്റ്, തിരുവനന്തപുരം	"
5.	അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറി പരിസ്ഥിതി വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ ഗവ. സെക്രട്ടറിയേറ്റ്, തിരുവനന്തപുരം	"
6.	അഗ്രികൾച്ചർ പ്രൊഡക്ഷൻ കമ്മീഷണർ ഗവ. സെക്രട്ടറിയേറ്റ്, തിരുവനന്തപുരം	"
7.	ഡോ. കെ.സതീഷ്കുമാർ പ്രിൻസിപ്പൽ സയന്റിസ്റ്റ് & ഹെഡ് (റിട്ട.) ബയോടെക്നോളജി, JNTBGRI, പാലോട്	അനൗദ്യോഗിക അംഗം*
8.	ശ്രീ. കെ.വി. ഗോവിന്ദൻ അംഗം, ഡി.പി.സി. കണ്ണൂർ മാധവി നിലയം, ചുഴലി, കണ്ണൂർ	"
9.	ഡോ. ടി.എസ്. സ്വപ്ന അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ സസ്യശാസ്ത്ര വകുപ്പ്, കേരള സർവ്വകലാശാല കാര്യവട്ടം കാമ്പസ്, തിരുവനന്തപുരം	"
10.	ഡോ. കെ.ടി. ചന്ദ്രമോഹൻ സസ്യശാസ്ത്ര വകുപ്പ് ഗവ. ബ്രണ്ണൻ കോളേജ്, തലശ്ശേരി, കണ്ണൂർ	"
11.	ഡോ. പ്രമോദ് ജി കൃഷ്ണൻ ഐ.എഫ്.എസ് അഡീഷണൽ ചീഫ് കൺസർവേറ്റർ വനലക്ഷ്മി, ഫോറസ്റ്റ് ആസ്ഥാനം, വഴുതക്കാട്, തിരുവനന്തപുരം (G.O (MS) No.08/2022/Envt. dt 29.11.2022)	"
12.	ഡോ. സന്തോഷ് കുമാർ.എ.വി ശ്രീമതി. മിനി. വി (അഡീഷണൽ ചാർജ്ജ്) ഡോ. വി. ബാലകൃഷ്ണൻ	26.04.2022 - 25.04.2023 26.04.2023 - 30.06.2023 04.09.2023 - 31.03.2024 മെമ്പർ സെക്രട്ടറി

2023-24 കാലയളവിൽ നടത്തിയ ബോർഡ് മീറ്റിംഗുകളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

റിപ്പോർട്ടിംഗ് കാലയളവിൽ, രണ്ട് ബോർഡ് മീറ്റിംഗുകൾ നടത്തി

- 60-ാമത് ബോർഡ് യോഗം 19/06/2023ന് തിരുവനന്തപുരം മെയിൻ ബ്ലോക്കിലെ ഗവൺമെന്റ് സെക്രട്ടറിയറ്റിലെ റൂം നമ്പർ 357 (എ) യിൽ നടന്നു.
- 61-ാമത് ബോർഡ് യോഗം 9/11/2023 ന് തിരുവനന്തപുരം ഗവൺമെന്റ് സെക്രട്ടറിയറ്റിലെ സൗത്ത് കോൺഫറൻസ് ഹാളിൽ നടന്നു.

ടി.എസ്.ജി അംഗങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ

ക്രമ നം	വിഷയ വിദഗ്ധർ	വൈദഗ്ധ്യ മേഖല
1	പ്രൊഫ. എ. ബിജുകുമാർ അക്കാട്ടിക് ബയോളജി & ഫിഷറീസ് വിഭാഗം മേധാവി കേരള സർവ്വകലാശാല	ടാക്സോണമി, അക്കാട്ടിക് ഇക്കോളജി, ഫിഷറീസ്
2	പ്രൊഫ. ഡോ. ഷിബുരാജ്. എസ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം കേരള സർവ്വകലാശാല	മോളികുലാർ മൈക്രോബയോളജി
3	പ്രൊഫ. ഇ. കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻ അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ(റിട്ട).സുവോളജി വിഭാഗം യൂണിവേഴ്സിറ്റി കോളേജ്, തിരുവനന്തപുരം	ജന്തു വൈവിധ്യം/സുവോളജി
4	പ്രൊഫ. ഡോ. സാബു ജോസഫ് പ്രൊഫസർ, പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്ര വിഭാഗം കേരള സർവ്വകലാശാല	ബയോജിയോ കെമിസ്ട്രി, ഹൈഡ്രോജിയോ കെമിസ്ട്രി, എൻവയോൺമെന്റൽ ജിയോളജി
5	ശ്രീ. നിസാമുദീൻ. എ ഭൂവിനിയോഗ കമ്മീഷണർ ആസൂത്രണ, സാമ്പത്തിക കാര്യ വകുപ്പ്	ഭൂമിശാസ്ത്രം/ഭൂവിനിയോഗം
6	ഡോ. സിന്ധു തുളസീധരൻ മേധാവി, നിയമവകുപ്പ് കാര്യവട്ടം കാമ്പസ്, കേരള സർവ്വകലാശാല	പരിസ്ഥിതി നിയമം
7	ഡോ. ദിനേശൻ ചെറുവാട്ട് ഐ.എ.എസ് ഡയറക്ടർ (ഗ്രാമം), തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്	ഫിഷറീസ്, അക്കാട്ടിക്, ബയോളജി
8	ഡോ. ഇ.എസ്. സന്തോഷ്കുമാർ ടെക്നിക്കൽ ഓഫീസർ JNTBGRI, പാലോട്, തിരുവനന്തപുരം	ടാക്സോണമിസ്റ്റ് നദീതട വൈവിധ്യം/പുഷ്പ വൈവിധ്യം
9	ഡോ. ആശ. വി.ജി അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം എം.ജി കോളേജ്, തിരുവനന്തപുരം	ജന്തു വൈവിധ്യം/സുവോളജി
10	ഡോ. പ്രീത. ടി.എസ് അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം കേരള സർവ്വകലാശാല	സസ്യശാസ്ത്രം/ സംരക്ഷണ ബയോടെക്നോളജി

കൊല്ലം

11	അഡ്വ. ജയ കമലാസനൻ അഭിഭാഷകൻ കലാഭവൻ, മതിലിൽ, പെരിനാട് പി.ഒ, കൊല്ലം	പരിസ്ഥിതി നിയമം
12	ഡോ. കിരൺരാജ്. എം.എസ് അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം എസ്.എൻ കോളേജ്, കൊല്ലം	ബോട്ടണി & ഗ്രാസ് സിസ്റ്റമാറ്റിക്സ്
13	ഡോ. മധുസൂദനൻ പിള്ള. ജി എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ ശ്രദ്ധ സയന്റിഫിക് ചാരിറ്റബിൾ സൊസൈറ്റി	ജീവശാസ്ത്രം, പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രം, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം, മൈക്രോബയോളജി

- 14 **ഡോ. മാത്യു കെ ജോസഫ്**
അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ & ഹെഡ് (റിട്ട.)
ജിയോളജി വിഭാഗം, എസ്.എൻ കോളേജ്, വർക്കല
- 15 **ശ്രീ. രാമാനുജൻ തമ്പി. കെ.വി**
ജില്ല. സോയിൽ കൺസർവേഷൻ ഓഫീസർ (റിട്ട.)
ചന്ദ്രികപത്മം, കുന്നത്തൂർ പി.ഒ, കൊല്ലം
- 16 **ഡോ. സാബു. ടി**
ടെക്നിക്കൽ ഓഫീസർ
JNTBGRI, പാലോട്, തിരുവനന്തപുരം
- 17 **ഡോ. സുലേഖ. ബി.ടി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & ഹെഡ്
സുവോളജി ഗവേഷണ വിഭാഗം
എസ്.എൻ. കോളേജ്, കൊല്ലം
- 18 **ഡോ. അമ്പിളി. എസ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബയോകെമിസ്ട്രി വിഭാഗം
എസ്.എൻ കോളേജ്, കൊല്ലം
- 19 **ഡോ. ഹരി. ബി**
അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
എസ്.എൻ കോളേജ്, കൊല്ലം
- 20 **ഡോ. വിലാഷ്. വി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
എസ്.എൻ. കോളേജ്, കൊല്ലം
- 21 **ഡോ. ബോബി ടി എഡ്വിൻ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
ടി.കെ.എം കോളേജ് ഓഫ് ആർട്സ് ആൻഡ് സയൻസ്
കൊല്ലം
- 22 **ഡോ. ഷൈജു. പി.എൻ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
ഫാത്തിമ മാതാ നാഷണൽ കോളേജ്, കൊല്ലം
- 23 **ഡോ. ഷിബു പി വർഗീസ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
സെന്റ് സ്റ്റീഫൻസ് കോളേജ്, പത്തനാപുരം
- 24 **ഡോ. ശ്രീജ. വി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ
സുവോളജി വിഭാഗം, എം.എം.എൻ.എസ്.എസ്. കോളേജ്
കൊട്ടിയം, കൊല്ലം

ആലപ്പുഴ

- 25 **ഡോ. ജോസ് മാത്യു**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
എസ്.ഡി കോളേജ്, ആലപ്പുഴ
- 26 **ശ്രീ. സന്ദീപ് ഉണ്ണികൃഷ്ണൻ**
BRC ആലപ്പുഴ ബ്ലോക്ക് പ്രോജക്ട് കോർഡിനേറ്റർ
പൊതുവിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പ്
- 27 **ഡോ. ജി. നാഗേന്ദ്ര പ്രഭു**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
എസ്.ഡി കോളേജ്, ആലപ്പുഴ

- 28 **ഡോ. കെ.ജി. പത്മകുമാർ**
സ്പെഷ്യൽ ഓഫീസർ & ഡയറക്ടർ, Inter National Research and Training Centre Below Sea Level Farming (IRTCBSF), കൂട്ടനാട് കൃഷി
- 29 **ഡോ. സാരി. പി.എസ്**
സീനിയർ റിസർച്ച് ഫെല്ലോ, സെൻട്രൽ മറൈൻ ഫിഷറീസ് റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് (സി.എം.എഫ്.ആർ.ഐ) എറണാകുളം മത്സ്യ വർഗ്ഗീകരണവും വൈവിധ്യവും
- 30 **അഡ്വ. ജിബിൻ തോമസ്**
കരിയാമ്പുറം വീട്
തെക്കേക്കര പി.ഒ., കൂട്ടനാട് പരിസ്ഥിതി നിയമം
- 31 **ഡോ. പ്രകാശ് വിലയുസ്**
അസി. പ്രൊഫസർ, ബയോടെക്നോളജി, ബോട്ടണി & ബയോടെക്നോളജി വിഭാഗം ബിഷപ്പ് മുർ കോളേജ്, കല്ലുമല പി.ഒ, മാവേലിക്കര മൈക്രോബയോളജി മറൈൻ സൂക്ഷ്മാണുക്കൾ
- 32 **ഡോ. മിനി. വി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ
ഓണാട്ടുകര മേഖല കാർഷിക ഗവേഷണ കേന്ദ്രം കായംകുളം മണ്ണ് ശാസ്ത്രം
- 33 **ശ്രീ. അശോക് കുമാർ**
ജിയോളജി & ജിയോഫിസിസ്റ്റ്
(റിട്ട.) കേരള സംസ്ഥാന ഭൂഗർഭ ജല വകുപ്പ് ജിയോഫിസിസ്റ്റ്
- 34 **ഡോ. എ.പി. ശ്രീകുമാർ**
ഡി.എം.ഒ (റിട്ട.) ഇന്ത്യൻ സിസ്റ്റംസ് ഓഫ് മെഡിസിൻ ആയുർവേദ ഔഷധം/
ഔഷധ സസ്യങ്ങൾ

പത്തനംതിട്ട

- 35 **ഡോ. ക്രിസ്റ്റിൻ പോത്തൻ റോബർട്ട്**
സീനിയർ സയന്റിസ്റ്റ് & ഹെഡ്, ഐ.സി.എ.ആർ കൃഷി വിജ്ഞാന കേന്ദ്രം പ്ലാന്റ് പതോളജി
- 36 **ഡോ. തോമസ്. വി.പി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & റിസർച്ച് ഗൈഡ് റിസർച്ച് ആൻഡ് പോസ്റ്റ് ഗ്രാജുവേറ്റ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ് ബോട്ടണി, കാതോലിക്കേറ്റ് കോളേജ് മാക്കാങ്കുന്ന് പി.ഒ., പത്തനംതിട്ട അപ്ലൈഡ് ബോട്ടണി, സിസ്റ്റമാറ്റിക്സ് ഇക്കോളജി
- 37 **ഡോ. ആർ.ജിതേഷ് കൃഷ്ണൻ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & റിസർച്ച് ഗൈഡ് റിസർച്ച് ആൻഡ് പോസ്റ്റ് ഗ്രാജുവേറ്റ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ് ബോട്ടണി, എൻ.എസ്.എസ് കോളേജ്, പന്തളം, പത്തനംതിട്ട ശുദ്ധജല ഫൈറ്റോപ്ലാങ്ക്ടൺ, പരിസ്ഥിതി ജീവശാസ്ത്രം, മൈക്രോബയോളജി, ഫൈറ്റോകെമിസ്ട്രി, ഫാർമക്കോളജി, ടാക്സോണമി
- 38 **ഡോ. എം.ജി.സനൽകുമാർ**
അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ & റിസർച്ച് ഗൈഡ് സുവോളജി വിഭാഗം, എൻ.എസ്.എസ് കോളേജ് പന്തളം, പത്തനംതിട്ട സുവോളജി, ജൈവവൈവിധ്യം സംരക്ഷണം മണ്ണ് ജീവശാസ്ത്രം, ബയോമോണിറ്ററിംഗ്, എൻവയോൺമെന്റൽ സയൻസ്, മൈക്രോബയോളജി
- 39 **ഡോ. റോബി. എ.ജെ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & റിസർച്ച് ഗൈഡ് പോസ്റ്റ് ഗ്രാജുവേറ്റ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ് ബോട്ടണി ബി.എ.എം കോളേജ് തൂരുത്തിക്കാട്, തിരുവല്ല, പത്തനംതിട്ട പ്ലാന്റ് ടാക്സോണമി

- 40 **ഡോ. അഞ്ചു വി ജലജ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, പി ജി & ഗവേഷണ വിഭാഗം
സെന്റ് തോമസ് കോളേജ് കോഴഞ്ചേരി
പത്തനംതിട്ട സസ്യവൈവിധ്യ പഠനം,
ഫൈറ്റോകെമിസ്ട്രി, സൈറ്റോളജി
- 41 **ഡോ. അടിലാഷ്. ആർ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & റിസർച്ച് ഗൈഡ്, ക്രിസ്ത്യൻ
കോളേജ്, ചെങ്ങന്നൂർ, ആലപ്പുഴ പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രം,
ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണം
(പക്ഷികൾ, ചിത്രശലഭങ്ങൾ
മത്സ്യങ്ങൾ
- 42 **ഡോ. രാജു തോമസ്. കെ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & റിസർച്ച് ഗൈഡ്
റിസർച്ച് ആൻഡ് പോസ്റ്റ് ഗ്രാജുവേറ്റ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ്
സുവോളജി, മാർതോമ കോളേജ്, തിരുവല്ല, പത്തനംതിട്ട സിസ്റ്റമാറ്റിക്സ്, ഫിഷ് ആൻഡ്
ഫിഷറീസ്, ജൈവവൈവിധ്യം
- 43 **ശ്രീമതി. ആതിര. എസ്**
റിസോഴ്സ് പേഴ്സൺ, ഹരിതകേരളം മിഷൻ
പത്തനംതിട്ട ജിയോളജി
- 44 **അഡ്വ. വിശ്വഖ് കെ ജോൺസൺ**
കാക്കൂറുവിൽ വീട്, വെള്ളിയാർ പി.ഒ., അയിരൂർ
റാനി, പത്തനംതിട്ട പരിസ്ഥിതി നിയമം

കോട്ടയം

- 45 **ഡോ. ജോമി അഗസ്റ്റിൻ (റിട്ട.)**
വകുപ്പ് മേധാവി, ബോട്ടണി വിഭാഗം
സെന്റ് തോമസ് കോളേജ്, പാലാ പുഷ്പ ജൈവവൈവിധ്യം
- 46 **ഡോ. എൻ. ഉണ്ണിക്കൃഷ്ണൻ**
വകുപ്പ് മേധാവി, ബയോടെക്നോളജി വിഭാഗം
CMS കോളേജ്, കോട്ടയം & സെക്രട്ടറി
കോട്ടയം നേച്ചർ സൊസൈറ്റി സസ്യശാസ്ത്രം,
ബയോടെക്നോളജി
- 47 **ഡോ. ബിജു ജോർജ്ജ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം,
എസ്.ബി കോളേജ്, ചങ്ങനാശ്ശേരി സസ്യശാസ്ത്രം, ടാക്സോണമി
- 48 **ശ്രീലത. എം**
പ്രോജക്ട് കോ ഓർഡിനേറ്റർ, ഫിഷറീസ് വകുപ്പ്, കോട്ടയം ഫിഷറീസ് വകുപ്പ്
- 49 **അഡ്വ. ജാനി ബാവ**
ജുഡീഷ്യൽ ഫസ്റ്റ് ക്ലാസ് മജിസ്ട്രേറ്റ് കോടതി, ചങ്ങനാശ്ശേരി പരിസ്ഥിതി നിയമം
- 50 **ഡോ. പ്രശാന്ത് നാരായണൻ. എസ്**
റിസർച്ച് അസോസിയേറ്റ്, അഡ്വാൻസ്ഡ് സെന്റർ ഓഫ്
എൻവയോൺമെന്റൽ സ്റ്റഡീസ് ആൻഡ് സസ്റ്റൈനബിൾ
ഡെവലപ്മെന്റ്, കോട്ടയം മണ്ണിര വർഗ്ഗീകരണം,
പക്ഷിശാസ്ത്രം
- 51 **ഡോ. സൈലാസ്. വി.പി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സ്കൂൾ ഓഫ് എൻവയോൺമെന്റൽ
സയൻസസ്, മഹാത്മാഗാന്ധി യൂണിവേഴ്സിറ്റി, കോട്ടയം തണ്ണീർത്തട പരിസ്ഥിതി,
അധിനിവേശ സസ്യങ്ങൾ,
ജലമലിനീകരണം
- 52 **മഞ്ജു മേരി ചെറിയാൻ**
ടീച്ചർ, മേരി മാതാ പബ്ലിക് സ്കൂൾ
എടക്കുന്നം & TIES, ട്രാവൻകൂർ നേച്ചർ സൊസൈറ്റി
& ആരണ്യകം നേച്ചർ സൊസൈറ്റി അംഗം പക്ഷി ശാസ്ത്രം,
ചിത്രശലഭ വർഗ്ഗീകരണം

- 53 **ആശാലക്ഷ്മി. സി.എൻ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ
സി.എം.എസ് കോളേജ്, കോട്ടയം
പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രം,
ഇക്കോളജി & മോളിക്യൂലാർ
ഇക്കോളജി, പരിസ്ഥിതി
വിശകലനം, പരിസ്ഥിതി
മൈക്രോബയോളജി
- 54 **ഡോ. വിജോ തോമസ് കുര്യൻ,**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
സി.എം.എസ് കോളേജ്, കോട്ടയം
കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം,
സോയിൽ കാർബൺ
ഡൈനാമിക്സ്, കോളോപ്റ്ററോ
ടാക്സോണമി

ഇടുക്കി

- 55 **ഡോ. എം. മുരുകൻ**
പ്രൊഫ. & ഹെഡ്, കേരള അഗ്രികൾച്ചർ യൂണിവേഴ്സിറ്റി
ഏലം ഗവേഷണ കേന്ദ്രം, പാമ്പാടുംപാറ പി.ഒ., ഇടുക്കി
കൃഷി
- 56 **ഡോ. സാജു തോമസ്**
(റിട്ട.) പ്രൊഫസർ, നിർമ്മല കോളേജ്
മുവാറ്റുപുഴ
സുവോളജി പൊതു പരിസ്ഥിതി
ശാസ്ത്രവും പരിസ്ഥിതി
ശാസ്ത്രവും
- 57 **പ്രൊഫ. സാജൻ ജോസ്. കെ**
റിട്ട. പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
സെന്റ് ജോസഫ് കോളേജ്, ഇടുക്കി
സുവോളജി, മെലിപോണി കൾച്ചർ
- 58 **എൻ. രവീന്ദ്രൻ**
ബി.എം.സി കൺവീനർ, തൊടുപുഴ മുനിസിപ്പാലിറ്റി
& മുൻ ഡി.സി, കെ.എസ്.ബി.ബി, ഇടുക്കി
ബോട്ടണി/ബി.എം.സി
പ്രവർത്തനങ്ങൾ
- 59 **ഷിജുമോൻ ലൂക്കോസ്**
ഹയർ സെക്കന്ററി സ്കൂൾ ടീച്ചർ & മുൻ പ്രോജക്ട് ഫെല്ലോ
കെ.എസ്.ബി.ബി, ഇടുക്കി
ബോട്ടണി/ബി.എം.സി
പ്രവർത്തനങ്ങൾ
- 60 **ഡോ. സാജൻ എബ്രഹാം**
അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ & ഹെഡ്
ന്യൂമാൻ കോളേജ്, തൊടുപുഴ
എന്തോമെഡിസിൻ, ഔഷധ
സസ്യം, ജൈവവൈവിധ്യ
സംരക്ഷണം.
പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തകൻ
- 61 **ആർ. മോഹൻ**
മൂന്നാർ വൈൽഡ് ലൈഫ് സൊസൈറ്റി പ്രസിഡന്റ് &
ബി.എം.സി അംഗം മൂന്നാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്
പരിസ്ഥിതിയും വന്യജീവികളും
- 62 **അഡ്വ. റെനീഷ് മാത്യു**
അഭിഭാഷകൻ
പെന്തനത്ത് (എച്ച്.) കുണിഞ്ഞി പി.ഒ, തൊടുപുഴ
പരിസ്ഥിതി നിയമം
- 63 **കൗസ്തുഭ് കെ.എൻ**
കിഴക്കനാട്ട് വീട്, തൊടുപുഴ
പക്ഷിശാസ്ത്രം
- 64 **എ.ടി. തോമസ്**
സെഷൻ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫീസർ(റിട്ട.)
അഴുകൊമ്പറമ്പിൽ, മുലമറ്റം
പരിസ്ഥിതി &
വന്യജീവി ശാസ്ത്രം

എറണാകുളം

- 65 **ഡോ. ജിബി കുര്യാക്കോസ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ
ബോട്ടണി വിഭാഗം
സേക്രഡ് ഹാർട്ട് കോളേജ്, തേവര, കൊച്ചി
സസ്യശാസ്ത്രം, ടാക്സോണമി

- 66 **രാമചന്ദ്രൻ. പി.കെ**
മുൻ ജില്ലാ കോർഡിനേറ്റർ, കെ.എസ്.ബി.ബി സസ്യശാസ്ത്രം
ഔഷധ സസ്യങ്ങൾ
- 67 **വിഷ്ണുപ്രിയൻ കർത്ത. കെ**
ജോയിന്റ് രജിസ്ട്രാർ (അക്കാദമിക്)
കുസാറ്റ് & സ്ഥാപക സെക്രട്ടറി, കൊച്ചിൻ നാച്ചുറൽ പക്ഷിശാസ്ത്രജ്ഞൻ
ഹിസ്റ്ററി സൊസൈറ്റി
- 68 **ഡോ. അനീൽകുമാർ. എം**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & എച്ച്.ഒ.ഡി, ബോട്ടണി വിഭാഗം സസ്യശാസ്ത്രജ്ഞൻ
യൂണിയൻ ക്രിസ്ത്യൻ കോളേജ്
- 69 **മനോജ് കുമാർ. ഐ.ബി**
ഹരിതം, വൈപ്പിൻ പദ്ധതിയുടെ കോഓർഡിനേറ്റർ പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രജ്ഞൻ,
ചിത്രശലഭം, മുള/
കണ്ടൽക്കാടുകൾ വിദഗ്ധൻ
- 70 **ഡോ. കെ. മധുസൂദനൻ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം ബയോടെക്നോളജി,
സെന്റ് ആൽബർട്ട്സ് കോളേജ് മൈക്കോറൈസൽ സ്റ്റഡീസ്,
പ്ലാന്റ് പതോളജി
- 71 **ഡോ. ഐ.ജി. രതീഷ്**
അസി. പ്രൊഫസർ ബൗദ്ധിക സ്വത്തവകാശം
ഇന്റർ യൂണിവേഴ്സിറ്റി സെന്റർ ഫോർ ഐ.പി.ആർ സ്റ്റഡീസ് (ഐ.യു.സി.ഐ.പി.ആർ.എസ്, കൊച്ചിൻ യൂണിവേഴ്സിറ്റി (ഐ.പി.ആർ)
ഓഫ് സയൻസ് ആൻഡ് ടെക്നോളജി, കൊച്ചി
- 72 **ഡോ. സുനീഷ്. കെ.എസ്**
അസി. പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം സുവോളജി (ടാക്സോണി)
മഹാരാജാസ് കോളേജ്, എറണാകുളം
- 73 **ഡോ. പ്രകാശൻ. കെ**
അസി. പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം പാരാസൈറ്റോളജി ആൻഡ്
മഹാരാജാസ് കോളേജ്, എറണാകുളം എന്റോമോളജി
- 74 **ഡോ. സ്റ്റീഫൻ സക്കറിയ**
അസി. പ്രൊഫസർ സസ്യശാസ്ത്രം
ബോട്ടണി വിഭാഗം, മഹാരാജാസ് കോളേജ്, എറണാകുളം (ലൈക്കണുകൾ)

തുശൂർ

- 75 **ഡോ. സ്വപന ജോണി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ അക്വാകൾച്ചർ &
സുവോളജി വിഭാഗം, ലിറ്റിൽ ഫ്ളവർ കോളേജ് ഫിഷറി ബയോളജി
ഗുരുവായൂർ
- 76 **ഡോ. എം.കെ. ഹരിനാരായണൻ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം ബോട്ടണി/
ശ്രീകൃഷ്ണ കോളേജ്, ഗുരുവായൂർ എന്റോ ബോട്ടണി
- 77 **ഡോ. എ.വി. രഘു**
സീനിയർ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ, കെ.എസ്.സി.എസ്.റ്റി സസ്യശാസ്ത്രം/
കേരള ഫോറസ്റ്റ് റിസർച്ച്, ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്, പീച്ചി, തൃശ്ശൂർ ഔഷധ സസ്യങ്ങൾ
- 78 **ഡോ. ജിജി ജോസഫ്**
പ്രൊഫസർ & ഹെഡ്, പ്ലാന്റ് ബ്രീഡിംഗ് & ജനറ്റിക്സ് സസ്യപ്രജനനം,
വിഭാഗം, കാർഷിക കോളേജ്, വെള്ളാനിക്കര, തൃശ്ശൂർ ജനിതകശാസ്ത്രം
- 79 **ഡോ. സുബിൻ കെ ജോസ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രം
ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ് ജിയോളജി & എൻവയോൺമെന്റൽ സയൻസ്, ക്രൈസ്റ്റ് കോളേജ്, ഇരിഞ്ഞാലക്കുട

- 80 **സച്ചിൻ കെ. അരവിന്ദ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, വന്യ ജീവി വിഭാഗം
കോളേജ് ഓഫ് ഫോറസ്റ്റ്രി, കേരള അഗ്രികൾച്ചറൽ
യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഫോറസ്റ്റ്രി
- 81 **ഡോ. എം.കെ. നാരായണൻ**
പ്രൊഫസർ,
വെറ്ററിനറി സർജറി ആൻഡ് റേഡിയോളജി വിഭാഗം
വെറ്ററിനറി ആൻഡ് അനിമൽ സയൻസ് കോളേജ്
മണ്ണുത്തി, തൃശൂർ മൃഗ ശാസ്ത്രം
- 82 **ഡോ. ജെയിൻ തോട്ടിൽ. ജെ**
അസി. പ്രൊഫസർ
സെന്റ് അലോഷ്യസ് കോളേജ്, എൽത്തൂരുത്ത്, തൃശൂർ ഫോറസ്റ്റ് ഇക്കോളജി,
കണ്ടൽ വനം
- 83 **ഡോ. ആന്റോ ഫ്രാൻസിസ്**
അസി. പ്രൊഫസർ, ജിയോളജി വിഭാഗം
ഗവ. എൻജിനീയറിങ് കോളേജ്, തൃശൂർ ജിയോളജി
- 84 **അഡ്വ. ശിവശങ്കരൻ. വി.എസ്**
ജൂഡീഷ്യൽ ഫസ്റ്റ് ക്ലാസ് കോടതി, ചാവക്കാട് പരിസ്ഥിതി നിയമം

പാലക്കാട്

- 85 **ഡോ. പി. പ്രമോദ്**
സീനിയർ പ്രിൻസിപ്പൽ സയന്റിസ്റ്റ്
സലിം അലി സെന്റർ ഫോർ ഓർണിത്തോളജി ആൻഡ്
നാച്ചുറൽ ഹിസ്റ്ററി (SACON), കോയമ്പത്തൂർ പക്ഷിശാസ്ത്രം
- 86 **പങ്കജാക്ഷൻ. പി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ
ഭൂമിശാസ്ത്ര വിഭാഗം, ചിറ്റൂർ ഗവൺമെന്റ് കോളേജ്
പാലക്കാട് ഭൂമിശാസ്ത്രം വിദഗ്ധൻ,
ഗവ. ജിയോളജി ടെക്നിക്കൽ
കമ്മിറ്റി അംഗം
- 87 **ഡോ. പ്രീതി. എൻ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ & ഹെഡ്, സുവോളജി
എൻ.എസ്.എസ് കോളേജ്, ഒറ്റപ്പാലം ടാക്സോണമിസ്റ്റ്
സുവോളജി
- 88 **ഇ.കെ. യൂസ്**
അസി. ഡയറക്ടർ (റിട്ട.)
കൃഷി വകുപ്പ് കൃഷി
- 89 **ഡോ. കെ.കെ. സീതാലക്ഷ്മി**
ചീഫ് സയന്റിസ്റ്റ് (റിട്ട.)
മുൻ കോ ഓർഡിനേറ്റർ, ബാംബു ടെക്നിക്കൽ സപ്ലൈർട്ട്
ഗ്രൂപ്പ്, കെ.എഫ്.ആർ.ഐ മുള
- 90 **ഡോ. ബിജോയ്. സി**
അസി. പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
ക്രൈസ്റ്റ് കോളേജ്, ഇരിഞ്ഞാലക്കുട, പാലക്കാട് കീടശാസ്ത്രം
- 91 **അഡ്വ. രതീഷ് ഗോപാലൻ**
പാർവതി വിഹാർ, സിവിൽ സ്റ്റേഷൻ, പാലക്കാട് പരിസ്ഥിതി നിയമം
- 92 **ഡോ. സുരേഷ്. വി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
ഗവ. വിക്ടോറിയ കോളേജ് സസ്യശാസ്ത്രം
(പ്ലാന്റ് സിസ്റ്റമാറ്റിക്സ്)
- 93 **ഡോ. സോജൻ ജോസ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
ഗവൺമെന്റ് കോളേജ് ചിറ്റൂർ, പാലക്കാട് പ്ലാന്റ് സിസ്റ്റമാറ്റിക്സ്, വെറ്റ്ലാൻഡ്
ഇക്കോളജി & കൺസർവേഷൻ
ബയോളജി

94 **അഡ്വ. എൽ. നമശിവാതം** പക്ഷി ശാസ്ത്രജ്ഞൻ
 സെക്രട്ടറി, കേരള നാച്ചുറൽ ഹിസ്റ്ററി സൊസൈറ്റി, പാലക്കാട്

മലപ്പുറം

- 95 **ഡോ. എ.കെ. പ്രദീപ്** സസ്യശാസ്ത്രം,
 അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം സസ്യ വർഗ്ഗീകരണം
 കാലിക്കറ്റ് സർവ്വകലാശാല
- 96 **ഡോ. അനൂപ് ദാസ്. കെ.എസ്** കീടശാസ്ത്രം, ജൈവവൈവിധ്യം
 അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
 എം.ഇ.എസ് കോളേജ്, മലപ്പുറം
- 97 **ഡോ. റജുൽ ഷാനിസ്** അകാകശ്ചർ & ഫിഷറീസ്
 അസി. പ്രൊഫസർ & റിസർച്ച് ഗൈഡ്, പി.ജി ഗവേഷണ മൈക്രോ ബയോളജി
 വിഭാഗം, അകാകശ്ചർ & ഫിഷറീസ് മൈക്രോ ബയോളജി
 എം.ഇ.എസ് കോളേജ്, പൊന്നാനി
- 98 **ഡോ. കെ. സീതിക്കോയ** പക്ഷിശാസ്ത്രം
 റിട്ട. പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
 മമ്പാട് കോളേജ്, മമ്പാട്
- 99 **ഡോ. മുസ്തഫ കുന്നത്തൊടി** കൃഷി, (അഗ്രോണമി)
 പ്രൊഫസർ & ഹെഡ് & കാർഷിക ഗവേഷണ കേന്ദ്രം, ആനക്കയം
 കേരള അഗ്രികൾച്ചറൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി
- 100 **ശ്രീ. അബ്ദുൾ ജബ്ബാർ. പി.കെ** കാർഷിക വിപുലീകരണം
 ഡയറക്ടർ, കൃഷി വിജ്ഞാന കേന്ദ്രം, തവനൂർ
 കേരള അഗ്രികൾച്ചറൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി
- 101 **ഡോ. ധന്യ. ആർ** പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രവും
 ഡയറക്ടർ/അസി. പ്രൊഫസർ, സ്കൂൾ ഓഫ് പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രവും
 എൻവയോൺമെന്റൽ സ്റ്റഡീസ്, തുഞ്ചൻ എഴുത്തച്ഛൻ മലയാളം സർവ്വകലാശാല, തിരുർ
- 102 **ഡോ. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ. കെ** ജിയോളജി
 അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫ & ഹെഡ് (റിട്ട.)
 ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ് അപ്ലൈഡ് ജിയോളജി
 എം.ഇ.എസ് കോളേജ്, പൊന്നാനി
- 103 **അഡ്വ. ടോം കെ. തോമസ്** പരിസ്ഥിതി നിയമം
 അഡ്വക്കേറ്റ്
- 104 **ഡോ. മഞ്ജു സി. നായർ** ബ്രയോഫൈറ്റ് ടാക്സോണമി,
 അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം ഇക്കോളജി, മോളിക്യൂലാർ
 കാലിക്കറ്റ് സർവ്വകലാശാല ബയോളജി

കോഴിക്കോട്

- 105 **ഡോ. കെ. കിഷോർ കുമാർ** ഫോറസ്റ്റ് ബോട്ടണിസ്റ്റ്
 എച്ച്.ഒ.ഡി ,ബോട്ടണി വിഭാഗം ആൻജിയോസ്പെം ടാക്സോണമി,
 ഫാറൂക്ക് കോളേജ്, കോഴിക്കോട് ഇക്കോളജി, എത്നോബോട്ടണി,
 ബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി എന്നിവ
 യിൽ സ്പെഷ്യലൈസ്ഡ്
- 106 **ഡോ. രാജേഷ്. കെ.പി** സസ്യ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ
 പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
 സാമൂതിരി ഗുരുവായൂരപ്പൻ കോളേജ്, കോഴിക്കോട്

- 107 **കെ. അബ്ദുൾ റിയാസ്**
അസി. പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
ഗവ. ആർട്സ് ആൻഡ് സയൻസ് കോളേജ്
കോഴിക്കോട്
സുവോളജിസ്റ്റ്
വൈൽഡ് ലൈഫ് ആൻഡ്
കൺസർവേഷൻ, ബയോളജി
- 108 **ഡോ. ജോബിരാജ്. ടി**
അസി. പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
ഗവ. കോളേജ് കോടഞ്ചേരി, കോഴിക്കോട്
എൻമോളജിസ്റ്റ് തേനീച്ചകളുടെ
വർഗ്ഗീകരണത്തിലും പരിസ്ഥിതി
ജീവശാസ്ത്രത്തിലും വൈദഗ്ദ്ധ്യം
- 109 **ഡോ. കെ. വിനോദ്**
പ്രിൻസിപ്പൽ സയന്റിസ്റ്റ്
ഐ.സി.എ.ആർ, സി.എം.എഫ്.ആർ.ഐ
കോഴിക്കോട്
സമുദ്ര ജൈവവൈവിധ്യ
വിദഗ്ധൻ, സമുദ്ര ജൈവവൈ
വിധ്യത്തിലും ആവാസ വ്യവസ്ഥ
യുടെ പ്രവർത്തനത്തിലും
വൈദഗ്ദ്ധ്യം
- 110 **ഡോ. പി.കെ. അശോകൻ**
പ്രിൻസിപ്പൽ സയന്റിസ്റ്റ് & സയന്റിസ്റ്റ് ഇൻചാർജ്ജ്
ഐ.സി.എ.ആർ, സി.എം.എഫ്.ആർ.ഐ കോഴിക്കോട്
മരൈൻ സയൻസസ്
മാരികൾച്ചറും മരൈൻ
ഇക്കോളജിയും
- 111 **ഡോ. ഇ. അബ്ദുൾ ഹമീദ്**
സയന്റിസ്റ്റ് (റിട്ട.) സി. ഡബ്ലിയു.ആർ.ഡി.എം
കോഴിക്കോട്
ഹൈഡ്രോളജിസ്റ്റ്
ഗ്രൗണ്ട് വാട്ടർ എൻജിനീയറിങ്/
ഹൈഡ്രോളജിയിൽ
സ്പെഷ്യലൈസ്ഡ്
- 112 **ഡോ. സി.പി. പ്രിജ**
സയന്റിസ്റ്റ് , ഹൈഡ്രോളജി ആൻഡ് ക്ലൈമറ്റോളജി
റിസർച്ച് ഗ്രൂപ്പ്, സി.ഡബ്ലിയു.ആർ.ഡി.എം
കോഴിക്കോട്
ജിയോളജിസ്റ്റ്,
ഗ്രൗണ്ട് വാട്ടർ ജിയോളജി
ഭൂഗർഭജല പരിശോധന, ഭൂഗർഭ
ജലവിഭവത്തിന്റെ മൂല്യനിർണ്ണയം,
പരിപാലനം
- 113 **ഡോ. എൻ.എസ്. പ്രദീപ്**
സീനിയർ സയന്റിസ്റ്റ്, മലബാർ ബൊട്ടാണിക്കൽ ഗാർഡൻ
ആൻഡ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് പ്ലാന്റ് സയൻസസ് (എം.ബി.
ജി.ഐ.പി.എസ്), ഗുരുവായൂരപ്പൻ കോളേജ്, കോഴിക്കോട്
ബയോടെക്നോളജിയും
ജൈവവൈവിധ്യവും
- 114 **ഡോ. പി.കെ. വേണു ഗോപാൽ**
പ്രണവ്, പയ്യോളി, കോഴിക്കോട്
ഔഷധ സസ്യങ്ങളുടെ
വിദഗ്ധൻ

വയനാട്

- 115 **ശിവൻ. വി.വി**
മുതിർന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞൻ
എം.എസ്. സ്വാമിനാഥൻ റിസർച്ച് ഫൗണ്ടേഷൻ
കമ്മ്യൂണിറ്റി അഗ്രോബയോഡൈവേഴ്സിറ്റി സെന്റർ
പുത്തൂർവയൽ, വയനാട്
സസ്യ വർഗ്ഗീകരണം
- 116 **ഡോ. പി.കെ. പ്രസാദൻ**
മേധാവി, സുവോളജി വിഭാഗം
മാനന്തവാടി, കണ്ണൂർ സർവ്വകലാശാല
ജൈവവൈവിധ്യവും
പാരിസ്ഥിതിക
പാരാസൈറ്റോളജിയും
- 117 **വിഷ്ണുദാസ്. സി.കെ**
ഹ്യൂമൻ സെന്റർ ഫോർ ഇക്കോളജി ആൻഡ് വൈൽഡ്
ലൈഫ് ബയോളജി, കൽപ്പറ്റ, വയനാട്
പക്ഷിശാസ്ത്രജ്ഞൻ,
കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന പഠനം.
- 118 **ഇ.ജി. ജോസഫ്**
ജോയിന്റ് ഡയറക്ടർ (റിട്ട.)
പട്ടികവർഗ്ഗ വികസന വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
ആദിവാസി സാമൂഹിക
പ്രവർത്തകൻ
- 119 **അഡ്വ. ജോസഫ് സക്കറിയ**
അഭിഭാഷകൻ, ഗ്രീസ് ടവർ
ജില്ലാ കോടതി, കൽപ്പറ്റ നോർത്ത്
പരിസ്ഥിതി നിയമം

- 120 **ഡോ. രാജി. ആർ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
സെന്റർ മേരീസ് കോളേജ്, സുൽത്താൻ ബത്തേരി പരമ്പരാഗത അറിവ്
- 121 **ഡോ. ജോർജ്ജ് ചാണ്ടി**
ഡയറക്ടർ, സെന്റർ ഫോർ വൈൽഡ് ലൈഫ് സ്റ്റഡീസ്
കെ.വി.എസ്.യു., പൂക്കോട്, വയനാട് വെറ്റിനറി സർജൻ
- 122 **മണികണ്ഠൻ. ആർ**
പനമരം കൃഷി അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടർ, കൃഷി വകുപ്പ് കാർഷിക വികസനം.
- 123 **രാജേഷ് കൃഷ്ണൻ**
എൻ.ജി.ഒ വയലോരത്ത് വീട്, കുളിർമാവ്
ട്രിസിലേരി, മാനന്തവാടി പരമ്പരാഗത കർഷകൻ
- 124 **ഡോ. ധനീഷ് ഭാസ്കർ**
റീജിയണൽ വൈസ് ചെയർമാൻ
ഐ.യു.സി.എൻ, എസ്.എസ്.സി ഗ്രാൻഹോപ്പർ
സ്പെഷ്യലിസ്റ്റ് ഗ്രൂപ്പ്, വയനാട് പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രം

കണ്ണൂർ

- 125 **ഡോ. രതീഷ് നാരായണൻ. എം.കെ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം, കണ്ണൂർ
പയ്യന്നൂർ കോളേജ് സസ്യശാസ്ത്രം
(പശ്ചിമഘട്ടത്തിലെ ആർ.ഇ.റ്റി
സസ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനം)
- 126 **ഡോ. ആർ. ഷൈക്ക് മുഹമ്മദ് ഷംസുദീൻ**
അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
മാനന്തവാടി, കണ്ണൂർ സർവ്വകലാശാല പ്രാണികളുടെ വർഗ്ഗീകരണം
മോളികുലാർ ടാക്സോണമി
ഫോറസ്റ്റ് എൻമോളജി
- 127 **ഡോ. പി.ആർ. സ്വരൻ**
അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
പയ്യന്നൂർ കോളേജ്, കണ്ണൂർ സുവോളജി (എൻമോളജി)
- 128 **ഡോ. സ്വപ്ന ജേക്കബ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
പയ്യന്നൂർ കോളേജ്, കണ്ണൂർ സുവോളജി, പാരാസൈറ്റോളജി
- 129 **ഡോ. പ്രമോദ്. സി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം
കാലിക്കറ്റ് സർവ്വകലാശാല സസ്യശാസ്ത്രം
(ആൻജിയോസ്പെം
ടാക്സോണമി &
ഫ്ലോറിസ്റ്റിക്സ്)
- 130 **മഞ്ജുള കെ.ടി**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
ഗവ. ബ്രണ്ണൻ കോളേജ്, തലശ്ശേരി, കണ്ണൂർ സുവോളജി
- 131 **ഡോ. ശ്രീജ പി.**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സസ്യശാസ്ത്ര വിഭാഗം
സർ സയ്യിദ് കോളേജ്, തളിപ്പറമ്പ്, കണ്ണൂർ പരിസ്ഥിതി, കണ്ടൽക്കാടുകൾ,
ജൈവവൈവിധ്യ പഠനം
- 132 **ഡോ. സിബി ഫിലിപ്പ്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം
നിർമ്മലഗിരി കോളേജ്, കുത്തുപറമ്പ്, കണ്ണൂർ ജീനോമിക്സ്, കൺസർവേഷൻ
ബയോളജി, ടാക്സോണമി,
എവല്യൂഷണറി
ബയോളജി, ബയോജ്യോഗ്രഫി
- 133 **ഡോ. ടി.കെ. പ്രസാദ്**
അസോസിയേറ്റ് പ്രൊഫസർ & ഹെഡ്
ഭൂമിശാസ്ത്ര വിഭാഗം, സ്വാമി ആനന്ദതീർത്ഥ ക്യാമ്പസ്
കണ്ണൂർ യൂണിവേഴ്സിറ്റി, കണ്ണൂർ ഡിസാസ്റ്റർ മാനേജ്മെന്റ്
അപ്ലൈഡ് ജിയോമോർഫോളജി

134 **അഡ്വ. വിനോദ് കുമാർ ചമ്പലോൺ**
അഭിഭാഷകൻ, ജില്ലാ കോടതി സമുച്ചയം, തലശ്ശേരി പരിസ്ഥിതി നിയമം

കാസർഗോഡ്

135 **പ്രൊഫ. വി.ഗോപിനാഥൻ**
ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ ഓഫ് കൊളീജിയറ്റ് എഡ്യൂക്കേഷൻ (റിട്ട.) ജിയോളജി

136 **ഡോ. സുബ്രഹ്മണ്യപ്രസാദ്. കെ.**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം സസ്യശാസ്ത്രം
കാഞ്ഞങ്ങാട് നെഹ്റു ആർട്സ് ആൻഡ് സയൻസ് കോളേജ്

137 **സുധീർ കുമാർ. പി.വി**
അധ്യാപകൻ, പുതിയങ്ങാടി ജമാഅത്ത് ഹയർ സെക്കൻഡറി സ്കൂൾ സമുദ്ര സംരക്ഷണം,
പ്രകൃതി ശാസ്ത്രം

138 **ഡോ. രാമചന്ദ്രൻ കോതരമ്പത്ത്**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ ടാക്സോണമി ആൻഡ്
അനിമൽ സയൻസസ് വകുപ്പ്, റിവർ സൈഡ് ട്രാൻസിറ്റ് സിസ്റ്റമാറ്റിക്സ്, മോളികുലർ
കാമ്പസ്, കേരള സെൻട്രൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി, കാഞ്ഞങ്ങാട് ഫൈലോജെനെറ്റിക്സ്, ആന്ത്രോ
സുവോളജി, കൺസർവേഷൻ
ബയോളജി

139 **വി.വി. രവീന്ദ്രൻ വലിയവള്ളിൽ**
അധ്യാപകൻ, ഗവ. ഹയർ സെക്കൻഡറി പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തകൻ,
സ്കൂൾ ചെറുതാഴം, കാസർകോട് പരിസ്ഥിതി എഴുത്തുകാരൻ,
SEEK കോർഡിനേറ്റർ

140 **ഡോ. മുഹമ്മദ് ഹനീഫ്. കെ.എ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ തുമ്പികൾ, ചിത്രശലഭങ്ങൾ
ഗവ. ബ്രണ്ണൻ കോളേജ്, തലശ്ശേരി, കണ്ണൂർ

141 **അബ്ദുൾ ജലീൽ. കെ**
അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, സുവോളജി വിഭാഗം ജനിതകശാസ്ത്രം, തന്മാത്രാ
ഗവ. കോളേജ്, കാസർകോട് ജീവശാസ്ത്രം, കീടശാസ്ത്രം,
വികസന ജീവശാസ്ത്രം.

142 **എം. കണ്ണൻ നായർ**
സീനിയർ സൂപ്രണ്ട്, പഞ്ചായത്ത് വകുപ്പ് KILA പരിശീലകൻ
(റിട്ട.), മടിക്കൈ (25 വർഷത്തെ പ്രവർത്തി
പരിചയം)

143 **അഡ്വ. കെ. കുമാരൻ നായർ**
അഭിഭാഷകൻ, ഗാർഡൻ സിറ്റി കോംപ്ലക്സ് പരിസ്ഥിതി നിയമം
ബി.സി റോഡ്, വിദ്യാനഗർ. പി.ഒ, കാസർകോട്

144 **ഡോ. ബൈജു. പി**
അസി. പ്രൊഫസർ, ബോട്ടണി വിഭാഗം പരിസ്ഥിതി ശാസ്ത്രം,
ഗവ. കോളേജ്, വിദ്യാനഗർ, കാസർഗോഡ് ടാക്സോണമി

അനുബന്ധം 5

ജീവനക്കാരുടെ വിവരങ്ങൾ

നിർവ്വഹണാധികാരികൾ

എ. സ്ഥിരം ജീവനക്കാർ (ഡെപ്യൂട്ടേഷനിൽ)

നം.	പദവി	അനുവദിച്ച എണ്ണം	ജോലി ചെയ്യുന്ന ജീവനക്കാരുടെ എണ്ണം	നിയമന രീതി
1	മെമ്പർ സെക്രട്ടറി	1	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
2	അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ	1	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
3	ഫിനാൻസ് ഓഫീസർ	1	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
4	പ്രിൻസിപ്പൽ സയന്റിഫിക് ഓഫീസർ	2	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
5	സയന്റിഫിക് ഓഫീസർ	1	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
6	സാങ്കേതിക അസിസ്റ്റന്റ്	1	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
7	അസിസ്റ്റന്റ് കം ക്യാഷ്യർ	1	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
8	ഡാറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർ	1	0	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
9	കോൺഫിഡൻഷ്യൽ അസിസ്റ്റന്റ്	1	0	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ
10	ഹെൽപ്പർ	1	1	ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ

ഇക്കാലയളവിൽ മെമ്പർ സെക്രട്ടറിയായി പ്രവർത്തിച്ച വ്യക്തികൾ

1. ഡോ. എ.വി. സന്തോഷ്കുമാർ 26.04.2022 – 25.04.2023
2. ശ്രീമതി. മിനി. വി (ഇൻചാർജ്) 26.04.2023 – 30.06.2023
3. ഡോ. വി.ബാലകൃഷ്ണൻ 04.09.2023 – 31.03.2024

എക്സിക്യൂട്ടീവ് സ്റ്റാഫിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ

നം.	പേര്	പദവിയും
ഡെപ്യൂട്ടേഷൻ		
1	ശ്രീമതി. മിനി.വി	അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ
2	ശ്രീ. നസറുദ്ധീൻ.എ	അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ
3	ശ്രീമതി. തുഷാര ജോർജ്ജ്	ഫിനാൻസ് ഓഫീസർ
4	ഡോ. സി.എസ്.വിമൽ കുമാർ	പ്രിൻസിപ്പൽ സയന്റിഫിക് ഓഫീസർ
5	ഡോ. സുധീഷ്. എൻ	സയന്റിഫിക് ഓഫീസർ
6	ഡോ. സെറീന. ജെ	ടെക്നിക്കൽ അസിസ്റ്റന്റ്
7	ശ്രീമതി. ലക്ഷ്മി. ആർ.സി	അസിസ്റ്റന്റ് കം ക്യാഷ്യർ
8	ശ്രീ. അജിൻ. വി.എസ്	ഹെൽപ്പർ
9	ശ്രീമതി. പ്രഭാകുമാരി. വി	പാർട്ട് ടൈം സ്വീപ്പർ
കരാർ		
10	ഡോ. പ്രീത. എൻ	സീനിയർ റിസർച്ച് ഓഫീസർ
11	ഡോ. ബൈജുലാൽ. ബി	സീനിയർ റിസർച്ച് ഓഫീസർ
12	ഡോ. അഖില എസ്. നായർ	സീനിയർ റിസർച്ച് ഓഫീസർ
13	ശ്രീമതി. മിത്രാംബിക. എൻ.ബി	റിസർച്ച് ഓഫീസർ
14	ഡോ. ജിജി സി. രാജൻ	റിസർച്ച് ഓഫീസർ
15	ഡോ. ശ്രീധരൻ കെ	റിസർച്ച് ഓഫീസർ
16	ശ്രീ. സതീഷ്. കെ.എസ്	അസിസ്റ്റന്റ് അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് ഓഫീസർ

17	ശ്രീ. സജീവ്. എസ്	അക്കൗണ്ട്സ് ക്ലർക്ക്
18	ശ്രീ. ആദർശ്. വി	അസിസ്റ്റന്റ് അക്കൗണ്ട്സ് ക്ലർക്ക്
19	ശ്രീ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ ചെട്ടിയാർ	ഹെഡ് ക്ലർക്ക്
20	ശ്രീമതി. ഗോപിക ഗോപി	കമ്പ്യൂട്ടർ അസിസ്റ്റന്റ്
21	ശ്രീമതി. ജിതിക. എം	റിസർച്ച് അസിസ്റ്റന്റ്
22	ശ്രീമതി. അനീഷ അനി ബൈനഡിക്ട്	റിസർച്ച് അസിസ്റ്റന്റ്
23	ശ്രീമതി. പ്രിയ എസ്. നായർ	ഡാറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർ
24	ശ്രീമതി. ആര്യ ആനന്ദ്. എ	ഡാറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർ
25	ശ്രീ. പ്രവീൺ. കെ.പി	ഗ്രാഫിക് ഡിസൈനർ
26	ശ്രീ. സുധീഷ്ലാൽ. വി	ലൈബ്രറി അസിസ്റ്റന്റ്
27	ശ്രീ. ജിജിൻ ജെ. സ്മിത്ത്	ഇൻവേർഡ് ക്ലർക്ക്
28	ശ്രീ. ജിതിൻ കെ.കെ	ഡ്രൈവർ കം പ്യൂൺ
29	ശ്രീ. അലക്സാണ്ടർ. സി	സെക്യൂരിറ്റി സ്റ്റാഫ്
30	ശ്രീ. രത്നാകരൻ. ബി	സെക്യൂരിറ്റി സ്റ്റാഫ്
31	ശ്രീമതി. സുനിത. എസ്	പാർട്ട് ടൈം സ്വീപ്പർ
32	ശ്രീമതി. രമ്യ. എസ്	പാർട്ട് ടൈം സ്വീപ്പർ
33	ശ്രീമതി. അജിത. എൽ	ഹെൽപ്പർ

മ്യൂസിയം

34	ശ്രീ. വിഷ്ണു. ടി	റിസർച്ച് അസിസ്റ്റന്റ്
35	ശ്രീ. പ്രിൻസ് ഫ്രാൻസിസ്	ഡെമോൺസ്ട്രേറ്റർ
36	ശ്രീ. അരുൺ കുമാർ. ആർ.പി	ഇലക്ട്രീഷ്യൻ കം 3ഡി തിയറ്റർ ഓപ്പറേറ്റർ
37	ശ്രീമതി. മോനിഷ. ടി	ഹെൽപ്പർ
38	ശ്രീ. ജയൻ. എസ്	സെക്യൂരിറ്റി സ്റ്റാഫ്
39	ശ്രീ. സജകുമാർ. എസ്	സെക്യൂരിറ്റി സ്റ്റാഫ്
40	ശ്രീ. അരുൺ കുമാർ. ജി	സെക്യൂരിറ്റി സ്റ്റാഫ്

ജില്ലാ കോ-ഓർഡിനേറ്റർമാർ

ജില്ല

41	ശ്രീമതി. അക്ഷയ അനിൽ	തിരുവനന്തപുരം
42	ഡോ. സുജിത്കുമാർ എസ്	കൊല്ലം
43	ശ്രീമതി. ശ്രുതി ജോസ്	ആലപ്പുഴ
44	ശ്രീ. അരുൺ. സി. രാജൻ	പത്തനംതിട്ട
45	ഡോ. തോംസൺ ഡേവിസ്	കോട്ടയം
46	ശ്രീ. ശ്രീരാജ്. എൻ. കെ	എറണാകുളം
47	ശ്രീമതി. അശ്വതി. വി.എസ്	ഇടുക്കി
48	ശ്രീ. ഫെബിൻ ഫ്രാൻസിസ്	തൃശൂർ
49	ശ്രീമതി. സിനി മോൾ .വി	പാലക്കാട്
50	ശ്രീ. അനീൽകുമാർ. ആർ	മലപ്പുറം
51	ഡോ. മഞ്ജു കെ.പി	കോഴിക്കോട്
52	ശ്രീ. ശ്രീരാജ് പി.ആർ	വയനാട്
53	ശ്രീമതി. സുഹദ. എ	കണ്ണൂർ
54	ശ്രീമതി. അഖില. വി.എം	കാസർകോട്

റിസർച്ച് ഫെല്ലോ

55	കുമാരി. ഹന തോമസ്	എൻ.ബി.എ ഇന്റേൺ
56	ശ്രീ. അമൽദേവ്. എസ്.കെ	ഡാറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർ
57	ശ്രീ. രഞ്ജു. ആർ	ഡാറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർ

Kerala State Biodiversity Board

(A Government of Kerala Undertaking)
Kowdiar Thiruvananthapuram Kerala
Statement of Affairs as at 31/03/2024

Particulars	Note	As at 31 Mar	
		2024	2023
		INR	
I Source of Funds		72,03,527	1,72,92,128
1 Own Funds			
Capital Reserve	1	105	97
Surplus	2	3,79,791	-1,09,526
2 Current liabilities		68,23,631	1,74,01,557
Government Grant balances	3	-1,25,909	1,11,47,647
Funded Projects	4	48,23,611	46,16,737
Other current liabilities	5	21,25,929	16,37,173
II Application of Funds		72,03,527	1,72,92,128
1 Long Term Assets		37,105	37,097
Fixed Assets		105	97
Tangible Assets	6	105	97
Long Term Investments			
Long Terms Loans and Advances		37,000	37,000
Deposits	7	37,000	37,000
2 Current Assets		71,66,422	1,72,55,031
Prepaid Expenses		6,334	0
Cash and cash equivalents	8	70,51,588	1,70,99,031
Short-term loans and advances	9	1,08,500	1,56,000

The accompanying Notes form an integral part of these Financial Statements

Auditor's Report

As per our Report of even date

CA Gautham Sreekumar

For and on behalf of the Board

Finance officer

Administrative officer

Member Secretary

Mem No: 237284

Designated Partner

G S P and Company LLP (FRN: 018184S/S000048)

UDIN: 24237284BKAHEO2743

Thiruvananthapuram

22/11/2024

Dr. V. BALAKRISHNAN
Member Secretary
Kerala State Biodiversity Board
Thiruvananthapuram

Kerala State Biodiversity Board

(A Government of Kerala Undertaking)

Kowdiar Thiruvananthapuram Kerala

Income and Expenditure Account for the year ended 31/03/2024

Particulars	Note	for the year ended 31 Mar	
		2024	2023
I Income		1,11,36,160	1,56,84,079
1 Grant from GoK			
GoK 2406-02-110-59-31 (NP) Salary		95,49,241	1,35,62,501
GoK 2406-02-110-59-36 (NP) Non Salary		8,21,460	13,84,374
2 Other Income	10	7,51,859	7,16,636
3 Nominal value of grant funded assets		-	-
4 Interest Received	11	13,600	20,568
II Expenditure		1,06,46,843	1,50,20,361
Employee Expenses	12	97,25,393	1,39,26,013
Repairs and Maintenance, Upkeep	13	82,297	2,36,162
Utilities	14	2,62,864	4,90,333
Other Expenses	15	5,75,315	3,66,584
Finance Costs	16	974	1,269
Exceptional Items	17	0	0
Round Off		-	-
III Surplus/ Deficit		4,89,317	6,63,719
IV Allocation		4,89,317	6,63,719
Transfer to Accumulated surplus/deficit		4,89,317	6,63,719

The accompanying Notes form an integral part of these Financial Statements

Auditor's Report

As per our Report of even date

CA Gautham Sreekumar

Mem No: 237284
Designated Partner
G S P and Company LLP (FRN: 018184S/S000048)
UDIN: 24237284BKAHEO2743

Thiruvananthapuram
22/11/2024

For and on behalf of the Board

Finance officer

Administrative officer

Member Secretary

Dr. V. BALAKRISHNAN
Member Secretary
Kerala State Biodiversity Board
Thiruvananthapuram

Kerala State Biodiversity Board

(A Government of Kerala Undertaking)

Kowdiar, Thiruvananthapuram

Statement of Cash Flows for year ended 31 March 2024

Particulars	Note	INR	
		for the year ended 31 Mar 2024	2023
1 Cash Flow from Operations		-1,00,47,435	72,02,713
Capital Reserve		8	6
Surplus/ Deficit as per Statement of I&E		4,89,317	6,63,719
Add/ Deduct Non Cash Items		-	-
Movement in Working Capital		-	-
Government Grant		-1,12,73,556	80,13,897
Funded Projects		2,06,874	-26,30,727
Prepaid Expenses		-6,334	-
Other current liabilities		4,88,756	12,96,818
Short-term loans and advances		47,500	-1,41,000
2 Cash Flow from Financing Activity		-	-
Share Capital		-	-
Interest paid		-	-
3 Cash Flow from Investing Activity		-8	-6
Fixed Assets		-	-
Tangible assets		-8	-6
4 Round Off		-	-
Net Increase in Cash and Cash Equivalents		-1,00,47,443	72,02,707
Opening Balance of Cash and Cash Equivalents		1,70,99,031	98,96,324
Closing Balance of Cash and Cash Equivalents		70,51,588	1,70,99,031

figures indicate net cash flows (inflow less outflow)

negative figures indicate outflow of cash

The accompanying Notes form an integral part of these Financial Statements

Auditor's Report

As per our Report of even date

For and on behalf of the Board

CA Gautham Sreekumar

Mem No: 237284

Designated Partner

G S P and Company LLP (FRN: 018184S/S000048)

UDIN: 24237284BKAHEO2743

Thiruvananthapuram

22/11/2024

Finance
officer

Administrative
officer

Member Secretary

Dr. V. BALAKRISHNAN
Member Secretary
Kerala State Biodiversity Board
Thiruvananthapuram

Kerala State Biodiversity Board
Kowldar Thiruvananthapuram Kerala
Annexures to Accounts for the year ended 31/03/2024
Annexure 1 - Grant Accounts

Particulars	As at		Receipt		Transfer		Payment		As at	
	01-04-2023	31-03-2024	Grants	Total	Trf of balance	Trf (InterHead)	Utilized Revenue	Utilized Assets	unutilized grant refunded	Total
Total	1,11,47,647	1,33,31,695	5,26,01,413	5, 6,0 413	-	-1,50,80,627	-4,83,15,698	-3,81,851	-96,793	-4,74,45,917
1 Gok 3435-03-101-99 (Plan)										
Non-moving prior balances	4,15,495									4,15,495
unidentified project balance	2,55,355									2,55,355
Agrobiodiversity conservation	9,305									9,305
Coastline conservation	65,600									65,600
unidentified credits										
19-03-2015	14,300									14,300
25-03-2015	7,162									7,162
15-06-2015	36,025									36,025
interest accrued	27,748									27,748
Gok Plan 2018 - 2019	-14,78,697									-14,78,697
Gok Plan 2019 - 2020	-13,71,496									-13,71,496
Gok Plan 2020 - 2021	1,53,39,902									1,53,39,902
Gok Plan 2021-2022	27,14,250									27,14,250
Gok plan 2022-23	25,95,338									25,95,338
Gok plan 2023-24			3,00,00,000	3,00,00,000						3,00,00,000
Elms 2022 - 23			75,00,000	75,00,000						75,00,000
returned by government	-48,83,097									-48,83,097
2 State Biodiversity Fund	-29,99,870									-29,99,870
2011 - 2012 to 2013 - 2014	3,10,300									3,10,300
2014 - 2015	5,01,188									5,01,188
2015-2016	5,04,265									5,04,265
2016-2017	4,83,558									4,83,558
2017-2018	3,61,258									3,61,258
2018 - 2019	-34,89,606									-34,89,606
2019-2020	-45,000									-45,000
2020-2021										
2022-2023	-36,25,033									-36,25,033
2023 - 24										
Returned by Government										
3 Gok 2406-02-118-98-31 (NP) Salary	87,499		99,00,000	99,00,000						87,499
Trf to ISE Account	87,499		99,00,000	99,00,000						87,499
4 Gok 2406-02-118-98-36 (NP) Non Salary	9,294		8,50,000	8,50,000						9,294
Trf to ISE Account	9,294		8,50,000	8,50,000						9,294
5 Returned by Government (NP)	-22,83,413		22,83,413	22,83,413						-22,83,413
Returned by Government -Gok Non Plan	-22,83,413		22,83,413	22,83,413						-22,83,413
6 BKI Scheme	30,01,642		20,68,000	20,68,000						30,01,642
BKI 2020 Scheme - I/A 5475-00-115-94	4,00,00,000		20,68,000	20,68,000						4,00,00,000
Conservation of Agro Biodiversity	-1,57,04,536									-1,57,04,536
Drabase Tractable/Commercial Potential Res	-69,81,858									-69,81,858
Institutional charges										
Pampa Riverine Biodiversity Rejuvenation	-1,43,11,964									-1,43,11,964

Kerala State Biodiversity Board
Kowdiar Thiruvananthapuram Kerala
Annexures to Accounts for the year ended 31/03/2024
Annexure 2 - Funded Projects

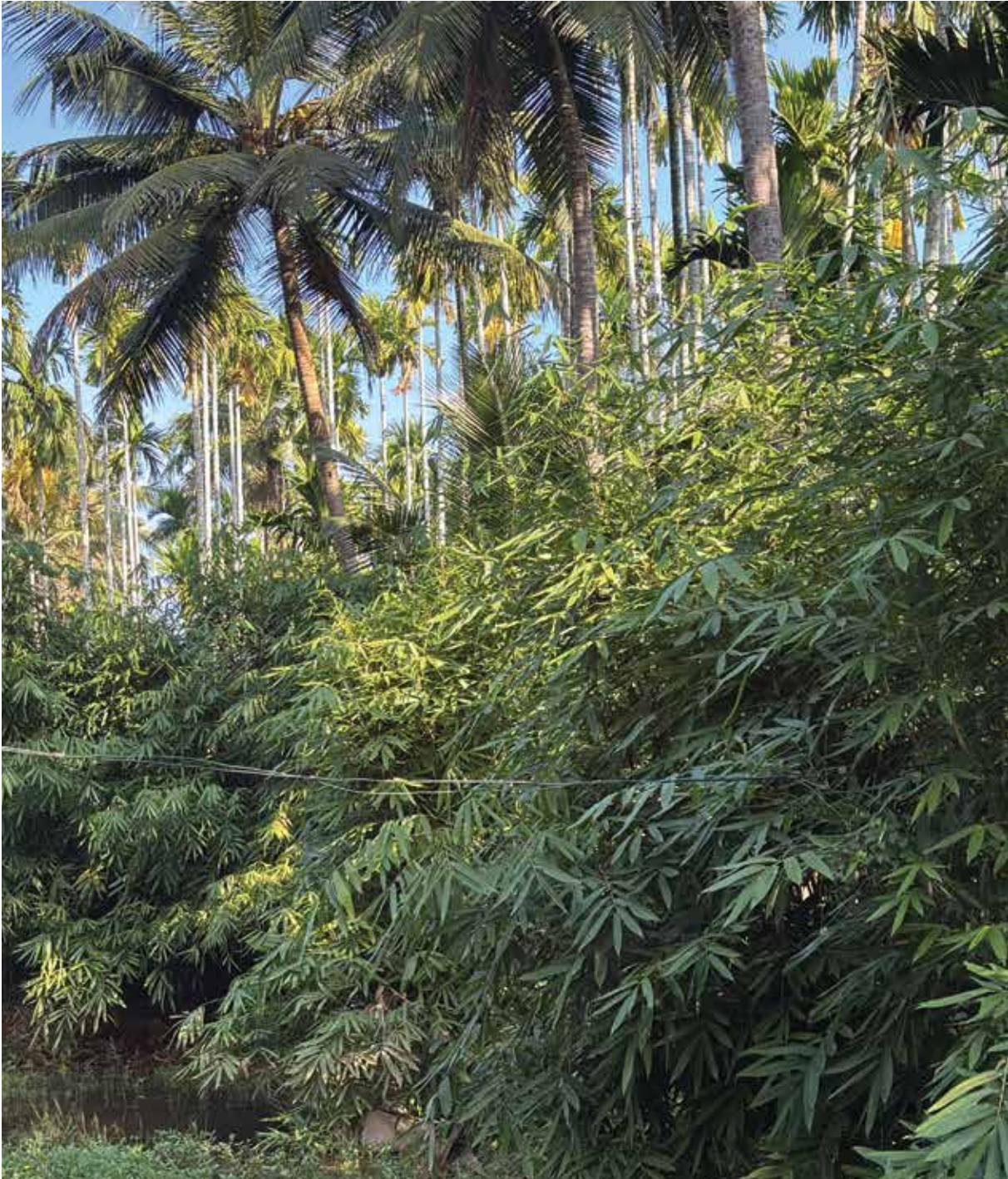
Particulars	As at 01-04-2023				Receipt				Transfer				Payment			As at 31-03-2024	
	Funds	Interest	Refund	Others	Total	Trf	Trf	Trf	Others	Assets	Refund	Others	Total	Total			
1. DoECC	46,16,737	23,09,630	47,171	-	23,56,901	-	-	-	-	-	-	-	21,49,927	21,49,927	-	-	48,23,611
Canal Works 2015 - 2016	27,20,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27,20,000
Gramavaram 2013 - 2014	2,20,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,20,000
2. UNDP	7,52,587	-	3,664	-	21,664	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,74,251
GEF Munnar Landscape Project 2014 - 2015	-71,107	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-71,107
GEF Munnar Landscape Project 2015 - 2016	2,23,952	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,23,952
GEF Munnar Landscape Project 2018 - 2019	-4,10,863	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-4,10,863
GEF Munnar Landscape Project 2019 - 2020	7,99,920	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,99,920
Updating State Biodiversity Strategies & Action Plan 2021-2022	-7,256	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-7,256
Interest Received	2,37,941	-	21,664	-	21,664	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,39,605
3. National Biodiversity Authority (NBA)	10,24,108	23,09,630	25,507	-	23,35,137	-	-	-	-	-	-	-	21,49,927	21,49,927	-	-	32,11,318
Component Training Material and Printing (14 - 15)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Developing and Revamping of Website (14-15)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Peer to Peer Learning (14-15)	-250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-250
Plan Fund from NBA	14,04,919	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14,04,919
Thematic Expert Committee (14-15)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Printing of BMC Reports (14-15)	4,242	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,242
Benefit Sharing Component to Concerned BMC	7,269	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,269
NBA - Capacity Building	64,860	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	63,677	63,677	-	-	1,183
NBA Fund (COP 11 engagement) 2018-19	-11,49,600	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-11,49,600
NBA Fund (COP 11 engagement)-2019-20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NBA Fund (COP 11 engagement)-2020-21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NBA Fund (COP 11 engagement)-2021-22	57,344	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57,344
NBC 2017 Fund from NBA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NBA - Exposure Visit of PCCF & MS of AP-586	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E-FBR - National Informatics Centre NBA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PBR Monitoring Committee - Second Meeting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NBA Pasarca 2024	-	75,000	-	-	75,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75,000
NBA Peer to Peer Learning	-	4,40,000	-	-	4,40,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,40,000
NBA Outsourcing/Contract Personal of BB 2023-24	-	14,50,000	-	-	14,50,000	-	-	-	-	-	-	-	12,05,099	12,05,099	-	-	2,44,901
LSG Biodiversity Conservation and Development	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NBA - Updation Quality Improvement of PBR	6,36,941	15,943	-	-	15,943	-	-	-	-	-	-	-	6,49,549	6,49,549	-	-	3,335
International Biodiversity Day	3,511	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,511
International Day of Biodiversity 2023	-	2,02,090	-	-	2,02,090	-	-	-	-	-	-	-	2,21,988	2,21,988	-	-	-19,898
International Biodiversity Day 2021	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Integrating Biodiversity Conservation	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Biodiversity Award	-18,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-18,000
State level workshop on biodiversity action plan	-73,894	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-73,894
State level workshop on biodiversity action plan	2,09,261	-	-	-	2,09,261	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,09,261
Interest received	-320	-	25,507	-	25,507	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-320
Grand in aid outsourcing /contract personal 2022-23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grand in aid outsourcing /contract personal 2023-24	-30,212	30,212	-	-	30,212	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-30,212
International Day for biological diversity 2022	-96,385	96,385	-	-	96,385	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-96,385
NBA Biodiversity awards 2023	10,422	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,614	9,614	-	-	808
NBA Project strengthening and capacity program	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Coastal Ecosystem Conservation 2011 - 2012	48,215	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48,215
Plan Fund EMA	42,215	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42,215
	31,907	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31,907
	31,907	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31,907

Kerala State Biodiversity Board
 Kowdiar Thiruvananthapuram Kerala
 Annexures to Accounts for the year ended 31/03/2024
 Annexure 2 - Funded Projects

Particulars	As at 01-04-2023		Receipt				Transfer			Payment			As at 31-03-2024		
	Funds	Total	Inte est	Refund	Others	Total	Trf	Trf	Utilised	Assets	Refund	Others	Total	Total	
6 MaEF		23,631													23,631
WGEFP		23,631													23,631
7 National Medicinal Plants Board (NMPB)		1,02,239													1,02,239
NMPB 2014 - 2015		1,02,239													1,02,239
NMPB 2018 - 2019		-9,05,343													-9,05,343
Resource Augmentation, Sustainable Harvesting and Value addition of		-1,19,148													-1,19,148
8 National Centre for Sustainable Coastal Mgt (NCSCM)		11,26,730													11,26,730
Preparation of DPR for Conservation of Sacred Grove		-													-
9 ICC 2008-21		-82,990													-82,990
Project Coordination Cell		-82,990													-82,990

കൃതജ്ഞത

2023 - 24 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ് (കെ.എസ്.ബി.ബി)ന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിജയകരമായി പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനു സംഭാവനകളും, മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും, പിന്തുണയും തന്നു സഹകരിച്ച മുൻ ചെയർമാനും, പരിസ്ഥിതി വകുപ്പ് സെക്രട്ടറിയുമായ ഡോ. രത്നൻ യു കേൽക്കർ, ഐ.എ.എസ്, ഡോ. ജോർജ്ജ് സി. തോമസ്, മുൻ ചെയർമാൻ, മുൻ ബോർഡ് അംഗങ്ങൾ, ലൈൻ വകുപ്പുകൾ, സംസ്ഥാന സ്റ്റിയറിംഗ് കമ്മിറ്റി അംഗങ്ങൾ, ജില്ലാ ജൈവവൈവിധ്യ കോ ഓർഡിനേഷൻ കമ്മിറ്റി അംഗങ്ങൾ, ജൈവവൈവിധ്യ പരിപാലന സമിതികൾ, കെ.എസ്.ബി.ബി ലെയും പരിസ്ഥിതി വകുപ്പിലെയും ഉദ്യോഗസ്ഥർ എന്നിവർക്ക് ഹൃദയമായ നന്ദി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

ചിത്രം:- തോട് പുനരുദ്ധാരണം, ഉദ്യമ പഞ്ചായത്ത്

കേരള സംസ്ഥാന ജൈവവൈവിധ്യ ബോർഡ്